ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

6 динара

БРОЈ 1387

28.7.1978.● ИЗЛ

КОМПЛЕТАН СТРИП

БЕЛИ ЦВЕТ

Ripley Веровали или не!

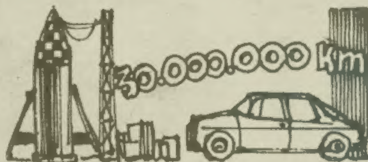

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● израчунато је да би три и по милиона литара горива, колико се потроши за свако свемирско путовање „Сатурна V", било довољно да један аутомобил пређе пут дугачак 30 милиона километара.

● у именима неких холандских градова јавља се наставак „дам" (Амстердам, Ротердам). Ови градови развили су се из насеља поред брана и насипа што се на холандском каже „дам".

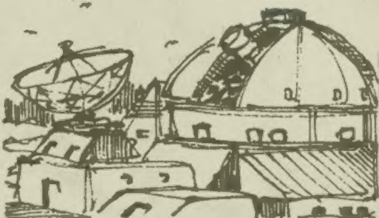

● пловућац је камен вулканског порекла али се може наћи и у крајевима где уопште нема вулкана. Веома је лак и шупљикав и настао је наглим хлађењем лаве. Може да плива по површини воде па га често таласи мора односе далеко од вулканских крајева.

● када се зачује звук звона за тибетанске сељаке то значи да је у село стигао гласник са новим вестима, које су некада старе и по неколико месеци. Тако ови путујући гласници замењују штампу.

● опсерваторија на планини Паломар у Калифорнији (САД) објавила је откриће десете планете. Овако нешто није забележено још од 1930. године када је астроном Чарлс Кауал открио планету Плутон.

● у Швајцарској су пронађени, поред неких трагова прачовека, остаци орахове љуске које потичу из 7000. године старе ере. Сматра се да је орах био прво воће којим се хранио неолитски човек.

● астешки календар имао је 18 месеци од по 20 дана. У току преосталих пет „празних" дана Астеци су гасили ватре, прекидали посао и постили.

● званични језик Луксембурга је француски. Међутим, становници те земље говоре један немачки дијалект са примесама француског и холандског језика.

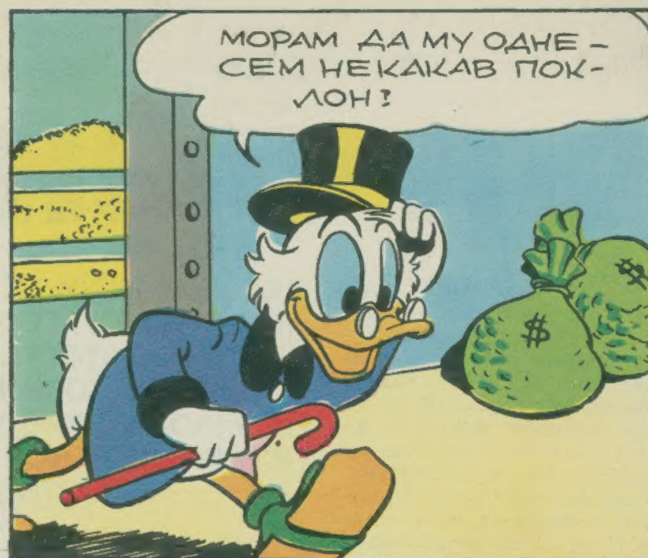

● у московској Академији наука постоји фонотека са снимљеним гласовима 250 врста птица.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

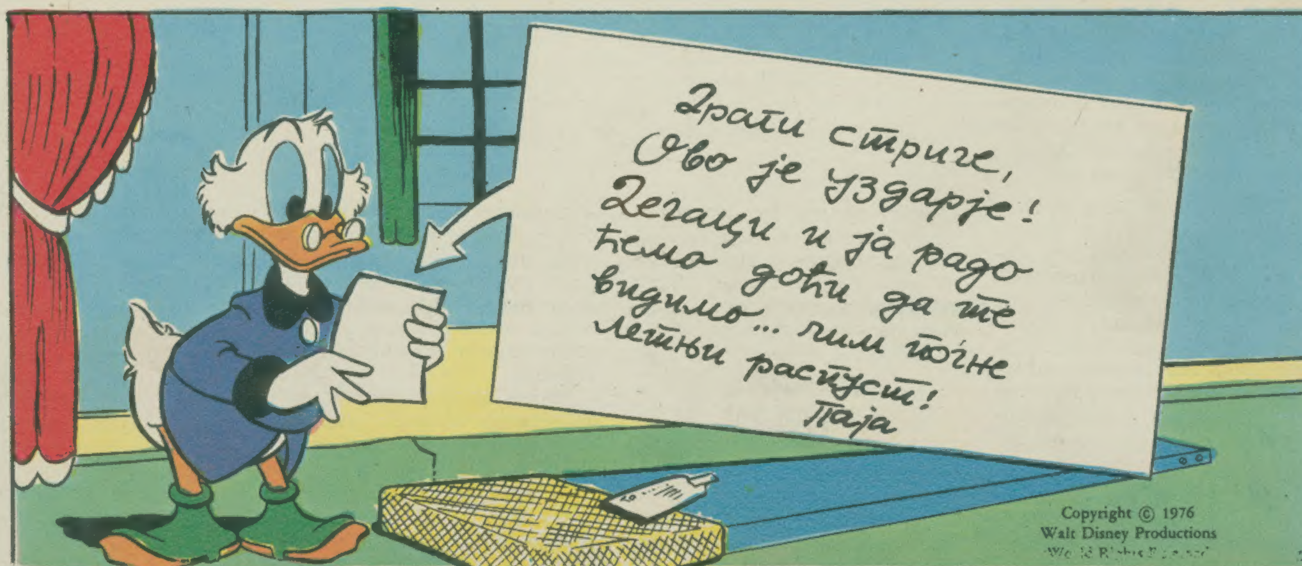

СЛУЧАЈНИ СВЕДОК

ДОГАЂАЈ КОЈИ СЕ ЗБИО ИЗМЕЂУ 1. И 2. АВГУСТА 1937. ГОДИНЕ У САМОБОРСКОМ КРАЈУ И ФОТОГРАФСКА ПАСИЈА ЈЕДНОГ МЛАДОГ ЧАСОВНИЧАРА, ПОМОГЛИ СУ ДА СЕ РЕКОНСТРУИШУ ДЕТАЉИ О ТРАЈАЊУ ОСНИВАЧКОГ КОНГРЕСА КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ ХРВАТСКЕ.

Ивица Судник

Први август 1937. године био је леп дан, толико леп да су се људи искрено радовали весељу које су сваке године приређивали у Самобору на дан народног празника Анинског проштења. Још од раног јутра у прекрасној шуми Аниндол изнад Самобора слегала се маса света не само из околине, већ и Загреба. Малени воз уског колосека „Самоборчек" тешко је могао да превезе све који су пошли из највећег града Хрватске у Самобор.

Градић је врвео. Излетници су долазили различито обучени: у сеоској или градској одећи, са планинарском ветровком или машном, већина са ранцем пуним хране. У раним преподневним часовима у зеленилу Аниндола већ је трештало неколико музичких банди, вило се коло, групице су се расуриле на све стране, по трави, а заљубљена младеж шетала.

НЕСВАКИДАШЊИ ИЗЛЕТНИЦИ

Самобор је важио за тих и мали град. Једва да је имао око три хиљаде становника. Памтио је многе важне догађаје из своје прошлости. Међутим, оно што се тог поподнева догађало у Аниндолу обезбедило му је место у историји земље.

Наиме, док се народ веселио, међу посетиоцима су се нашли и Јосип Броз Тито и група истакнутих хрватских комуниста који су се окупили по његовом позиву. Да би заварали полицију, умешали су се међу излетнике. Пристизали су појединачно. Осим Тита, ту је био доктор Павле Грегорић, затим Руди Шимић, па Владо Јањић Цапо, Јосип Краш, Анка Буторац . . .

Уз излетничку храну из ранца, Јосип Броз и његови другови одржали су састанак. Чинило се да, немарно извањени на трави, причају о неважним стварима. Да не би упали у очи жандармима, а они су се врзмали свуда наоколо, често су неопажено мењали место.

Опрезност је била потпуна. Нико ко би их посматрао не би рекао да је у питању историјски тренутак, односно да Јосип Броз управо држи реферат о политичкој ситуацији и да се на пропланцима Аниндола одржава Оснивачки конгрес Комунистичке партије Хрватске!

Конгрес није сазван случајно. О оснивању Комунистичке партије Хрватске одлучивало се још на Четвртој земаљској конференцији КПЈ 1934. године. То је била Титова идеја. Провале у организацијама и хајка на комунисте само су одложиле самоборски скуп. По доласку из Москве, у јесен 1946, Тито је сматрао да је одржавање Оснивачког конгреса КП Хрватске неодложан задатак. Организацију, реферат, прикупљање делегата и све остало узео је у своје руке. Народна светковина у Аниндолу крај Самобора учинила му се згодном приликом да делегати уроне у масу, остану непримећени и на тај начин измакну оку полиције.

Нису дошли сви представници срезова и округа, јер су многи виђени комунисти чамили по затворима. Зато је Тито касније овај конгрес назвао — крњим.

ПАНИКА У ГРАДУ

Дан је одмицао, весеље се настављало, као да људе није могло ништа да измори. Играло се на платоу испред кафане, шетало . . .

Изненада, око девет увече време се нарогушило. Спарину је разгонио поветарац, па јачи ветар. Просуле су се светлости муња. Огласила се и грмљавина.

Тито се с друговима склонио у оближњу бараку са сеном.

Прве кишне капи сручиле су се на готово празан Аниндол: народ се на време повукао у Самобор, или је био на путу за своје село или на железничкој станици чекајући „Самоборчек" да се врати у Загреб.

Око десет, изморени Самоборци били су у кревету.

Али непун час касније, провала облака какву никада нису доживели извукла их је из постеље. Муње су парале небо. Изгледало је да се све кида и ломи. Ватрогасне сирене позивале су на узбуну.

Мајка младог месног часовничара Ивице Судника, преплашено је пробудила сина.

— Ивек, кај је ово?!

Младић је буновно протрљао очи. Не знајући о чему се ради, отворио је прозор и погледао напоље. Збуњено је зурио у таму. Назирао је људске прилике које су узбуђено нешто довикивале и газиле у води.

Светлост муње га је пренеразила: сад је јасно видео да корито оближњег потока Градне више не постоји: ниво воде не само да је преплавио високе обале, него је досезао до високог партера кућа!

Плач и запомагање жена, повици мушкараца и завијање сирена стварали су велику панику. Брже-боље се обукао и излетео напоље. Његова кућа, високо уздигнута над тлом, није се налазила у опасности, али је он похитао да помаже другима у спасавању најнужнијих ствари.

Киша је лила жестоко. толико жестоко као да је небо изручило сав свој водени терет на Самобор! Низ благе стране горја, одозго из Аниндола, ваљали су се читави водопади на градић шћућурен у долини.

Час иза поноћи стихија се примирила. Судник је одахнуо и вратио се на починак.

ИМАМ СНИМКЕ!

Чим је свануло, зграбио је фотографски апарат и изишао на улицу. Град је остављао тужну слику. Личио је на насукан брод чија кобилица „седи" око метар и по у води. Несрећни људи износили су ствари на виша места. Биле су упропашћене, нарочито дрвенарија.

Судник је снимио призоре поплаве и утрошио читава четири филма. Стихија се повукла тек око десет пре подне. Пасионирани сниматељ је тек тада кренуо кући. Осећао се уморним, веома уморним. Имао је само једну жељу: да легне и склопи очи. Узалуд, из кревета су га подигли новинари загребачког дневног листа који су на вест о несрећи дојурили аутомобилом у Самобор, али су остали празних рукава, јер се вода толико повукла да нису могли да начине аутентичне снимке поплаве и панике. Неко им је рекао да је месни часовничар „све то снимио" и они су закуцали на његова врата.

— Имам снимке! — дочекао их је Судник. — **Само филмови нису развијени!**

— Не мари! — одушевили су се посетиоци. — **Хајдете с нама у Загреб! Док филмови буду обрађивани описаћете поплаву нашем новинару. Извештај ћемо дати под вашим именом!**

Часовничар је пристао. Сутрадан је објављена вест о самоборској непогоди и то на целој насловној страници! Судник је до детаља описао „сатницу" догађаја.

★★★

Године су прохујале. Многи од учесника Оснивачког конгреса Комунистичке партије Хрватске нису више живи. Штавише, данас се поуздано не знају ни имена свих делегата. Сећања су избледела, тако да се све доскора веровало да је Конгрес трајао 1. и продужио се на ноћ 2. августа. Међутим, догађај који се збио у ноћи између та два дана, односно Судникова „сатница" о непогоди, подсетили су неке преживеле учеснике Конгреса да је један део њих с првим знацима олује потражио заклон у оближњој бараци, док су остали напустили Аниндол са другим излетницима.

Новинар коме је у редакцији загребачких дневних новина Судник описивао непогоду био је — Иван Горан Ковачић.

М. Тодоровић

ЗЛАТНИ ВЕК АТИНЕ

КАМЕНЧИЋИ ОБАРАЈУ СТРАТЕГА

Огорчени због епидемије куге која је почела да хара пренасељеним градом, Атињани су одлучили да Перикла лише власти...

Године 430. пре нове ере 100 атинских и 50 хисоких и лезбијских бродова било је спремно да разапне своја једра и заплови ка Пелопонезу. Требало се осветити Спартанцима и њиховом краљу Архидаму за харања и пустошења по Атици. И таман је Перикле, командант ове велике и застрашујуће војске, ступио на свој брод кад је, изненада, у по бела дана почео да се хвата сумрак. Настало је помрачење Сунца.

Запрепашћени и овом ретком појавом уплашени војници, збили су се један уз другог, не усуђујући се да начине ни најмањи покрет. За њих, ово је било важно знамење, несумњиво везано за поход у који су кренули.

Перикле, видећи збуњено и престрашено лице свог кормилара, брзо се снашао: скинуо је са рамена огртач и њиме прекрио главу човека пред собом.

— Сматраш ли овај огртач знамењем несреће? — упитао је.

Гласом који је подрхтавао, кормилар је одговорио:

— Не!

— Па у чему се онда онај малопређашњи случај разликује од овог? — упитао је чувени атински војсковођа и не сачекавши одговор објаснио — **Једина разлика је у томе што је тело које је помрачило Сунце нешто веће од мог огртача!**

— Заиста је тако! — потврдио је кормилар и пожурио ка свом кормилу.

Један час касније атински бродови већ су далеко за собом оставили градске зидине.

Али, против Перикла као да се све заверило: ускоро је добио вест да је у Атини избила куга. То је значило крај похода и повратак у пирејску луку.

Гневни Атињани

У Атини, пренатрпаној сељацима и власницима пољских имања који су се, по савету Перикла, повукли иза градских утврђења, Пиреја и других бедема, да би се склонили испред немилосрдне Архидамове војске, харала је епидемија која ће потрајати читаве две године. Страдајући од ње, како је Плутарх (46—120. године) записао, „не само телесно него и душевно грађани гневом плануше" и сву кривицу за појаву епидемије бацише на — Перикла! Користећи ову ситуацију, његови непријатељи почеше да хушкају народ:

Ова болест — говорили су — **појављује се зато што се сеоско становништво збија у град: усред лета толики народ приморан је да у гомилама станује у малим кућама и у шаторима где је врућина да се човек угуши и ту мора да животари и чами у нереду уместо у чистом и свежем ваздуху као раније! А за то је крив само онај који је због рата толики свет са села селио у град, па све те људе ни за шта не употребљава, него их држи затворене као стоку да једни на друге преносе болест, а не даје им никакве промене ни одушка!**

Узалуд је Перикле позивао гневне суграђане и сељаке који су изгубили сав свој иметак да буду разборити — није успео да их утеши и смири. Огорчени Атињани узели су у руке своје гласачке каменчиће и лишили Перикла титуле стратега. И нису се само тиме задовољили: одлучили су да га казне и новчаном глобом.

Међутим, кад се убрзо показало да ниједан други атински политичар нема ни снаге ни мудрости да се понесе са насталом ситуацијом, схватили су какву су грешку направили. Већ у пролеће 429. године поново су га изабрали за стратега. Увређен, Перикле је дуго одбијао да се поново прихвати дужности коју је вршио пуних тринаест година (од 443. до 430.), а онда је ипак попустио под наговорима пријатеља.

Да се лоза не угаси!

На челу атинске државе Перикле овог пута није остао дуго: неколико месеци касније, у септембру 429. године, умро је од куге. Ипак, и у том кратком периоду, успео је доста тога да учини. Једна од најзначајнијих ствари била је измена закона о саставу атинског грађанства који је, на његов предлог, донесен 451. или 450. године. Наиме, пре доношења овог закона атинским грађанином сматран је свако коме је отац био рођени Атињанин а признавао га је за своје дете. Пошто би се над новорођенчетом извршили уобичајени обреди, уписивано је у списак грађана свог братства. Подразумевало се да и мајка детета мора да буде Атињанка.

Али, како се Атина сваким даном све више развијала у један од најјачих и најутицајнијих политичких, економских и културних центара Грчке, то је бивало све више оних који су желели да се настане у њој и постану њени пуноправни грађани. То је довело до слабљења финансијских моћи државе и губљења привилегија „правих" атинских грађана. Решење је понудио Перикле предлажући да право стицања атинског грађанства добију само они чија су оба родитеља у Атини. Како је то у животу изгледало показује следећи податак: године 444. египатски владар Псаметих послао је Атињанима на дар 40 хиљада мерица пшенице које је требало расподелити свим грађанима. Готово истог тренутка у суд су почеле да стижу тужбе о „незаконито рођеним", чиме се, аутоматски, повећао удео пшенице који је припадао правим грађанима.

Нашавши се и сам на удару овог закона, а уплашен да ће се његовој лози угасити име јер су се деца коју је добио у браку са Милећанком Аспасијом сматрала незаконитом, Перикле је предложио да се он укине. Још једном су се Атињани приклонили мишљењу великог стратега: било је то последње што су могли да учине за човека који је њихову државу довео до врхунца славе и моћи а по којем је назван читав један полувек њеног постојања (480—430. година).

О. В.

Велики атински државник и војсковођа, син Ксантипа и Агаристе, био је, како стари записи кажу, леп, пријлачан и веома образован човек. Учитељи су му били угледни филозофи Анаксагора и Дамон. У политички живот укључује се 461. године да би, као присталица Ефилијата, допринео укидању власти Ареопага (највишег суда у старој Атини) и успостављању демократског уставног уређења. Био је обазрив политичар који је пред отаџбину поставио високе циљеве, уверен да атински народ располаже изузетним способностима које му дају за право да се стави на чело уједињене Грчке. Ове његове, више завојевачке него демократске идеје, биле су популарне код Атињана и донеле му необичан углед. Заговорник идеје о јединству хеленског света, обезбедио је својој држави политичку слободу а преносом благајне Делског савеза у Атину, донео јој је велика финансијска средства. Захваљујући њима, омогућена је, између осталог, и изградња Акропоља.

ЗЛАТНИ ВЕК АТИНЕ

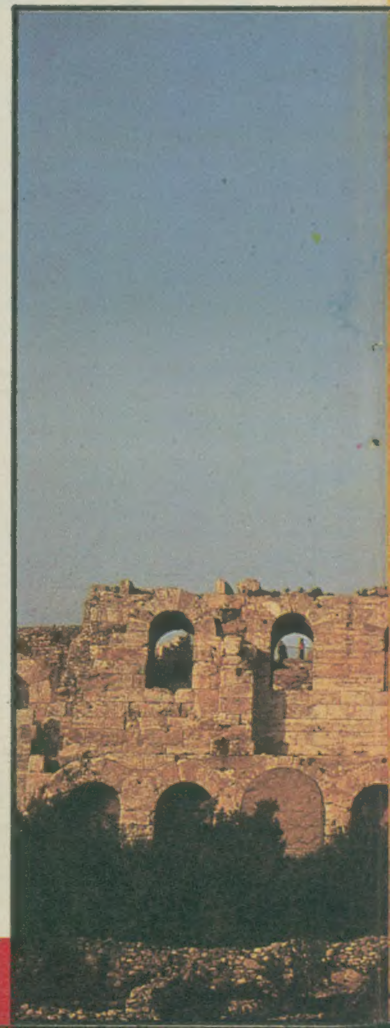
НА ВРХУНЦУ СЛАВЕ И МОЋИ — Упркос донекле уздрманом положају у самој Грчкој, Атина у 5. веку пре нове ере доживљава пун процват своје економске и војне моћи. Тај период који се, без претеривања, назива и златним веком Атине уједно је и период у којем је Перикле био вођа атинске демократије и господар свих прихода. И управо њему, човеку који је страсно волео лепоту, човечанство дугује једно од најлепших дела људских руку — атински Акропољ. Скуп монументалних грађевина на 80 метара високом брегу, подигнут је, на наговор Перикла, новцем из благајне Делског савеза. Наравно, то се није допало ни чланицама савеза а ни неким Атињанима, углавном противницима демократије. Правдајући се што је у име грађана Атине посегао у заједничку благајну, Перикле је овако објаснио свој поступак. „Савезници за то (заштиту коју им је пружила Атина) не дају ниједног коња, ниједан брод, ниједног војника, него само новац, а новац не припада онима који га дају, него онима који га примају, ако испуњавају оно за шта га примају. А како је Атина средствима потребним за рат довољно снабдевена, зато треба сувишак новца трошити на онакве ствари које, кад се доврше, обећавају бесмртну славу, а док се изграђују готово благостање..."

ХРАМ БОГИЊЕ МУДРОСТИ — Најлепша грађевина на Акропољу је Партенон, храм посвећен богињи мудрости Атини, заштитници града, место у које се долази на поклоњење. Ово ремек-дело архитектуре саграђено је 434. у класичном дорском стилу а архитекте су му биле Иктиниос и Каликратес. Не само по свом изгледу, већ и по величини, Партенон је монументална грађевина. Дужина његових бочних страна, украшених са по 17 стубова, износи 69,50 метара а ширина прочеља 30,80 метара. У средини храма чије је скулптуре, фигуралне композиције и фризове израдио ненадмашни мајстор длета, Фидија, налазио се 12 метара висок кип богиње Атине са лицем од злата. Посматрајући Партенон, човек не може да се отме утиску да је храм саграђен у савршено правим линијама, а он то, ипак, није. Подест и поткровни део су благо уздигнути према средини а колонаде мраморних стубова и вертикалне површине испупчене према свом средишњем делу, управо да би се и постигао визуелни ефекат савршеног склада.

СВЕТИЛ

САМО СА ЗАПАДА — Једини природни прилаз Акропољу, чија је изградња започета 447. а завршена 20 година касније, јесте из правца запада. Пропилеје, како су Грци називали диван портик којим се отвара приступ на свету висораван, саградио је од белог, пантеличког мермера архитект Мнесиклес. Мешавина јонског и дорског стила, Пропилеји, заједно с осталим велелепним здањима на Акропољу, представљају целину у којој је постигнуто јединство скулптуре и архитектуре. На узвишењу, десно од Пропилеја, Каликратес је подигао храм Атини Победници.

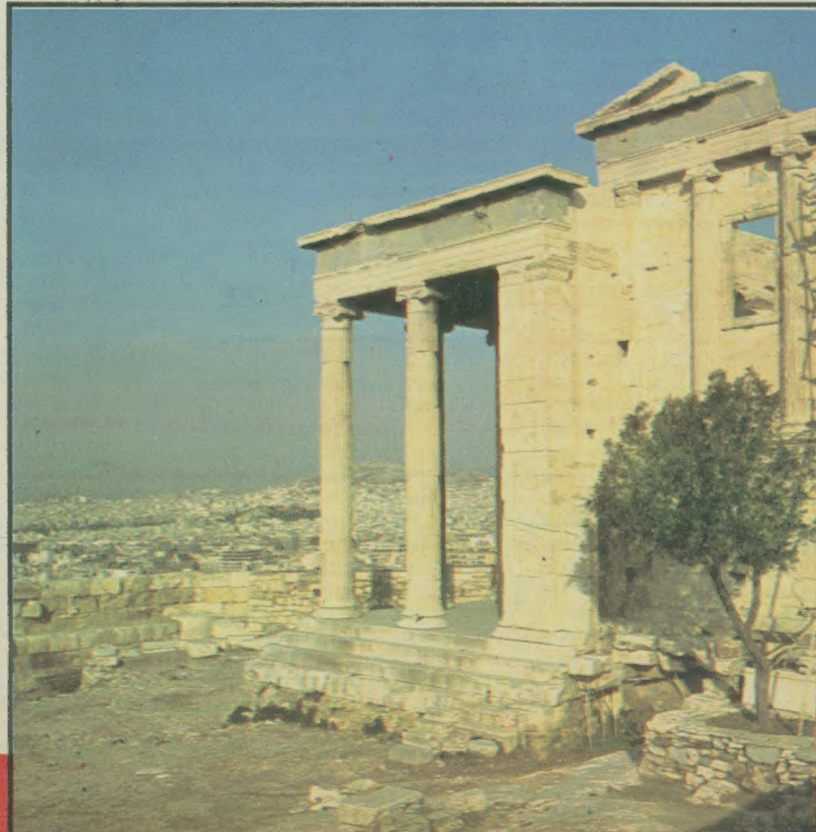
КАО НАЈФИНИЈИ НАКИТ — Оно што је можда најлепше на Атинином храму је — тачност пропорција. Иктиниос и Каликратес су са прецизношћу која заиста заслужује дивљење, тако прорачунали однос између висине стубова, њихове дебљине, висине тимпанона и осталих димензија, да целина храма не изгледа ни сувише лака, ни сувише тешка. Тиме, и хармоничним линијама које се сливају и стапају једна у другу, постигнут је несвакидашњи осећај лепоте и снаге. Мермерни блокови, поготову у делу конструкције која носи кров, слагани су попут древних греда и повезивани металним клиновима тако правилним саставцима да остављају утисак најфинијег накита.

...ИШТЕ ОД „ПОЗАЈМЉЕНОГ" НОВЦА

ЗА МУЗИЧКА НАДМЕТАЊА — Испод Акропоља подигнуте су две позорнице: Одеон и Дионизијев театар. И оне за своје постојање дугују Периклу који је свој успон на друштвеним лествицама Атине започео као покровитељ музичких свечаности. Одеон је, како нас извештава Плутарх, „имао много седишта и много стубова, а кров му је био наоколо стрмо и косо саграђен и завршавао се једним јединим шиљком који је био слика и прилика шатора персијског цара". У њему су, на Перикпов предлог, за време Панатенеја, светковина у част рођендана богиње Атине, приређивана музичка надметања.

КАРИЈАТИДЕ УМЕСТО СТУБОВА — Северно од Партенона налази се Ерехтеон, мермерна грађевина посвећена Посејдону, Атини Полиас и Ерехтеју. Мало, али изванредно занимљиво здање Мнесиклес је саградио у јонском стилу. Није му дао уобичајену форму храма и уместо стубова, јужни трем је подупро каријатидама. Крај самог Ерехтеона, због неравног терена саграђеног у неколико нивоа, налази се стабло маслине, које су још стари Атињани прогласили светим. По легенди, засадила га је сама Атина.

Текст: О. Вукадиновић
Снимци: М. Вујовић

ИЗДАЈНИК БЕЗ РАЗЛОГА

— НОРМАНЕ БЕЈЛИ СТЈУАРТЕ, ВИ СТЕ НАЈГОРИ ПОДАНИК КОГА ЈЕ ЈЕДНА ЗЕМЉА ИКАД ИМАЛА! — РЕКАО ЈЕ СУДИЈА НА ДРУГОМ ПРОЦЕСУ ПРОТИВ БИВШЕГ ЕЛИТНОГ БРИТАНСКОГ ОФИЦИРА КОЈИ ЈЕ УПОРНО РАДИО ЗА НЕПРИЈАТЕЉА.

Затвореници лондонског Тауера — злогласне тамнице у коју су вековима бацани непријатељи државе или, просто, енглеског монарха — никада нису привлачили толику пажњу да се народ тиска да их види. Ушли би кроз такозвану Капију издајника и кроз извесно време завршили с главом на пању.

Изузтак је био поручник једног славног шкотског пука Норман Бејли Стјуарт чије је заточеништво 1933. године освежило мрачну историју Тауера необичном епизодом. Бејли Стјуарт, осуђен због одавања војних тајни, био је последњи затвореник ове тврђаве на обали Темзе у источном делу Лондона.

ОБОЖАВАО НЕМЦЕ

Бејли Стјуарт није било пуно официрово име. Рођен је као Норман Бејли Стјуарт Рајт. Отац му је био потпуковник а преци по мајчиној линији готово све сами адмирали. Норман је пред законом променио, односно, поједноставио име по изласку из војне академије у Сандхерсту. Рекао је да то чини у част ујака који је погинуо у првом светском рату.

После академије распоређен је у један елитни шкотски пук. Био је леп човек, љубитељ провода и веома ташт, тако да га другови нису нарочито волели. Имао је само једно политичко убеђење: био је фанатично заљубљен у Немце.

Бејли Стјуарт је отишао 1932. године на одмор у Берлин. Није вероватно да је том приликом намеравао да ступи у додир са немачком обавештајном службом, поготову што се у хотелу пријавио под правим именом, назначивши и којем пуку припада.

Међутим, један агент немачке тајне службе потражио је Стјуарта. Састали су се у башти на крову берлинског хотела „Еден" где му је агент по имену Ото Валдемар Обст представио једну привлачну плавокосу Немицу. Ова жена је касније, на суђењу Бејли Стјуарту, помињана као Мари Луиз.

Официр шкотског пука је, као што је поменуто, био врло загрејан за Немачку, поврх тога, и поносан на свој изглед, па Мари Луиз није било тешко да га уз мало шарма приволи да ради за Немце. Обавештење које су тражили Обст и његова сарадница било је мање-више безопасно по Британце а обећана новчана награда врло примамљива. Само, догодило се нешто непредвиђено: Бејли Стјуартов необичан избор пријатеља запазила је једна девојка — француска ухода. Сместа је о томе известила британску контраобавештајну службу М15 и од тог часа Бејли Стјуарт је био под непрекидним присмотром. А када се вратио у домовину, сва пошта му је отварана.

КРУШКЕ И ДРУГО ВОЋЕ

У прошлости је новац био главна официрова брига — говорио је да му његов недостатак квари животни стил. Сада је проблем био како све потрошити. Многи су запазили да је продао стари аутомобил и купио елегантна нова кола, што почетком тридесетих година века није била мала ствар.

За то време служба М15 помно је проучавала његову преписку са Обстом. Потом је од Мари Луиз стигло писмо са двадесет фунти у крупним новчаницама. У одговору, Бејли Стјуарт потписао се као Алфонс Поаре.

Британским контраобавештајцима пала је у очи једна необична подударност у свим овим именима: „обст" на немачком значи „воће"; „мари луиз" је позната сорта крушака а „поар" значи „крушка" на француском. Касније, на преком суду, тужилац је тврдио да се ради о шифрама.

Бејли Стјуарт је у својој таштини мислио да је велики шпијун, али ова илузија није дуго потрајала. У његовој изнајмљеној соби у Олдершоту, недалеко од Лондона, пронађен је Обстов списак питања о британским тенковима и поручник је сместа ухапшен.

Сутрадан је бачен у Тауер. Читав свет сазнао је вест да је официр елитног пука допао тамнице. Само је његово име неко време држано у тајности.

Светина се свакодневно тискала око Тауера не би ли макар начас угледала чувеног затвореника. Лепи и стасити Бејли Стјуарт могао се свакога дана видети како уздигнуте главе шета у пратњи стражара и убрзо је постао једна од знаменитости Лондона.

Држан је под посебно угодним режимом. Врата његове ћелије била су увек закључана али су одређена два посилна да га служе. Добијао је оброке из официрске мензе, спавао на удобној постељи и грејао се крај ватре у камину која је горела кад год је било потребно. Издржавао је благу казну од пет година затвора због продаје војних тајни страној сили. Али, на суђењу је такође ражалован. На вест о томе докле му је син „дотерао", оца потпуковника ударила је кап и остао је доживотан инвалид.

У ТИРОЛСКОЈ НОШЊИ

По пуштању из затвора 1937. године, Бејли Стјуарт је отишао у иностранство. Рат га је 1939. године затекао у Немачкој и ускоро се његов отмени глас могао чути преко радија како на енглеском језику емитује немачку пропаганду.

Заробљен је 1945. године у Тиролу, у Аустрији. Затекли су га у тиролској народној ношњи.

Опет је Бејли Стјуарт изведен пред суд и опет осуђен на пет година. Остале су запамћене речи које је том приликом изрекао судија:

— Нормане Бејли Стјуарте, Ви сте најгори поданик кога је једна земља икада имала!

По издржаној казни, Бејли Стјуарт одселио се у ирску престоницу Даблин и тамо се оженио једном лепушкастом продавачицом. Умро је напрасно 1966, у 57. години живота. Онима који су га у то доба познавали никада није говорио о својој прошлости, па се веровало да жели да је заборави. Али, кратко време уочи смрти послао је једном лондонском издавачу своју аутобиографију. Жеља му је била, како је сам рекао, да спере љагу са свог имена како његово двоје деце не би остало жигосано због тога што им је отац издао земљу.

Али, аутобиографија не побија нити објашњава зашто је Бејли Стјуарт два пута продао отаџбину.

Б. Д.

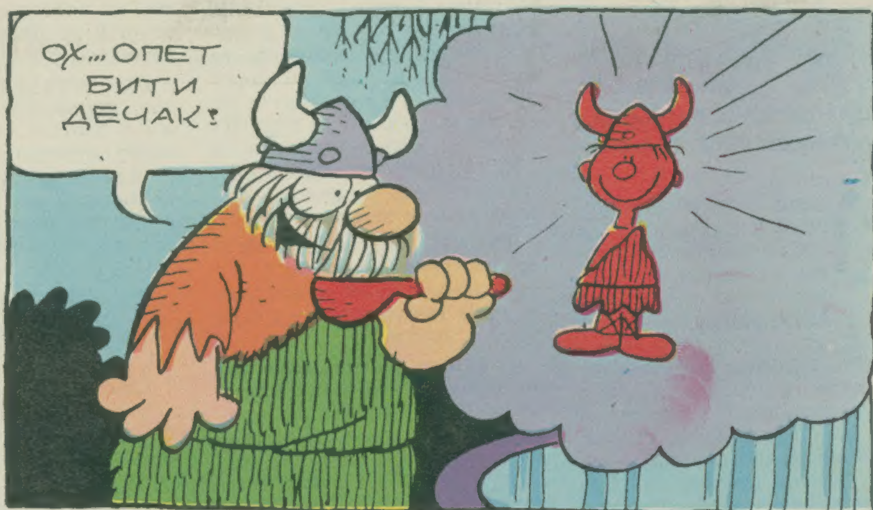
DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ОБРАЧУН ЖИВОТА

ИЗНЕНАДА, ШЕКУЛАРАЦ СЕ ВАРКОМ ОСЛОБОДИО ПРОТИВНИКА И УБАЦИО ЛОПТУ У ПРАЗАН ПРОСТОР. НАТРЧАО ЈЕ ПЕТАР РАДАКОВИЋ И ШУТИРАО ИЗ ПУНОГ ТРКА . . .

Драгослав Шекуларац, снимљен 1962. године

Никад ниједан југословенски фудбалер није добио толика признања на светским шампионатима као Драгослав Шекуларац у Чилеу 1962. године. Он је тада био десна полутка југословенског тима, одиграо је свих шест утакмица и на свима оставио изванредан утисак.

Француски новинар Робер Верње, специјални извештач листа „Екип", који је пратио све ове сусрете, писао је о њему:

„То је право чудо од играча. У стању је да изведе са лоптом оно што други не могу ни да замисле. Он се просто поиграва са њом и она га тако верно слуша као да су заједно настали и израсли. Као да су повезани неким невидљивим нитима за које само њих двоје знају. Такав фудбалер мами и одушевљава. Доводи гледалиште до усхићења . . .

На том светском првенству Драгослав Шекуларац је стекао блиставо фудбалско име. Оно није потамнело све до данас, иако је Шекуларац закорачио у пету деценију и већ увелико више није оно што је некада био. Али успомене на његове најсјајније тренутке као да никада неће избледети.

МАЈСТОР И БЕЗ ГОЛОВА

Чудан је то био играч и чудни су његови путеви на фудбалском терену. Публика га је увек обожавала. Он је умео да постане љубимац не само у Београду, где је почео и завршио каријеру, не само широм Југославије, на чијим је стадионима најдуже играо, него и свуда у свету где год би истрчао на терен. Њему су се подједнако дивили и Париз и Лондон, и Чиле и Лисабон, и Мелбурн и Њујорк.

Он је свуда био Шеки, ненадмашни мајстор фудбалске лопте, играч који своје одушевљење за лопту уме и може да пренесе на читаво гледалиште.

По игралишту би га јурила и по четворица противника. Супарнички тимови су чинили све да га одстране из правих акција. Око њега би се стварала читава ограда од противничких тела.

Ништа није помагало. Шекуларац би увек налазио начина да изигра све те препреке, да изведе неку вратолију и да се извуче из таквог обруча. При томе би увек са собом односио и лопту, док су преварени противнички играчи остајали неми и запањени.

Тада би се стадион проламао од аплауза. Била је то једина и највећа награда за овог заљубљеника у фудбалску лопту.

— Ја сам и играо само зато да би ми гледаоци пљескали — искрено данас признаје Драгослав Шекуларац, сада када је слава минула и када су остале само дивне успомене.

Чврсто постављен на јаким ногама, снажно грађен, готово усађен у земљу, он се кретао хитро, иако није био брз. Његови потези су увек били нешто сасвим ново и неочекивано, тако да је био непредвидљив и неухватљив. Лопту је просто осећао и није било потребно да је гледа. Напротив, његов поглед је само контролисао игралиште, док би лопта увек била укроћена једним изванредним, урођеним потезом.

Зато је и играо увек на широком простору. Његова је била средина терена по којој је могао да се размахне, да дође до пуног изражаја и да изводи своје чудесне мајсторије.

При томе је голове постизао веома — ретко. Као млад још се и уписивао у листу стрелаца. Али, када је био у пуној снази, увек је више волео да послужи — друге, него да прилику искористи — сам.

НА НАС ЈЕ РЕД

Драгослав Шекуларац је у југословенском националном дресу освојио сребрну олимпијску медаљу у Мелбурну 1956. После тога доспео је до финала Купа европских нација у Паризу 1960. Био је један од твораца изванредне победе над Енглезима у Београду 1958. када су славни противници прегажени са 5:0.

Његово име било је уписано у недостижну тројку са Светског првенства у Шведској (1958) Веселиновић — Милутиновић — Шекуларац.

На Светском шампионату у Чилеу 1962. кренуо је са много више искуства. Сада је био опет члан једне велике нападачке тројке Шекуларац — Јерковић — Галић.

— Нови поход доносио нам је нову наду. Испраћени смо са стрепњама. Сви су мислили да ћемо губити утакмицу за утакмицом.

У малом граду Арика, у северном делу Чилеа, Југословени су прво изгубили меч од екипе Совјетског Савеза са 0:2, а затим убедљиво победили Уругвај са 3:1 и Колумбију са 5:0.

— Пласирали смо се у полуфинале. Требало је да се састанемо са СР Немачком и то на великом стадиону у Сантјагу.

За Шекуларца је то био прави тренутак.

— Тај окршај сам примио као свој лични обрачун са Немцима. Четири године раније, у Шведској, против њих нисам играо, јер сам био повређен на претходном мечу против Парагваја. Они су нас тада победили и елиминисали као и 1954. у Швајцарској. Тврдио сам да је сада у Сантјагу дошао ред на нас.

Опет је немачки тим предводио легендарни селектор Сеп Хербергер.

Немци су тада били прави баук за Југословене. Зато то није ни за кога била обична фудбалска утакмица. То чак није била ни само борба у четвртфиналу светског првенства. То је био окршај за част и престиж.

— За моју фудбалску душу, за мене и за све нас то је био обрачун живота.

СИМАНИЈАК ПАДА НА ИСПИТУ

Немци су тада имали неколико изврсних играча у својој екипи. Један од најбољих био је десна полутка — Симанијак. Играо је још у Шведској 1958. Био је врло јак, али истовремено и добар техничар, могао је лако да издржи и најјачи темпо.

Његов селектор Хербергер знао је добро од кога му прети највећа опасност. Зато је Симанијаку доделио задатак да прати Шекуларца у стопу и да му не дозволи да се размахне.

Тако је настао величанствени дуел између Симанијака и Шекуларца, који је, у ствари, и обележио овај меч. Било је то 10. јуна 1962. Преко 55.000 посматрача на великом стадиону у Сантјагу де Чиле дошло је да гледа добар фудбал. Тек током игре већина тих гледалаца определила се за Југославију само захваљујући — Шекуларцу.

— Можда Хорст Симанијак никада није доживео теже тренутке него на тој утакмици — причао нам је много доцније француски новинар Робер Верње који је тога дана био извештач са стадиона у Сантјагу.

Шекуларац исто тако није заборавио ни најситније детаље са те утакмице.

— Сећам се добро да је Симанијак улетео у мене чим сам добио прву лопту. Као да је хтео да ми каже да нећу моћи да се поиграм са њим.

У ствари, такви налети противничких играча највише су одговарали Шекуларцу. Он је умео сваки такав налет мајсторски да искористи. У последњем тренутку би измакао лопту и Симанијак би само пролетео поред њега.

Што је игра одмицала, Симанијак је све чешће страдао. Шекуларац је стално био у центру пажње. У једном моменту повукао се уназад и убацио лопту у празан простор. Наш десни халф Петар Радаковић је осетио прави моменат. Убацио се у ту празнину, примио лопту и шутирао из пуног трка. Немачки голман Фаријан се бацио, али је лопта погодила сам угао. Био је то једини гол на тој утакмици, коју су Југословени добили са 1:0.

ПРОПУШТЕНА ПРИЛИКА

— Муке смо имали пред крај да сачувамо предност. Немци су кренули у ураганским јуриш. Повукли смо се сви у одбрану и више ништа нису могли да нам учине.

Ту победу над немачком репрезентацијом извојевао је југословенски тим у овом саставу:

Шошкић — Дурковић, Јусуфи — Радаковић, Марковић, Поповић, — Ковачевић, Шекуларац, Јерковић, Галић, Скоблар.

У полуфиналу Југословени су изгубили од Чехословачке са 1:3, а у борби за треће место од репрезентације Чилеа са 0:1 (тек у продужетку и то аутоголом центархалфа Марковића).

Тако је наша репрезентација на том светском шампионату 1962. заузела четврто место. То је најуспешнији пласман после Уругваја 1930.

Драгослав Шекуларац је, по општој оцени, проглашен за најбољу полутку на свету. Ушао је у идеални тим и требало је те године да буде изабран и за најбољег играча у Европи. Међутим, исте јесени на првенственој утакмици у Нишу између Радничког и Црвене звезде насрнуо је на судију. Био је оштро кажњен и због тога су му европски новинари у анкети листа „Франс фудбал" доделили само — четврто место. Први је био халф из Чехословачке Масопуст.

Тако су и Шекуларац и југословенски фудбал пропустили сјајан тренутак да остваре велики подвиг.

Стојан Протић

ПРОПЕЛЕР ЗА ЛЕДЕНИ БРЕГ

КАКО УТОЛИТИ ЖЕЂ ПЛАНЕТЕ...

ДОНЕДАВНО СЕ О ЛЕДНИЦИМА НА ПОЛОВИМА НАШЕ ПЛАНЕТЕ ГОВОРИЛО НАЈВИШЕ ЗБОГ ОПАСНОСТИ КОЈУ СУ ПРЕДСТАВЉАЛИ ЗА ПЛОВИДБУ. ДАНАС НАУЧНИЦИ У ЊИМА ВИДЕ ЈЕДНО ОД МОГУЋИХ РЕШЕЊА ЗА ОПАСНОСТ КОЈА СЕ НАДНЕЛА НАД СВЕТ...

Да је Земљина кугла велика као поморанџа, сва вода коју она садржи — она која се налази у ваздуху, подземна или пак она која испуњава океане, мора, језера и реке — када би се сакупила не би била већа од сићушне капљице пажљиво спуштене пипетом на њену кору.

А највећи део капљице (97 до 98 процената) сачињавала би слана океанска или морска вода. Преосталих два до три процента отпало би на свежу воду неопходну за одржавање људског живота — количина тако незнатна да би у поређењу са нашом поморанџом изгледала мања него врх чиоде.

Седамдесет и пет процената те ионако недовољне залихе питке воде налази се у чврстом стању — слеђено. Остатак чине подземне воде и влага, док је само један проценат те мршаве залихе доступан човеку. А ту количину он нештедимице троши, расипа и безумно загађује...

ЛЕДНИЦИ ЗА ПУСТИЊЕ

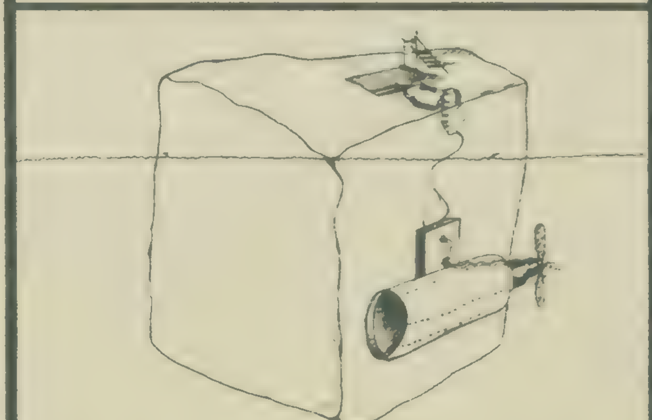
Да би се избегла катастрофа, потребно је предузети све што је могуће, и то што пре, да се пронађу нови извори свеже воде. Пред људима засад стоје два решења. Једно од њих је десалинација морске воде. Друго је „ослобађање" постојећих залиха питке воде — оних које су заробљене у леду поларних предела.

Процес десалинације је скуп. Много је примамљивија замисао научника да се џиновски ледени брегови „шлепују" до жедних подручја. Али пре него што људи из пустињских делова света почну да пију воду са Јужног пола, наука мора да реши и проблем њеног транспорта. Како превалити хиљаде километара који деле угрожена подручја од полова Земље, а да се при том брег не претвори у коцкицу леда? Или, реши ли се тај проблем, како даље без претераних губитака ослободити воду заробљену у леднику?

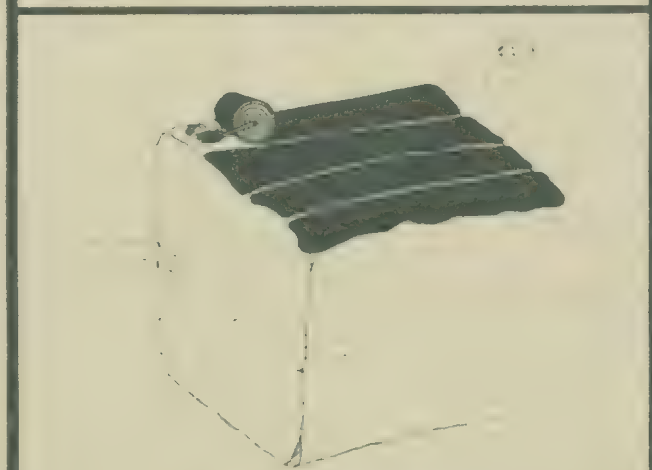
Док је човечанство све жедније, антарктички покривач сваке године гу-

Иако је шлеповање најпогоднији начин за превоз ледених брегова, размишља се и о другим могућностима. Температурна разлика између морске воде и леда могла би се искористити за покретање турбине: ледени брег постао би тако сам себи гориво. За путовање од Антарктика до пацифичке обале САД свега два процента леденог колоса утрошило би се као „гориво".

Још једна замисао само-пропулзије: пропелере причвршћене за ледник покретала би електрична енергија из машина које се налазе на његовом врху или на једном од пратећих бродова.

Сунце и топле тропске воде највећа су опасност за леднике. Да се ледени џинови не би топили, научници предлажу да се прекрију заштитним омотачем.

би више од 10 000 милијарди кубних метара воде — она количина коју садрже ледени брегови који после одвајања од континенталне масе плове, топе се и с временом потпуно нестају.

Чак и ова задивљујуће велика бројка можда је резултат прескромне процене. Јер, највећи ледник до сада регистрован (и тачно измерен) био је 350 километара дугачак, 90 километара широк, док је дебљина његовог леденог покривача износила 250 метара. Џиновски резервоар садржао је у себи 8000 милијарди кубних метара воде!

Јануара 1977. године сателитски снимак открио је још једног колоса. Дугачак 74 километра, широк 40 и око 250 метара дебео — састојао се од леда који би, претворен у воду, био довољан да задовољи, на пример, потребе Калифорније, и то за неколико векова.

ЗАШТО НЕ АРКТИК?

Колико би се воде добило шлеповањем ледника до неке тачке у „жедном" појасу света? Узмимо пример Саудијске Арабије и ледени брег величине која се често среће: 100 милиона тона тежак, 1200 до 1500 метара широк. Иако би у току транспорта ледник изгубио до 20 процената од своје запремине, количина добијене воде ипак би била огромна — 80 милијарди литара!

Када би црвеноморску луку Џиду у Саудијској Арабији опасали 20 километара широким зеленим појасом, ово пустињско подручје света могло би да очекује падавине од два метра годишње за разлику од досадашњих неколико сантиметара; за неколико година Џида би се претворила у средиште бујне оазе. Да би се ово чудо одиграло, довољно је неколико антарктичких ледника. Зашто баш антарктичких?

Научници наводе два разлога. Пре свега, већина арктичких ледника неправилног је облика и због тога опасно нестабилна. Други разлог је то што арктичке леднике ствара-

ју планински глечери (гренландски, на пример), па је њихова величина тиме унапред ограничена. Плочасти ледници Антарктика су, с друге стране, довољно велики и много правилнијег облика.

Још једна важна предност антарктичких ледника је та што су морске струје Антарктика (Јужног пола) далеко повољније од оних које, полазећи са Арктика, крећу на југ. Морске струје, наравно, неће бити довољне за покретање гигантских маса леда, али без њихове помоћи процес би био далеко спорији и тежи.

Читава операција би се исплатила: када стигне до Џиде, антарктичка вода коштала би отприлике 10 динара по кубном метру, док би цена воде добијена десалинацијом била скупља за 360 пара.

Коначно, да ли је такав пројект заиста изводљив?

Учесници међународне конференције, одржане октобра 1977. године на Универзитету у Ајови, тврде да јесте и да би се, користећи леднике као извор воде, трошило 30 до 50 процената мање него при десалинацији.

У Ајови је оформљена и комисија састављена од десет светских научника којима је поверен задатак да, за сада теоријски, реше проблеме који се намећу. Пред њима се пре свега налази истраживачки рад који ће обогатити наша знања о структури ледника (снегу, ледничком снегу и леду), о њиховим унутрашњим притисцима, напрслинама, пукотинама и другим слабим тачкама.

ПРОПЕЛЕР

КАКО УТОЛИТИ ЖЕЂ ПЛАНЕТЕ...

Нешто се, ипак, већ може рећи о томе какав би требао да буде „идеални" ледник. Пре свега довољно велик (100 милиона тона). Затим, плочаст и што правилнијег облика, а да би шлеповање било што лакше — и издуженог облика. Требало би још да му маса буде што хомогенија, односно да му површина буде глатка, без напрслина и пукотина.

ОКЛОП НА ДУШЕКУ

Леднике и у њима заробљену воду није тешко наћи. Има их у Пацифику, Атлантском и Индијском океану. Остаје још да се реши проблем њиховог транспорта.

А пре него што ледени брег крене на пут, потребно га је изабрати. Сателитским осматрањем одредио би се ледник најпогоднији за шлеповање и регистровало његово понашање после одвајања од континенталне масе.

Путовању леденог џина претходило би и детально проучавање океанских струја. Добијени подаци помогли би да се одреди најбољи пут ка „жедном" северу.

У припреме би се затим укључили авиони — они би забележили облик, дебљину и особине леденог путника.

Како, даље, заштитити брег од разних врста ерозија као што су топљење, испаравање, механичка ерзоја коју изазивају таласи?

Израчунато је, на пример, да би било потребно осам до девет месеци да се пређе растојање од 6000 наутичких миља и то при оптималној брзини од једног чвора, односно два километра на час.

Предлога је много. Један од њих нуди следеће решење: да се стране ледника заштите тракама које подсећају на прозорске жалузине и које би биле израђена од рефлектујућег материјала. И део ледника који се налази под водом морао би да се заштити сличним застором. Простор између тог изолационог „оклопа" и ледника требало би испунити хладном водом. И дно би, такође, било заштићено једном врстом омотача који би придржавали плутајући душеци.

Опасност од механичке ерозије могла би се избећи постављањем „каишева" израђених од одговарајућих материјала.

Постављање ових заштитних делова морало би се, наравно, вршити у антарктичким водама што ствара нове проблеме који још нису решени.

Сама операција „шлеповања", напротив, не би требало да представља проблем. Јер, вучна снага савремених шлепова износи 125 тона, а како снага потребна да се покрене ледник тежак 100 милиона тона износи око 600 до 700 тона, пет до шест шлепова могло би да обави тај посао.

КРИШКА ОД МИЛИОН ТОНА

Могло би се десити, као што је случај са Саудијском Арабијом, и то да је прилаз угроженом подручју непогодан. Мореуз Баб-Ел-Мандеб широк је свега 26 километара — да би арабијски песак забујао, брег који ће му у томе помоћи мораће да се исецка на неколико делова од по милион тона. Тек тако „уситњен" ледник би могао да се довуче до жедне обале.

А када једном стигне до одредишта, брег ће, вероватно, морати да остане удаљен неколико десетина километара, што ће зависити од дубине приобалног појаса.

Истопљена вода би се тада мрежом цеви „пумпе-

ЗА ЛЕДЕНИ БРЕГ

ла" до копна. Како већина угрожених земаља и подручја за сада не располажу одговарајућом водоводном мрежом и простором за ускладиштење воде, они би морали претходно да се изграде.

Ма колико парадоксално звучало, топлота сунца није довољна за топљење леда. Тај процес морао би да се убрза било да се површина ледника попрска раствором који убрзава топљење (апсорбовањем топлоте из атмосфере), или топлотном разменом са морем или, пак, употребом неког другог спољашњег извора топлоте. За све време трајања ове операције спољни заштитни покривач ледника не би, наравно, смео да се скида.

Добијање свеже воде из ледника свакако је једна од најсмелијих и најоригиналнијих замисли нашег доба.

М. И.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

КАДА СУ ДВОЈИЦА ИСКОЧИЛА ПРЕД ЊЕГА, ВИКТОР ФОРД ЈЕ ПРЕТРНУО. НЕ БЕЗ РАЗЛОГА! ЖЕЛЕЛИ СУ ДА ГА УБИЈУ, МАДА ГА НИСУ НИ ПОЗНАВАЛИ...

МУЧЕЊЕ БЕЗ СВЕДОКА

Двадесет деветогодишњи грађевински предузимач Виктор Форд из енглеског места Ебингдона недавно је испричао новинарима један догађај из свог детињства који, како каже, никада неће моћи да заборави иако је од тада прошло већ двадесет година и који је озбиљна опомена...

— Бол који сам осетио био је толико јак да и сад могу сасвим да га призовем... Као и оно страшно осећање понижења — сећа се Форд.

Само срећна случајност спасла је десетогодишњем Виктору живот.

ЦЕРЕКАЊЕ ЛУДАКА

У време страшне авантуре Фордови су живели у малом месту Њу Мадлену, на периферији Лондона, у Сарију. Као и остали дечаци из места, и Виктор је волео лети да луња по околини, а нарочито једним шумарком који почиње тамо где престају куће.

Тако је и у једно топло предвечерје на крају лета дечак тумарао по њумадленским пољима и оном шумарку. Био је сасвим сам! Одједном, из високе траве искочише два младића. У ствари, могли су имати, како се Виктору учинило, по петнаест година, али су били прилично снажни и високи. Изгледали су некако чудно, као да су ментално поремећени, и дечака је у тренутку обузела зла слутња. На жалост, не без разлога!

Скочили су на њега. Један га је с леђа зграбио за руку и држао чврсто, да се малишан није могао мицати, а други је почео немилице да га удара стиснутим песницама по лицу, глави, телу, не бирајући. Обојица су се смејала као на добру шалу!

— Покушао сам да им не покажем страх, али нисам могао издржати. Наврле су ми сузе због понижења и бола — прича Форд.

Сумрак се већ ухватио и шумарак који се налазио ту, пред њима изгледао је сабласно. Ни живе душе није било у околини: дечак је био препуштен на милост и немилост силеџијама.

Њихова лудачка игра постајала је све страшнија. Везали су му руке на леђа танким ужетом тако чврсто, да је избила крв. Затим су на дечакову главу навукли неку широку цименту и удаљили се. Мали Виктор је помислио да је крај његовим мукама, али — закратко. Уз малоумничко церекање двојица су почела да гађају цименту камењем и то довољно непрецизно да је оно ударало у дечаково тело. Ускоро је био сав обливен крвљу.

Када се измучено дете срушило на траву, престало је гађање камењем, али не и ужасна игра лудака. Крај који су наменили својој недужној жртви требало је да буде страшнији од свега.

НАСТУПИЋЕ ЛАГАНА СМРТ

Пришли су дечаку и подигли га, а затим почели да га вуку. Стигли су до оближњег водоводног шахта. Виктор је био при свести и са ужасом је схватио да намеравају ка унутра. Један од нападача спустио се затим и сам у рупу низ гвоздене лествице предвиђене за раднике и — одврнуо славине! Виктор је после чуо како уз оно исто церекање намичу гвоздени поклопац. Чуо је и њихове кораке како се удаљавају.

Вода је надирала брзо испуњавајући мрачну рупу. Када је био сигуран да су се двојица изгубила, дечак смогну снаге да завапи у помоћ. Међутим, није било никога да чује тај слабашни, очајнички узвик. Да ли је могуће да ће се удавити, да ће завршити на тако страшан начин, мислио је, док су му се сузе сливале низ лице. Облизнуо је болне усне и осетио крв.

Прошло је, чинило му се, много времена. Вода је надирала све више. Дечак је више пута падао у несвест и сваки пут кад би поново отворио очи ниво воде био је виши: прво му је натопила глежњеве, затим је допрла до колена, а последњи пут већ му је прелазила и преко лактова. И тада се Виктору учини да неко горе хода. Срце му је снажно залупало, а грло се стегло. Прикупи снагу и помисли да мора викнути, иначе је све готово... Позвао је још једном у помоћ.

Гвоздени поклопац се помери. Виктор погледа горе и заблесну га снажан сноп светлости из батеријске лампе: био је то путар. Брзо се спусти доле, затвори славине и прихвати дечака. Спас...

После је Виктор сазнао да је у шахту провео пуна четири сата. Путар га је одвео својој кући и дао му чаја, а затим позвао полицију. Од тада Виктору није падало на памет да се излаже ризику усамљених шетњи по приградским пустошима.

М. К.

ИЗУМИ

ЈЕДНОРУКИ

Недавно је у Ирској конструисан необичан робот, назван „Једноруки", чија је основна намена — пронаћи непријатеља и онеспособити га. Непријатељ овог војника од метала су бомбе које су поставили диверзанти: с невероватном прецизношћу он их „нањушка" и са раздаљине од тридесетак метара.

Не дужи од осамдесет сантиметара, опремљен точковима са гусеницама (тако да може да се креће и уз степенице или не равним тереном) и најсав ременијом електронском опремом, телевизијским камерама и детекторима, чим открије бомбу „Једноруки" је одмах сними, одреди њен положај, тип и величину... А затим све те податке шаље кроз етар људима којих их, док се налазе на безбедној удаљености, читају са малих монитора.

У случају да се посумња да је у неким колима постављена бомба, полицајци одмах удаљују људе који се налазе око тог возила, а затим пуштају овог малог робота: он непогрешиво долази до аутомобила и кроз метална врата одмах „осети" бомбу... А ако се она налази на седишту ништа лакше за „Једноруког": разбиће прозор, пажљиво ће узети бомбу, а затим је опрезно спустити у пртљажник на својим леђима. У случају да је бомба подметнута испод аутомобила „Једноруки" треба да одлучи да ли ће је извући одатле или ће изазвати њену експлозију. А ако је у аутомобилу или пртљажнику, закачиће возило специјалном куком и одвући ће га до неког пустог места ван града, где ће пиротехничари демонтирати мину.

ОВАКО ИЗГЛЕДА ЧЕЛИЧНИ ВОЈНИК НА ЗАДАТКУ

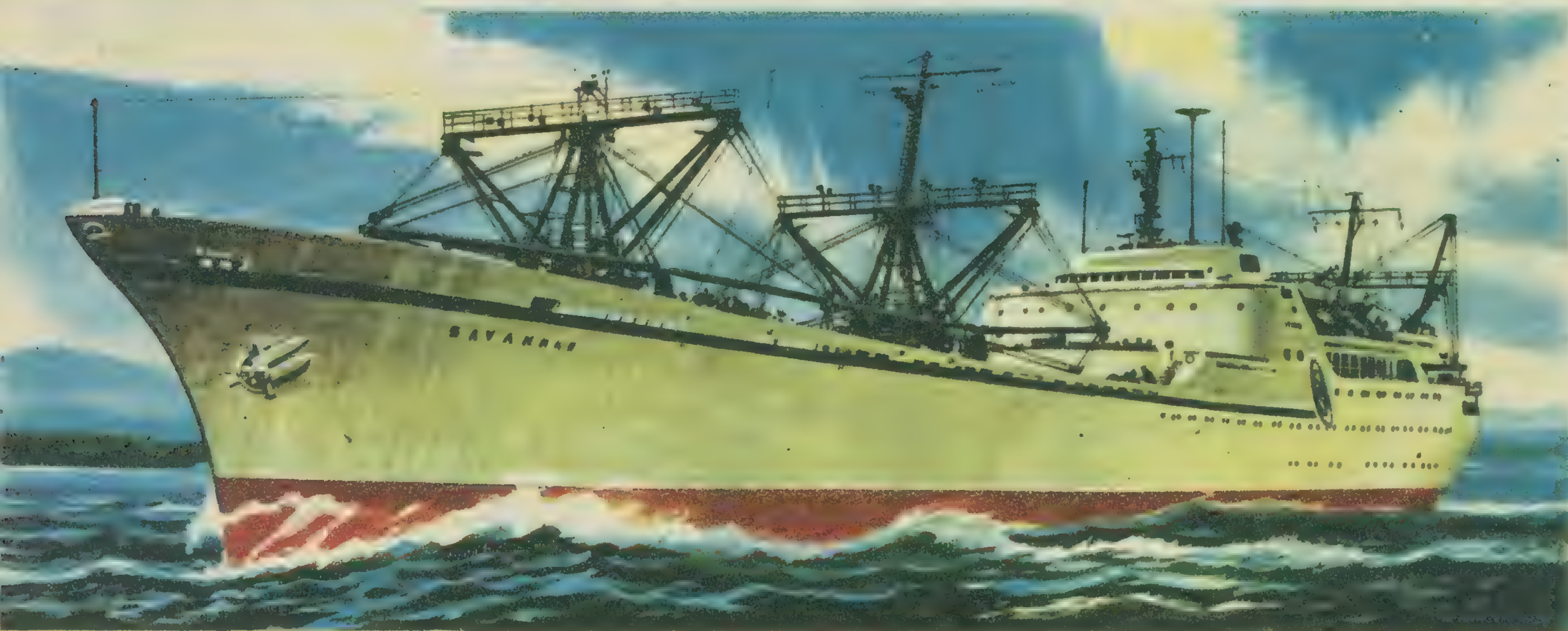

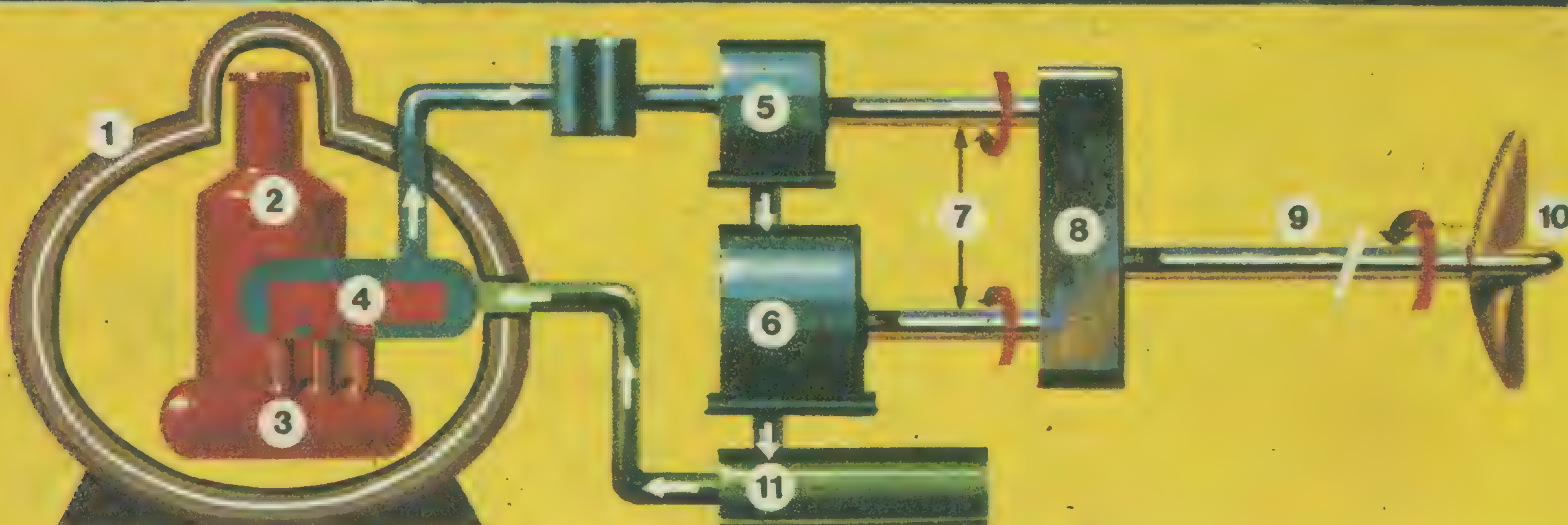
Планира се да се овај робот искористи и у вој не сврхе, јер лако може да се пошаље у непријатељске редове: ту ће бацити бомбе које носи на својим леђима или ампуле са сузавцем.

Међутим, овај изум је већ нашао своју практичну примену и у ирским фабрикама. Заправо, уместо ноћних чувара, који са да седе поред монитора у једној собици, патролирају халама и кроз етар их обавештавају о сваком не жељеном посетиоцу.

Б. Ј

ПРВИ НУКЛЕАРНИ ТРГОВАЧКИ ПАРОБРОД САВАНА

На први поглед **Савана** изгледа као модернизовани шлеп. Међутим, када се погледа пажљивије, уочава се да нема димњака, а има дизалице и прозоре. То је зато што је Савана први комерцијални брод покретан нуклеарним реактором.

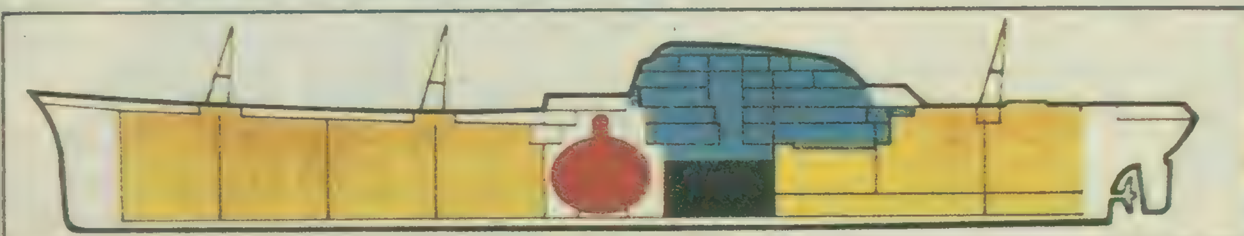
Предности овог нуклеарног брода, изграђеног шездесетих година, над обичним бродом су вишеструке. Савана може да плови без снабдевања горивом више година; његова брзина је већа од брзине обичних бродова; реактор заузима веома мало простора, а то омогућава економичније коришћење укупног простора. (На доњој слици се види како је искоришћен унутрашњи простор брода)

Средња слика приказује, веома упрошћено, принцип рада бродског нуклеарног реактора.

Већина великих савремених бродова као гориво за загревање воде користе мазут: вода се загревањем претвара у пару; снага паре покреће турбине чије се осовине окрећу великом брзином. Особине турбина, преко система зупчаника, покрећу елисе. Исти принцип рада користи и **Савана**, с том разликом што се вода код њега загрева помоћу контролисане нуклеарне реакције.

Да би се отклониле опасности радијације, нуклеарни мотор је обезбеђен у блиндираном кесону **(1)** високом осам метара. Реактор **(2)** садржи обогаћени уранијум који служи као погонско гориво. Када се (преко телекоманде) укључи ланчана реакција, огромна топлота која се ослобађа приликом фисије атома уранијума загрева воду у котловима **(3)** до температуре од 210° Ц. Ослобођена пара пролази кроз колектор **(4)** и продужава ка турбинама високог притиска **(5)** и ниског притиска **(6)**. Облик и равнотежа лопатица турбина одређени су с великом прецизношћу. Пара која је под притиском гура ове лопатице и на тај начин покреће турбине великом брзином. Осовине турбина **(7)** су спојене са зупчастим редукторима **(8)** који окрећу осовину елисе **(9)** односно саму елису **(10)**. После турбина пара одлази у кондензатор **(11)** где се брзо хлади и претвара у воду која се помоћу пумпи враћа у колектор.

Савана је елегантан брод дугачак 181 м, широк 23 м, а његова висина изнад воде је 9 м. Има посаду од 110 чланова. Преноси 9.300 тона терета, а може бити оптерећен до 20.000 тона. Поред тога, прима 60 путника. Плови брзином од 21 чвора на час (21 наутичка миља).

Нуклеарни реактор

Машинско одељење

Основа брода

Просторије за смештај посаде

ИДИЛА НЕНАДМАШНОГ ЛУТАЛИЦЕ

Кућа у Прчању у којој је, наводно, боравио Бајрон.

ДОК ЈЕ ХРОМИ ПЕСНИК И ЛЕПОТАН ПИО И ИГРАО КАРТЕ, У РАСКОШНУ ПАЛАТУ, СИЛОВИТО КАО ЈАДРАНСКА БУРА, БАНУЛА ЈЕ СНАЖНА БОКЕЉКА И НОЖЕМ НАСРНУЛА НА ЊЕГОВЕ ГРУДИ.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Иако је у Венецији глас о славном енглеском песнику и лорду Џорџу Гордону Бајрону стигао много пре њега, ипак је долазак и појава надалеко познатог лепотана и љубавника изазвала велику пажњу свих становника овог древног града на чудесним каналима.

Заиста је чудна и шаролика булумента била у пратњи једног од највећих поета европског романтизма. Венецијанци су ипак очекивали екстравагантног мајстора стихова, пливања и љубависања у сјају и помпи и није их изненадило осам кочија натоварених блештавим намештајем и скупоценом одећом. Међутим, за овим богатством нарочита свита водила је и осам паса, три мајмуна, пет мачака, једног орла, једног гаврана, пет паунова, једног сокола и једног афричког ждрала. Четири гуске биле су привезане испод осовина кочија.

Поносно седећи на величанственом ату, праћен изабраних миљеника такође на коњима, тако је у јесен 1816. године двадесет осмогодишњи лорд Џорџ Гордон Бајрон, пошто је због клевета у гневу напустио Лондон, као својеврстан освајач ујахао у Венецију. Ускоро се показало да гласине о његовој лепоти, снази, распусности и омиљености код жена нису нимало измишљене. Напротив, за кратко време све Венецијанке причале су само о заносном лорду и песнику из Енглеске, док су њихови мужеви проклињали дан кад је „тај хроми чудак" ушао у њихов град.

Али, од много жена које су прошле кроз краткотрајни живот великог песника једна се, изгледа, по свему разликује од других. Та лепотица била је с наших обала, из Боке, где је, наводно, долазио и сам Бајрон. А ова прича, већ прерасла у легенду, умногоме подсећа на срцепарајући љубавни роман. Међутим, песников живот био је маштовитији и нестварнији од многих романа.

Лорд Џорџ Гордон Бајрон

СВЕТЛОСТ У КАНАЛУ ГРАНДЕ

У богатој збирци велелепне цркве у Прчању, старом бококоторском градићу, чувеном по поморским капетанима и адмиралима, чува се и малена, готово неугледна посуда несвакидашњег облика. То је сотокопа, суд као већа пепељара, израђена од сребра са дном од дрвета, украшена по рубу резбаријама гроздова и виновог лишћа. У њу се некад стављала боца вина. И ни по чему се ова посуда не би издвајала од других, скупоценијих предмета у прчањској цркви да није Бајронов поклон.

Кад је једном изјахао од венецијанске палате Нани-Моћениго, што је чинио свакодневно, као што је волео и да километрима плива, песник је први пут угледао Маргарету Флорио, кћер угледне и чувене капетанске породице из Прчања. Велики песник и велики освајач није могао да одоли лепоти прчањске девојке нити изазову свог немирног срца.

„Имала је 22 године", записао је касније Бајрон, „лице као Фаустина, стас као Јунона, а била је снажна као Питонеса".

Тако је почела чувена љубавна идила, мада у њој није било баш све идилично ни поетично.

Наравно, ни Маргарета није остала хладна на и те како извежбано песниково удварање. У почетку су се виђали свуда по Венецији, возили се гондолама по Каналу Гранде или би га она, с једног од многих мостова, гледала како занесено, дуго и истрајно плива. Јер, Бајрон није волео само стихове, жене, карте и пиће. Иако је од рођења био хром, препливавао је раздаљине као какав данашњи маратонац или би сатима јахао галопом, без обзира дува ли ветар или трешти грмљавина. Понекад је Каналом Гранде пливао и ноћу, гурајући испред себе даску с фењером да на њега у тами не би налетела нека од гондола. Можда није ни знао да тај устрептали жижак његовог фењера помно и жарко гледају два заљубљена ока — очи Маргарете Флорио.

ОСУЂЕН НА ЛУТАЊА И ЈАД

Заљубљена у чудног енглеског лорда „до ушију" Маргарета је успела, и по-

ХРОМИ ПЕСНИК КРОЧИ У ЛЕГЕНДУ

Џорџ Гордон Бајрон, један од највећих песника не само енглеске већ и светске поезије, рођен је у Лондону 1788. године. Сем по својим песничким делима изузетне свежине и снаге, чувен је по, за своје време, необичном начину живота, који је скандализовао конзервативне кругове у Енглеској. Зато је 1816. године напустио Лондон и започео своја чувена лутања по југу Европе и Малој Азији. Исто као што је по својим најпознатијим делима Чајлд Харолд, Каин, Манфред и Дон Жуан умногоме ненадмашан, Бајрон је, иако хром од рођења, био и ненадмашан пливач, веслач и јахач. Једном је, и поред јаких струја, препливао Дарданеле. Умро је 1824, у 36. години живота, од грознице и запаљења мозга, у грчком градићу Мисолонгију, пошто је целу ноћ јахао по хладној киши.

Многобројне приче још за време Бајроновог живота о његовој снази, лепоти, бистрини ума, слободи понашања и омиљености код жена, прерасле су после његове смрти у праву легенду.

ред свих тешкоћа, да се пресели у раскошну палату Нани-Моћениго. И не само то: у том сјају, свили и кадифи, јер и то је била једна од Бајронових „болести", међу мноштвом разне послуге, пријатеља по чаши и карти, у правој најезди венецијанских лепотица, удатих и неудатих, Прчањка је за кратко време завела прави јавни ред и мир и за послугу гвоздену дисциплину. Увела је и тада актуелне мере штедње, натерала собарице, куваре, чистачице, чуваре животиња, набављаче и џокеје да више раде, а мање спавају, скитају и пију.

Истовремено је, бар су тако забележили неки од бројних и разноврсних биографа творца чувеног „Чајлд Харолда", волела Бајрона нежном, топлом љубављу као што се воли мио, несташан и несређан дечак.

Сам Бајрон у почетку је добро подносио некрунисану брачну везу, јер је то за њега, распојасаног и немирног, било нешто сасвим ново. Али, само у почетку. И онда је наставио по старом: скитњама и пијанкама, пођивањем у гондолама испод палате у којој га је чекала Маргарета или бесомучним пливањем, разбио је све приче, интриге и гласна шапутања по усталасаној Венецији да је „лепа госпа с ону страну Јадрана" најзад успела оно што није пошло за руком ниједној њеној претходници, а њих није било мало: обуздала је иначе необузданог Бајрона. Осећајући да га све то гушим, показујући и речима и поступцима своју давну, горку мисао да је осуђен на лутања и јад, покушавао је да се отме... Али, убрзо се показало да то није ни лако ни једноставно.

МУЊЕ ИЗ ЗАЉУБЉЕНИХ ОЧИЈУ

Рекавши Маргарети да је оно што је било заувек прошло, пожелео је да опет буде слободан.

И Маргарета се, с болом у лепим очима и наоко мирно, покорила његовој жељи. Напустила је и рај од палате Нани-Моћениго, и Бајрона, и његову чудну послугу и још чуднију пратњу.

А онда је изненада избио скандал. **Управо док је банчио са венецијанским картарошима, окружен својим животињама, банула је у палату, силовито као јадранска бура, Прчањка коју је песник назвао „женком-питоном". Уместо суза и излива љубави, у очима су јој севале бесне муње, а у руци — нож.**

У гунгули која је уследила, испуњеној врисцима, псећим лавежом и грактањем гаврана, ипак је најбржи и најспретнији био сам Бајрон. Успео је да снажној Маргарети отме из руке нож који се био устремио на његове груди и да јој затим, уплаканој и скрханој од бола, срамоте и немоћи мирно понови да је међу њима све готово, коначно и заувек.

Тек што су карте поново подељене и отворена нова боца дотрчали су гондолијери из Канала Гранде и саопштили да се „она лордова љубавница" бацила с једног моста у воду. Ипак, успели су да је спасу.

И тад се, у списима и причама, Маргарети Флорио губи сваки траг. А лорд Џорџ Гордон Бајрон?

Он је ускоро напустио Венецију и наставио лутање. Стигао је, наводно, и до наше Будве, Трстена и — Прчања. И кућа постоји где је, изгледа, боравио, под истим кровом где и велики Његош.

Приликом једне бучне гозбе, ко зна где, Бајрон је тај сребрни суд поклонио поморском официру Беру чији је син био организатор аустријске ратне морнарице и у рангу адмирала учествовао 1866, 42 године после Бајронове смрти, у поморској бици против Италијана код нашег острва Виса. Његов друг у борби био је Марко Еуген Флорио из Прчања, Маргаретин рођак. Пријатељство се продужило и кад се слегао ратни дим, Флорио је посетио свог ратног друга у Енглеској. Тамо му је, можда као сећање на узбудљиву љубав и догађај у Каналу Гранде, Бер даровао малу посуду. Тако је она доспела у живописни Прчањ.

Удовица Марка Флорија поклонила је сотокопу 1913. године жупној цркви где се и данас чува.

И. Лончар

ПИШТОЉ ЈЕ ПАО...

ПЉАЧКАШ ЈЕ УПАО У ПОШТУ НА ПЕРИФЕРИЈИ ЗЕМУНА И ВИКНУО: »РУКЕ УВИС! ПАРЕ ОДМАХ ОВАМО! А ТИ, СТАРИ, У ЋОШАК!«

Разбојник је све уочио и предвидео. Запазио је да у скромну пошту, на периферији Земуна, странке ретко залазе. Долазе грађани углавном до подне, дотле се већ накупи подоста новца од уплаћених станарина и разних уплатница. У пошти само једна службеница. Улица цара Душана, у делу код Коњичке школе, иначе је прометна: много возила а мало пешака. Још неколико стотина метара даље па почиње стари новосадски пут.

Предвидео је пљачкаш и занатску страну свог „посла": маскирао се, обезбедио одступницу аутомобилом јатака, снабдео се и повеликим пиштољем. Превидео је само да ће се, у тренутку његовог напада, ту наћи и једна странка. Био је то грађанин иначе обичног раста, не баш снажно грађен, више стар него млад. Тих неки човек, дошао да из свог преграткa подигне приспела писма. У понедељак, 16. фебруара ове године, око 13 часова.

Пљачкаш је упао и са врата — како нас то „уче" филмови из полицијских серија — подвикнуо: „Руке увис! Паре одмах овамо!". А грађанину одбрусио: „Ти, матори, у ћошак! И не мрдај!"

Поштарка претрнула, ни да макне. А онај мирни човек — ко би то могао да помисли — зграби пљачкаша за руку. За ону у којој је разбојник држао пиштољ, па му је упери ка таваници. Ако пиштољ опали, нека метак оде у плафон.

Настаде гушање. Одважни грађанин испољио је неслућену енергију. Трпео је ударце од ваљда двапут млађег преступника, али их је и сам задавао. Вешто је, у оном клинчу, догурао пљачкаша до зида и — држећи му чврсто пиштољ и даље ка таваници — треснуо му руку о зид. Пиштољ је пао...

Пљачкаш се збунио. Остао је без оружја и — побегао на улицу. Неки пролазници су га угледали како трчи од поште ка колима, али нису помислили — рекоше касније иследнику — да је то разбојнички напад. Чудно, свакако: пљачкашево лице било је прекривено вуненом капом какву носе смучари...

Грађанин је затим превезен у болницу, ударци које је добио по глави, у оном гушању, нису били безопасни. Крв му је текла млазом, иза ува. Џемпер му се натопио, зимски капут око рамена такође.

И тако је Пошта IV у Земуну, у Улици цара Душана 232, остала непохарана. Поштарка жива и читава, али преплашена, наравно. Заједница ПТТ спремна је да се одужи смелом грађанину. СУП задовољан, ето како и обичан житељ може да допринесе безбедности нашега друштва.

Затајили су, међутим, већ поменути пролазници. Отишли су својим путем иако им је морало бити јасно шта је посреди. Затајио је и читав систем обезбеђења малих пошта на периферији града.

Али да се вратимо оном храбром човеку. Лежао је неколико дана у своме стану, опорављајући се од повреда. Од иследника је категорички захтевао да му име никако не „стави у штампу". Тај човек тражи да остане непознат, унапред се одриче популарности и — по свој прилици — позамашне награде. Тако је поступио „известан храбри грађанин", како су га крстили у новинама.

Поштујући његову жељу, не можемо вам открити име. Ипак вам пружамо известан податак: првоборац је, ратни комесар пролетерске јединице, више пута одликован за храброст.

Ђ. Паљић

БИМ И БУМ

BABALU стрип

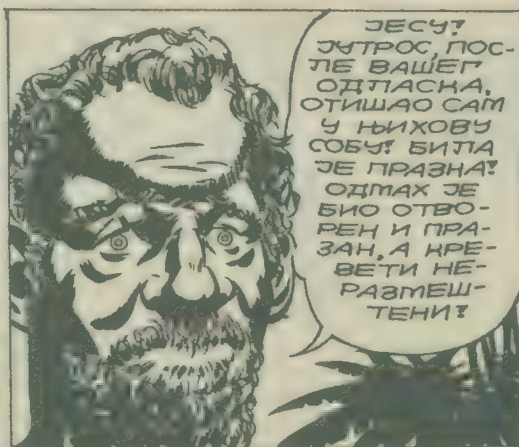

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

АРХЕОЛОГ НИЛ МЕДЛИ, КОЈИ ЖИВИ НА ОСТРВУ РАПА-ТОА, ЈЕ НЕСТАО. ЊЕГОВА ЋЕРКА ТРЕЈСИ ЗОВЕ У ПОМОЋ МАЈКЛА ЛОГИНА, ПИЛОТА ЈЕДНЕ МАЛЕ АВИОНСКЕ КОМПАНИЈЕ. МАЈКЛ И ЊЕГОВ КОПИЛОТ ДОНАЛД СТИЖУ НА ОСТРВО ГДЕ ЈЕ ЖИВОТ ПОРЕМЕЋЕН ЗЕМЉОТРЕСОМ...

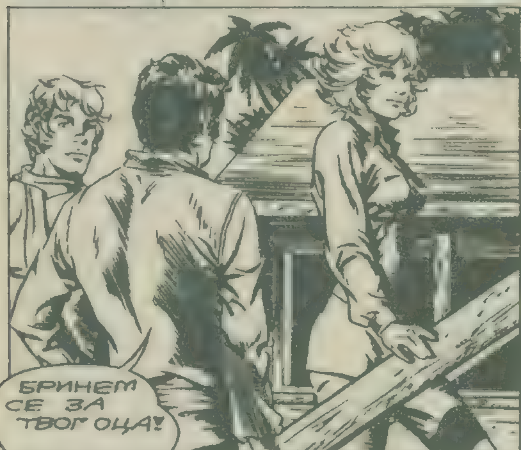

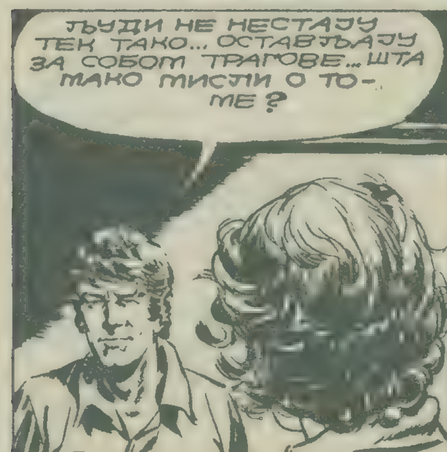

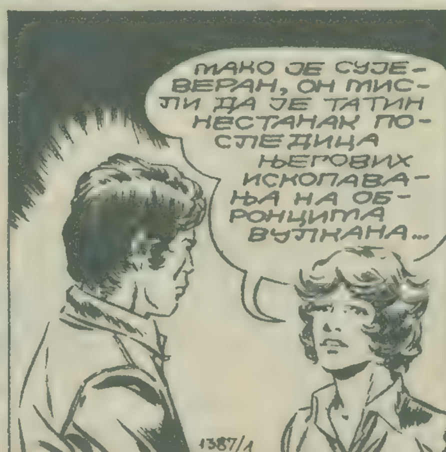

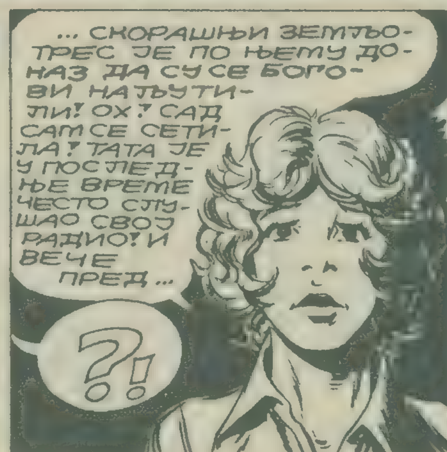

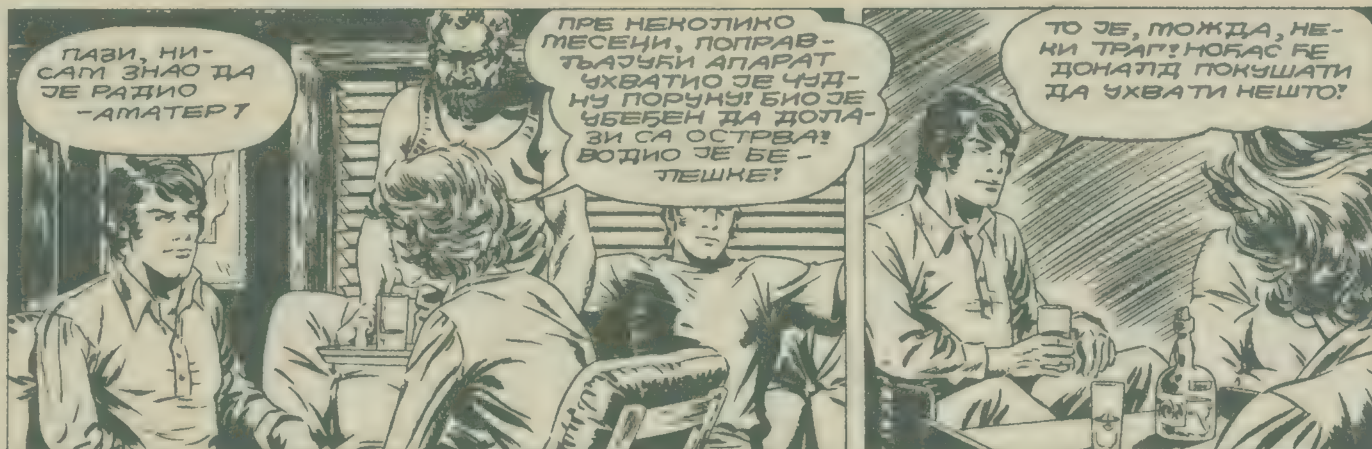

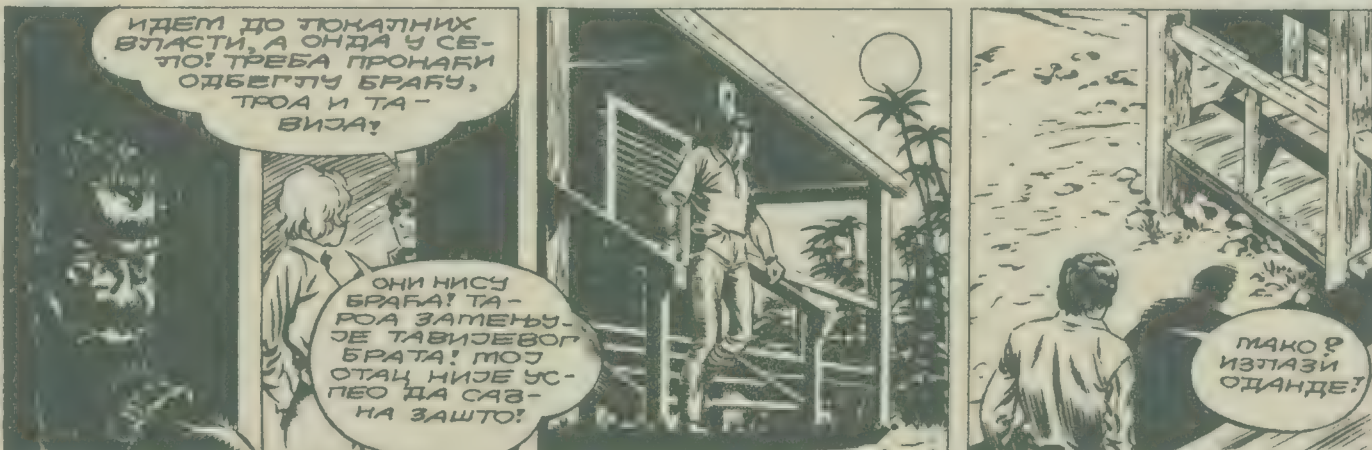

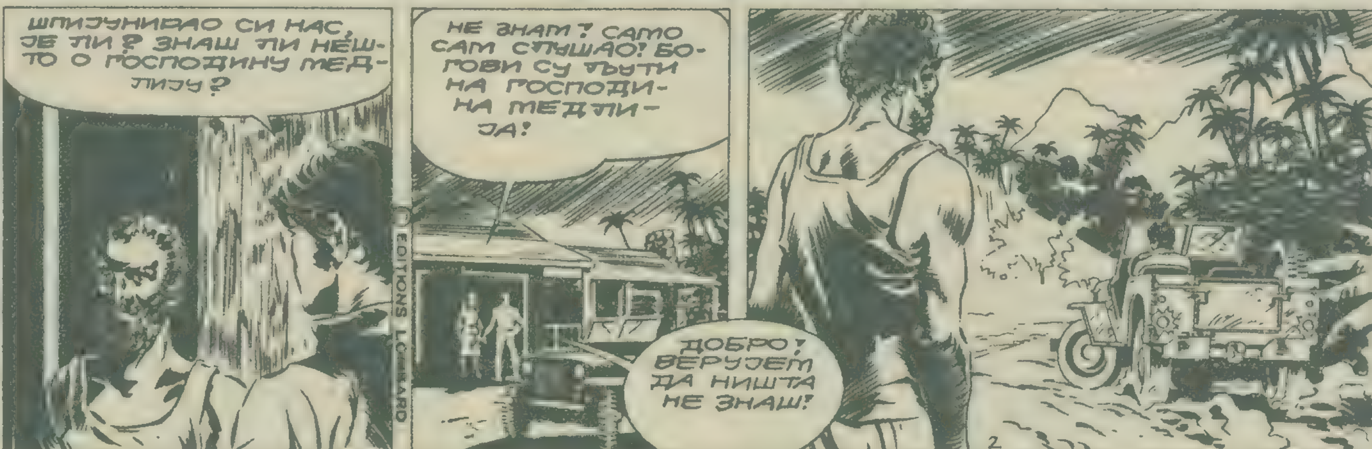
Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

1387/2

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

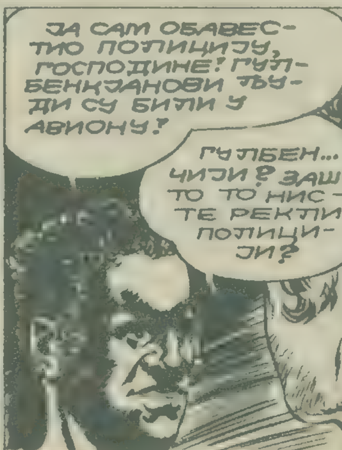

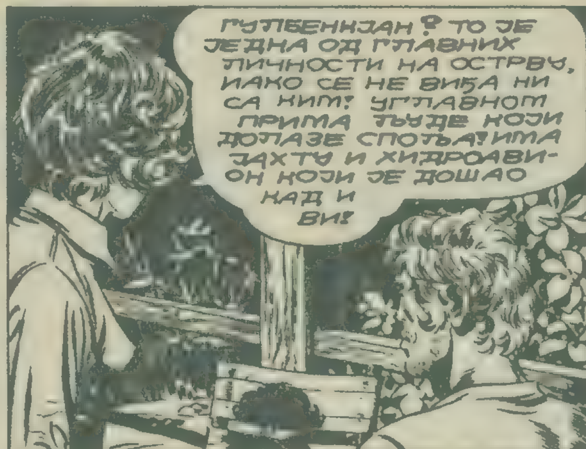

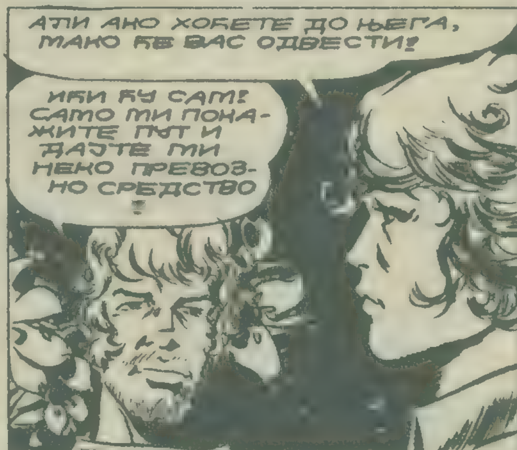
1378/3

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

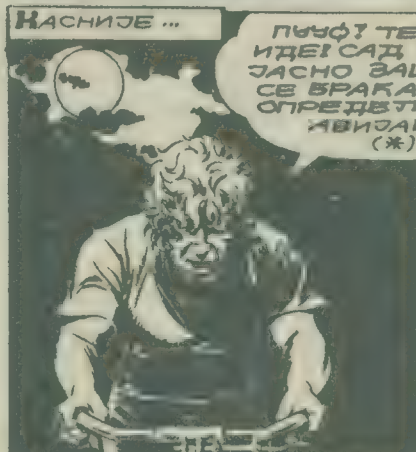

(*) ОНИ СУ БИЛИ ФАБРИКАНТИ БИЦИКАЛА.

1387/4

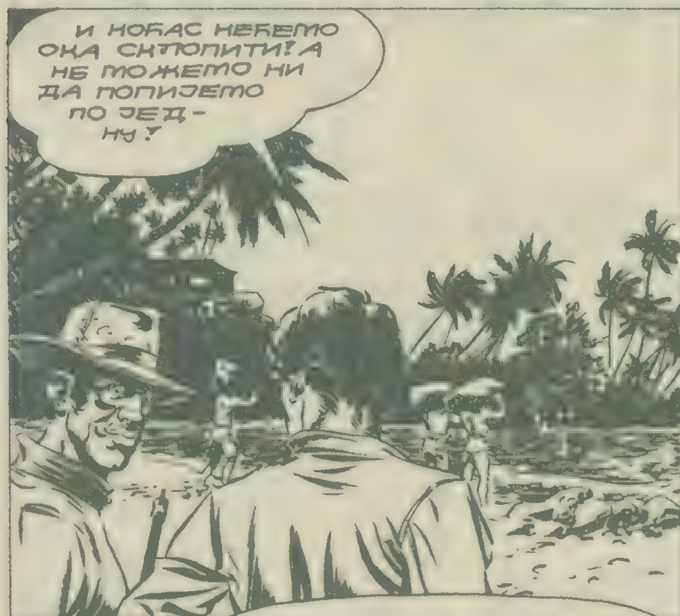
Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

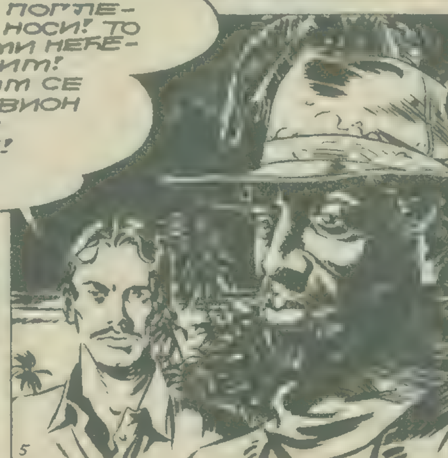

Мајкл Логин:

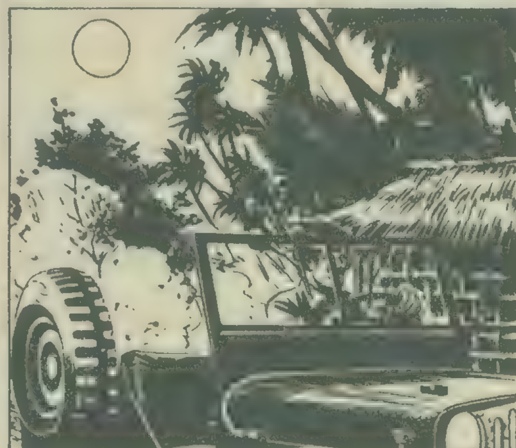
БЕЛИ ЦВЕТ

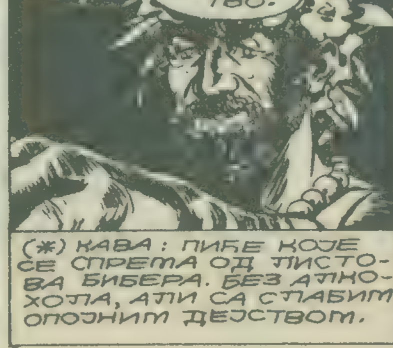

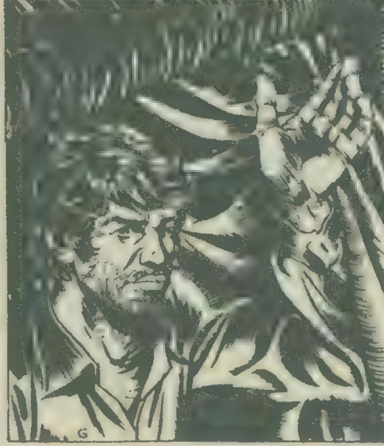

(*) КАВА: ПИЋЕ КОЈЕ СЕ СПРЕМА ОД ЛИСТОВА БИБЕРА. БЕЗ АЛКОХОЛА, АЛИ СА СЛАБИМ ОПОЈНИМ ДЕЈСТВОМ.

Мајкл Лопин: БЕЛИ ЦВЕТ

(Ж) КАВА СЕ ПРИПРЕМАЛА ТАКО, ШТО СУ СТАРЕ ДОМОРОТКИЊЕ ЖВАКАЛЕ ЊЕНО КОРЕЊЕ.

Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

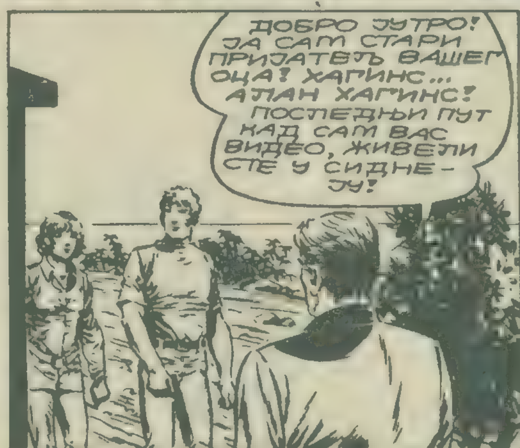

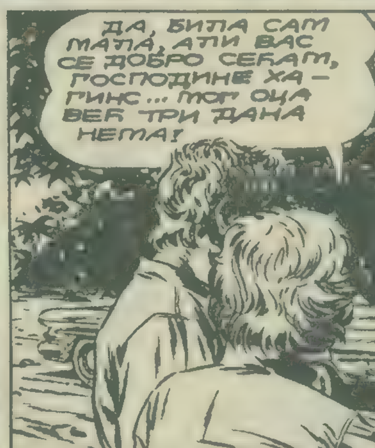

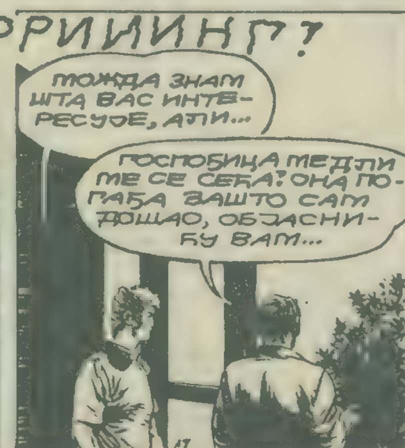

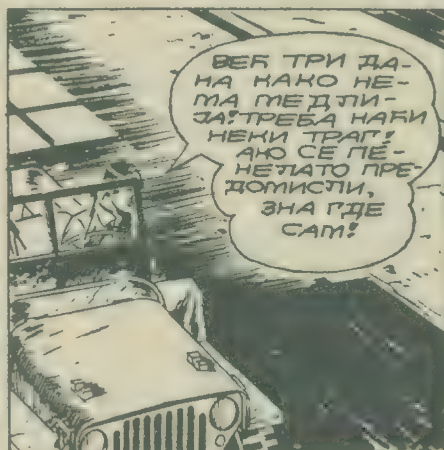

Мајкл Логин:

БЕЛИ ЦВЕТ

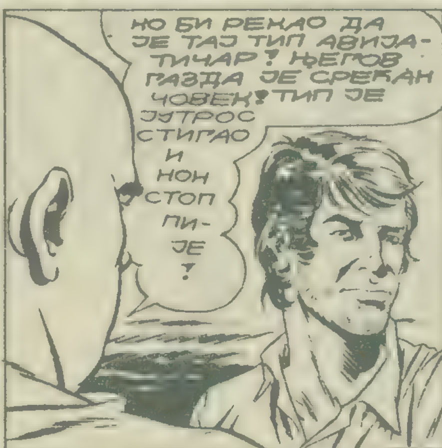
Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

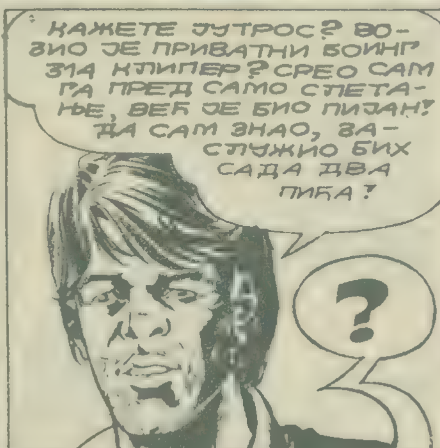

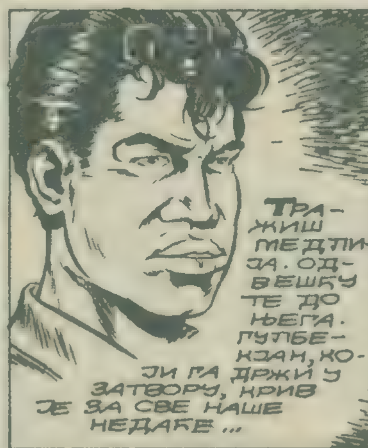
Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

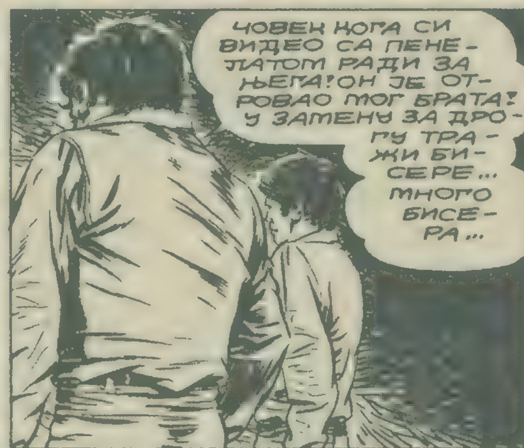

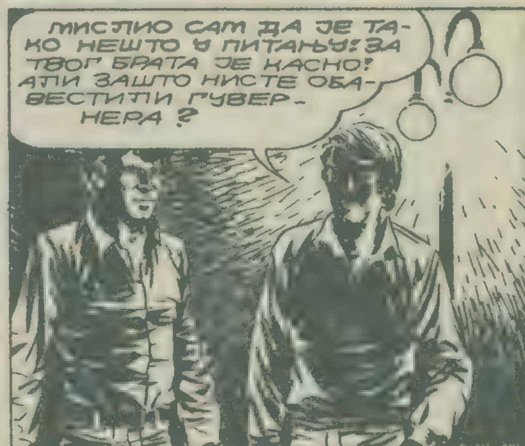

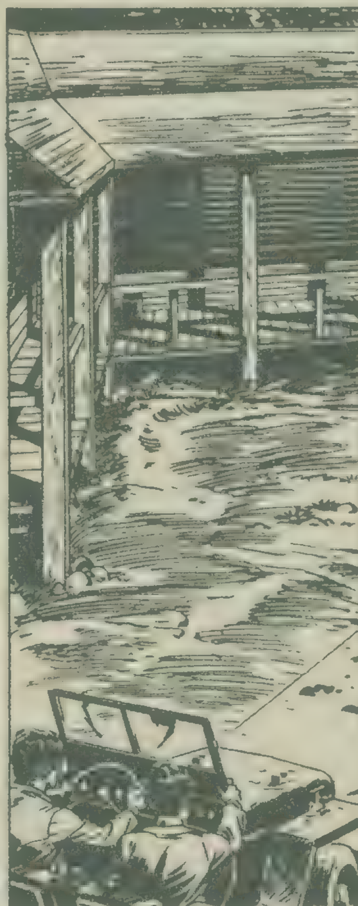

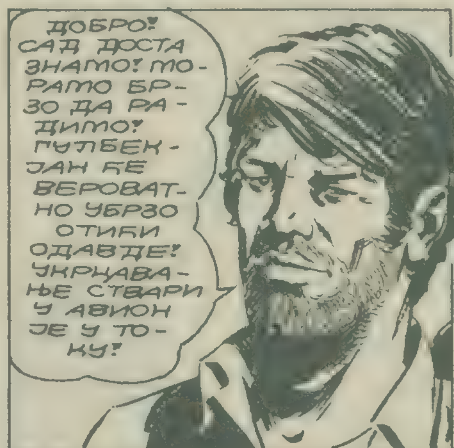

1387/11

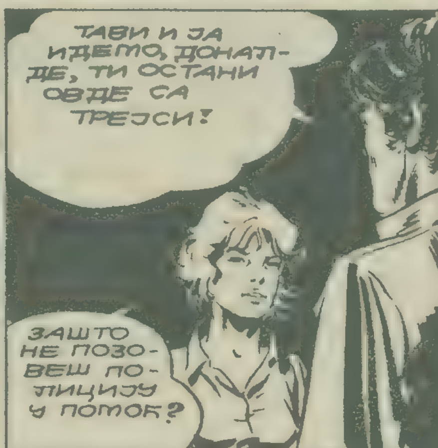
Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

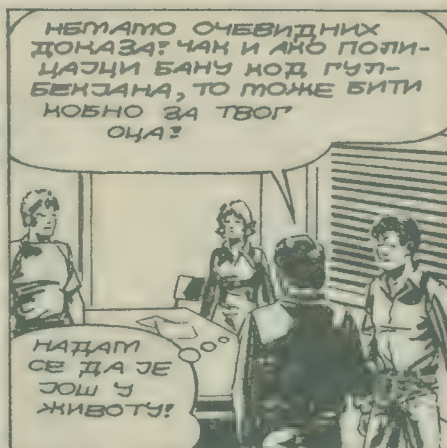

1387/12

Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

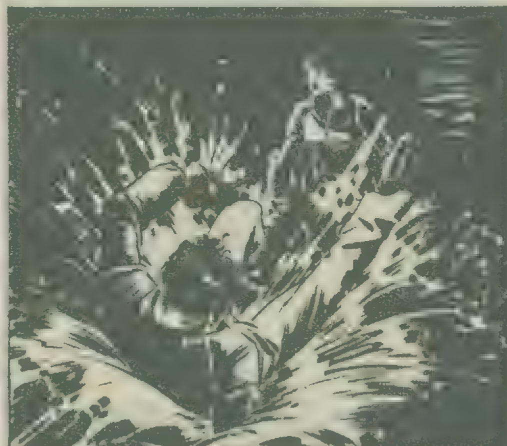

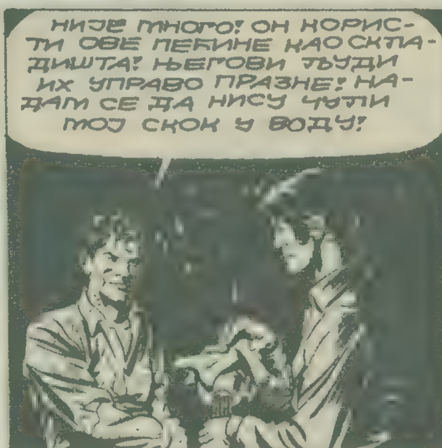

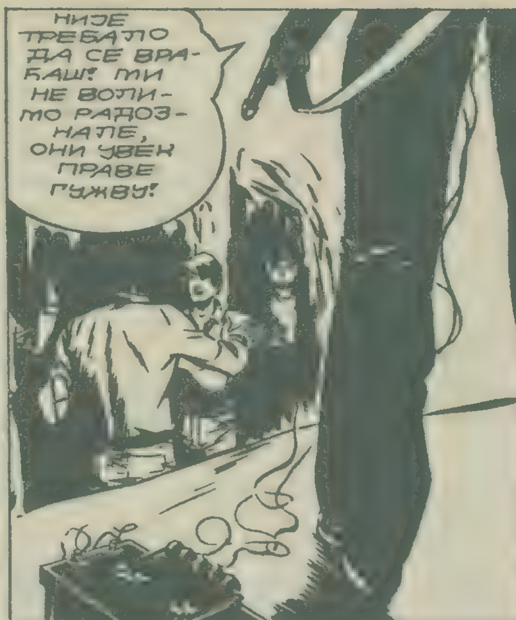

ИЗНЕНАДА!

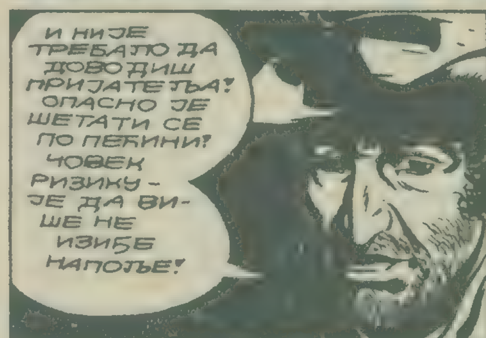

1387/13

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

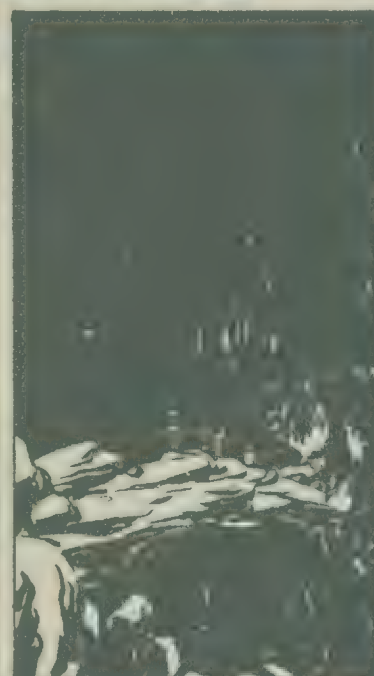

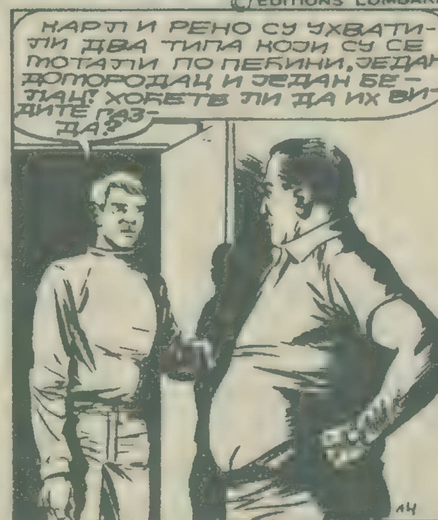

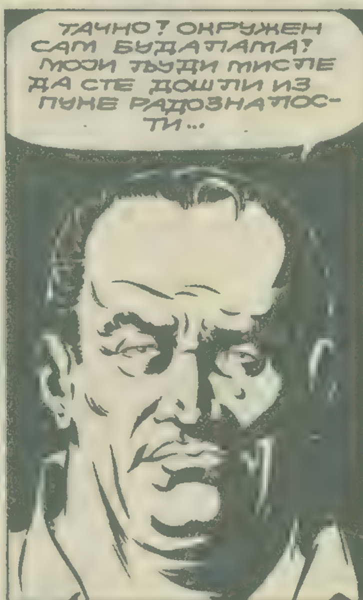

Мајкл Лофин: БЕЛИ ЦВЕТ

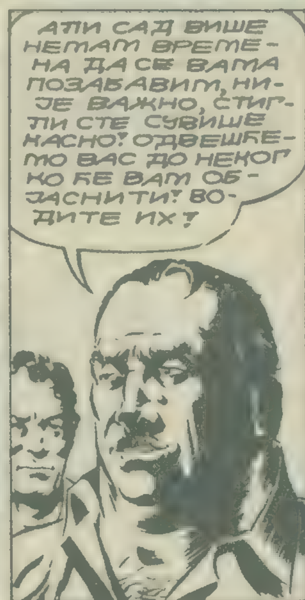

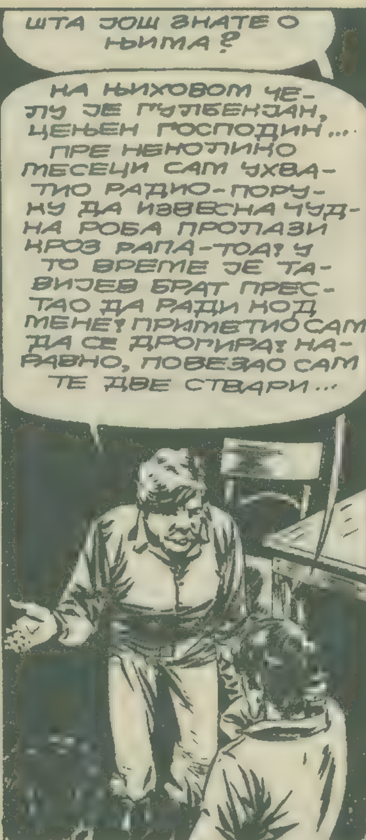

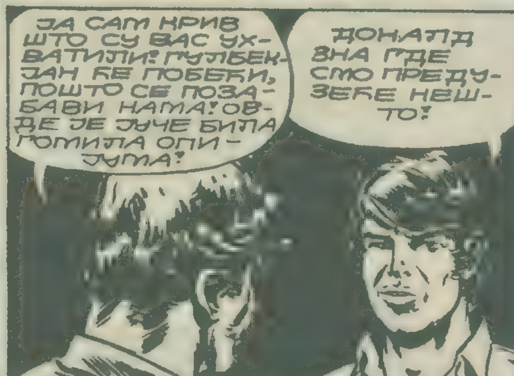
Мајкл Лoгин: БЕЛИ ЦВЕТ

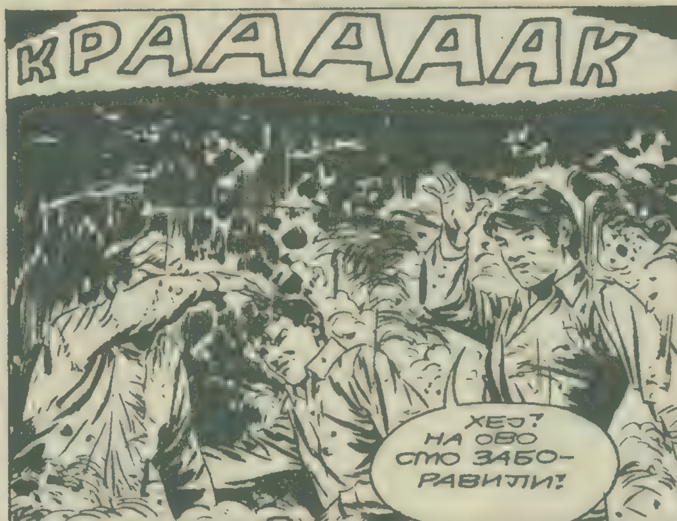

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

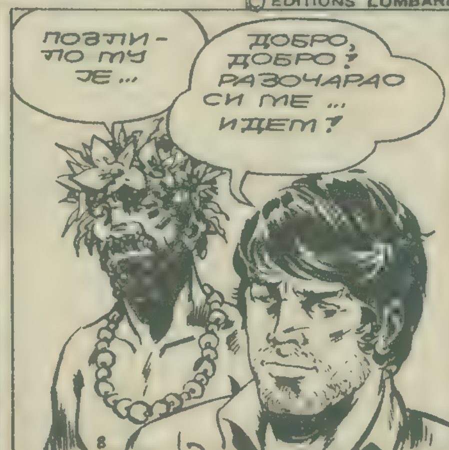

Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

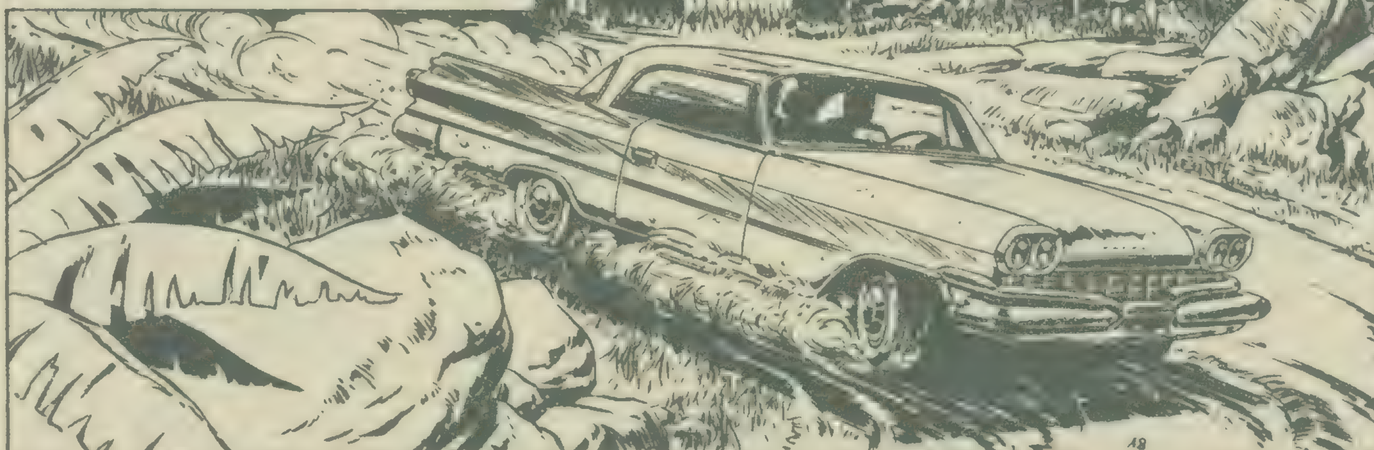

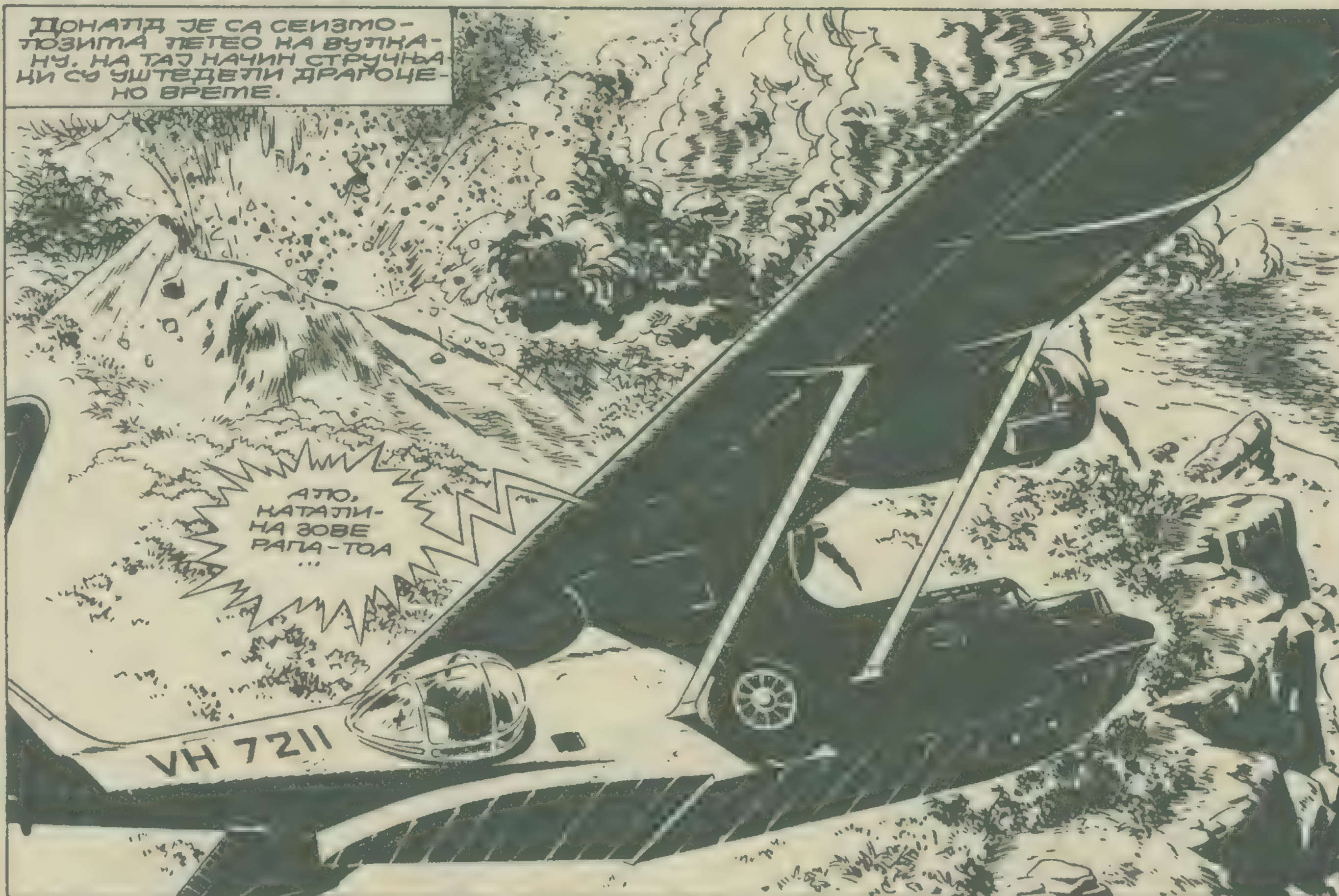

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

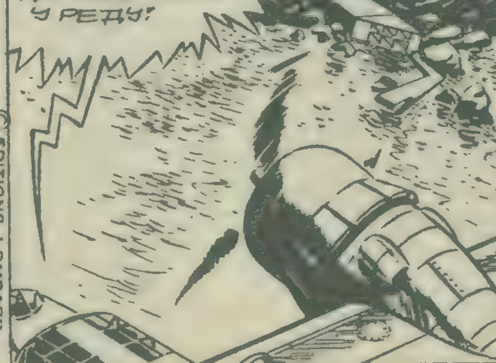

© EDITIONS LOMBARD

Мајкл Логан:

БЕЛИ ЦВЕТ

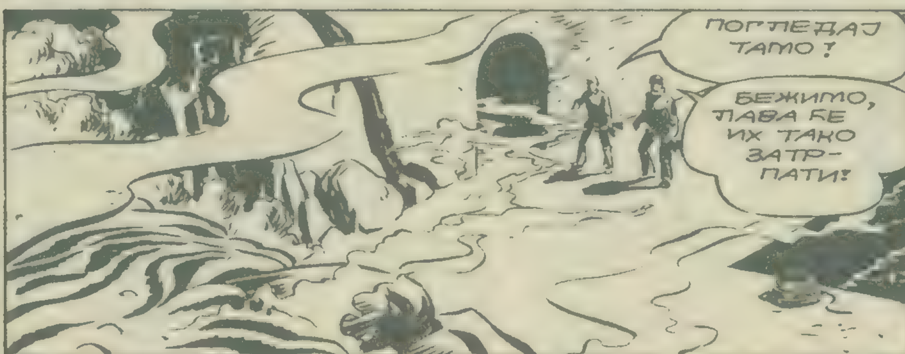

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

Мајкл Лотин: БЕЛИ ЦВЕТ

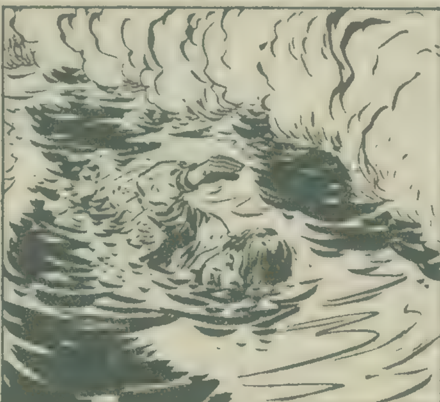

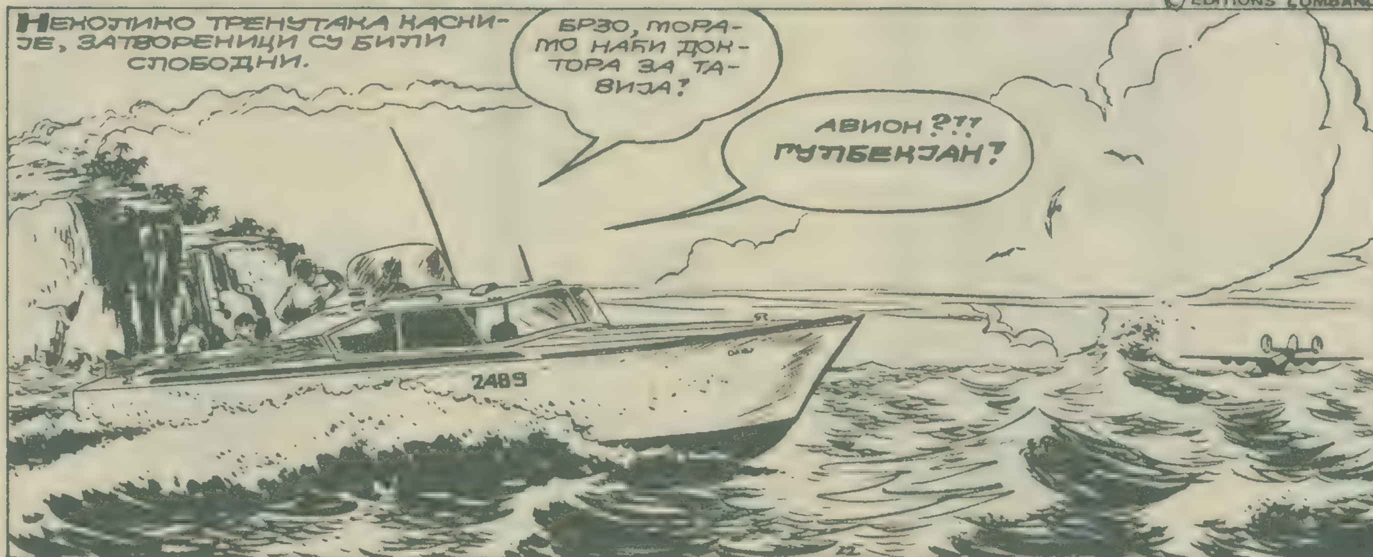

1307/22

Мајкл Лотин: БЕЛИ ЦВЕТ

У ГУЛБЕНЈАНОВОМ АВИОНУ.

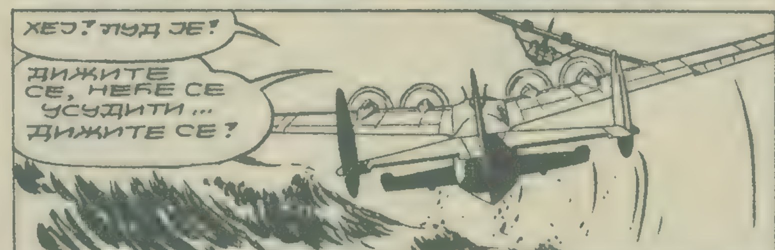

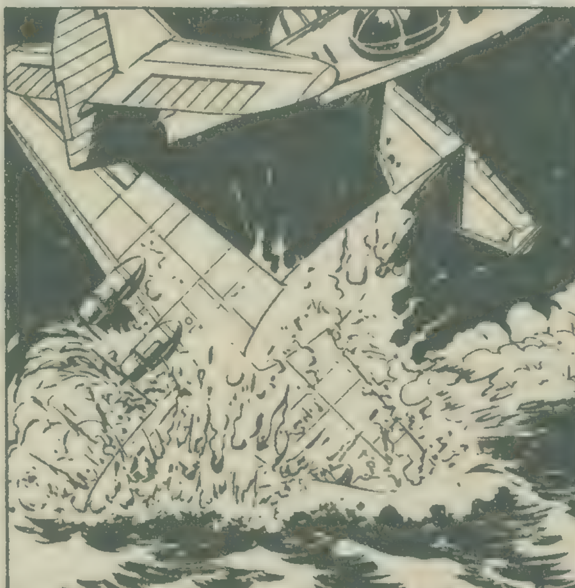

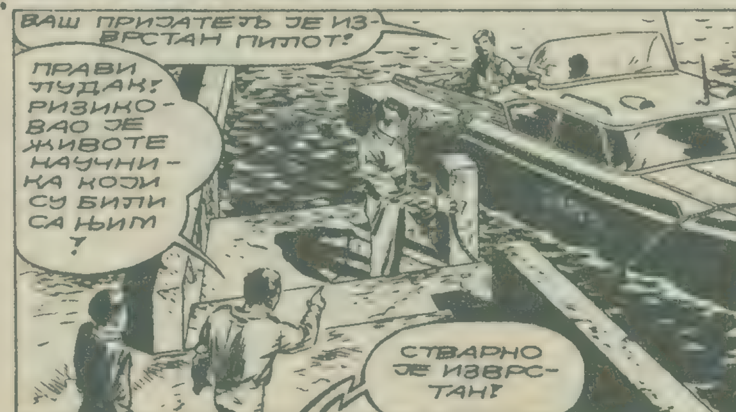

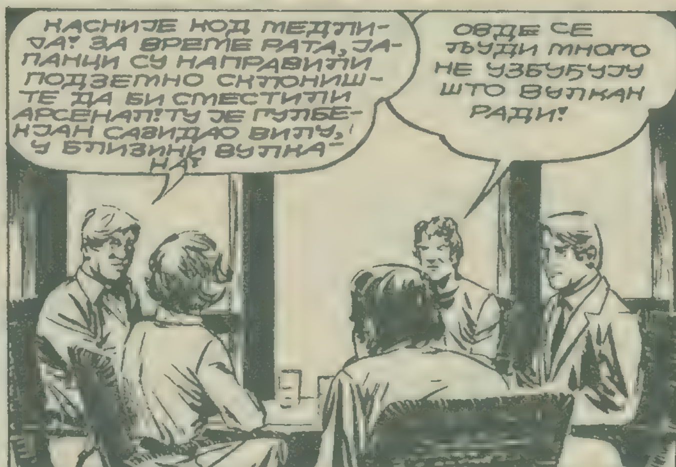

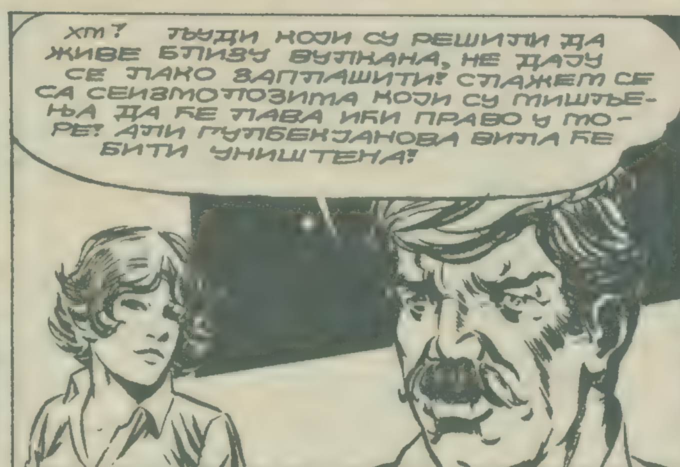

1387/23

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

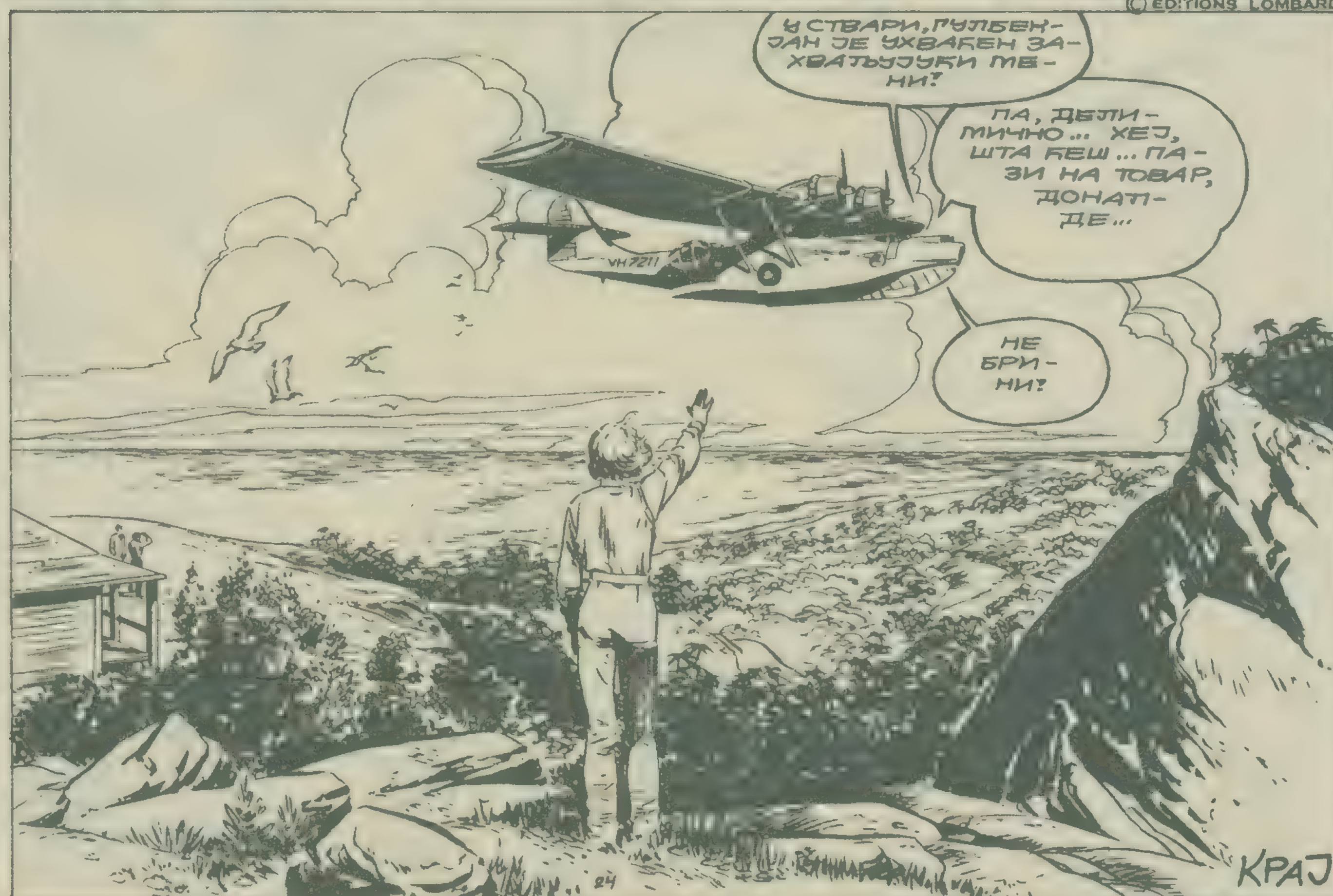

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: семијева тајна дружина

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

МЕТЈУС И ЊЕГОВИ ПОМОЋНИЦИ

КАД ГОД БИ ЉУДИ ДИНА ФЕНТОНА ПОКУШАЛИ ДА СМАКНУ НОВОГ ШЕРИФА КОЈИ ЈЕ ДОШАО У ЊИХОВ ГРАД ДА ЗАВЕДЕ РЕД, ИЗ ПОТАЈЕ БИ СЕ ОГЛАСИЛА НЕЧИЈА ПУШКА.

Иако су то биле године развоја Тексаса, 1886. је запамћена као изузетно неродна. А баш те године на северним границама ове америчке државе процветао је један град порока и злочина — Фентон Таун, који је добио име по Дину Фентону, пустолову и авантуристи најгоре врсте. Он је уз помоћ својих „пратилаца" отерао фармере и сточаре.

У ствари, Дин Фентон је био претеча идеје Лас Вегаса — града за забаву. Отворио је хотеле и крчме, кабарее и коцкарнице и упорно се борио против било какве власти сем, наравно, своје — у „свом граду".

Од 1883. до 1886. године убијена су четири шерифа, а седам је оставило маршалску звезду и отишло без трага.

Гувернеру Тексаса било је јасно да Фентон Таун треба умирити, али није знао како. Један одред тексашких ренџера, у мају 1885. године, био је нападнут у Кањону Сиетл, на прилазима граду, па је гувернер одустао од сређивања прилика на овој неконтролисаној територији.

Пинкертонова агенција такође је покушала да ту делује, али један детектив био је убијен, други рањен, а трећи се вратио у Њујорк у намери да поднесе оставку — ако буде морао да се врати у Фентон Таун!

ГУВЕРНЕР ИМА ИДЕЈУ

Савет државе Тексас често је на дневном реду имао и Фентон Таун, покушавајући да пронађе најбоље начине да заведе ред у овом граду. Онда се гувернер Мајкл Стентон сетио једног свог земљака — Метјуса Дилона. Обојица су били из Корнвола у Енглеској, а у Америку су стигли тридесетих година 19. века — као деца. Обојица су били из породица које су могле да им обезбеде школовање. Мет Дилон је, међутим, био човек пустоловног духа и као младић се отиснуо на Запад за авантурама. Временом, определио се на страну закона и реда и постао познат шериф у многим градовима Средњег запада. Нарочито се прочуо у Доџ Ситију — градићу који је био транзитна станица у превозу стоке са Запада на Исток, где је успео да каубоје — сточаре, који су често били и дивљи и сурови, доведе у ред својим ефикасним интервенцијама.

Гувернер Стентон је написао писмо свом другару из детињства Метјусу Дилону и позвао га на састанак.

Састанак је одржан у Даласу и Дилон је пристао да среди прилике у Фентон Тауну за готово петоструку плату шерифа за оно време — преко 500 долара месечно. Али у овакву авантуру није желео да пође сам. Позвао је свог брата од стрица Стенлија и бившег помоћника из Доџ Ситија Маркуса Фајта, човека који није био баш брз на револверу, али је био необично добар стрелац, невероватно хладнокрван и врло поуздан човек.

Са Стенлијем и Маркусом Дилон је појахао у Фентон Таун и стигао тамо у најгоре време, ујесен 1886. године, када је у њему било веома много пустолова и авантуриста, када су се разбојничке банде одмарале и припремале за нове нападе на фармере, ионако сиромашне после веома слабе жетве.

ВАЖНО ЈЕ САЧУВАТИ ЛЕЂА

На неколико километара пред Фентон Тауном Дилон се растао од својих помоћника, договоривши се са њима да му уопште не прилазе у граду, али да стално буду уз њега и да му само „чувају леђа". Јер Дилон је знао да најпре тако може да погине. Улазећи у ово „змијско легло" био је спреман да учини све да савлада Дина Фентона, али је знао да је ту сувише много бандита који би за који долар, а можда чак и бесплатно, убили шерифа његовог калибра и славе.

У Фентон Таун је стигао у касне ноћне сате, по киши. Отишао је до шерифове канцеларије, разбио катанац и ту преноћио.

Већ ујутру читав град је знао да је стигао нови шериф. Два дечака и једна жена чистили су затвор и канцеларију шерифа, прали прозоре — под надзором једног мршавог, високог, средовечног човека који је опасач за револвер носио прилично ниско. То је многе упозоравало да имају посла са човеком свиклим на ово оружје.

Истог дана, око 10 часова, нови шериф са новом значком представника закона, која му се пресијавала изнад срца, ушао је у главни салун Фентон Тауна и за доручак затражио „стек и кајгану од десет јаја". Сви гости у салуну, а није их било мало, пажљиво су пратили овај обилати доручак, али нико није пришао и ништа га није упитао. Дилонови пратиоци, брат Стенли и стари помоћник Фајт, такође су били за шанком.

Читаво преподне Мет Дилон се бавио фарбањем нове шерифске фирме на свом уреду, пошто је купио боју и четку у суседној радњи. Није био добар фирмописац, али ипак — сви су то видели — шериф је стигао у Фентон Таун.

ДИН ГУБИ ПРИСЕБНОСТ

Дин Фентон је успео да сазна још из Даласа ко је одређен за новог шерифа у Фентон Тауну. Није био кукавица, мада је знао да има посла са опасним противником. Уосталом, цео град је био уз њега, јер све су то били пустолови, авантуристи, чак и криминалци — којима је он организовао забаву, неку врсту „слатког живота" — у предаху једног суровог боравка, на новоосвојеним просторима.

Дин Фентон је знао да мора одмах да уплаши новог шерифа и да га отера. У најгорем случају, као што је то и раније чинио, био је спреман да организује његово убиство.

Те исте вечери наручио је пуцњаву на периферији градића, да би одвукао шерифа, а затим, намерно у исто време, „наместио" тучу у једном од својих салуна.

Дилон — који је био већ веома искусан у сукобима са прекршиоцима закона — схватио је да је пуцњава на периферији намењена само њему. Појахао је коња, кренуо и — вратио се са половине пута да заведе ред у салуну.

Начин како је то чинио запањио је Фентонов штаб: проценио је ко је изазивач туче, натерао га да први потегне и затим му својим метком разрскао лакат на десној руци.

Изазивачу је месни доктор одмах одсекао руку до рамена и то је изазвало шок код свих разбојника у граду.

Фентонов штаб је готово даноноћно заседао расправљајући шта да се уради са Дилоном. Покушано је и убиство новог шерифа, али је атентатор необјашњиво погинуо од непознатог починиоца — пре него што је испалио смртоносни метак на Дилона.

Други атентат са крова једне куће такође није дао резултате — јер је Дилон био опрезан и осмотрио атентатора, а био је и бржи.

Трећа диверзија коју је Фентон организовао било је минирање затвора, у којем су били само неки ноћни изгредници, сточари који су сувише попили. Међутим, опет је нека непозната пушка у последњем часу омела двојицу „динамиташа". Из потпуно неочекиваног правца неко је почео, иако је била ноћ — да гађа веома прецизно, па су се „динамиташи" брже-боље повукли.

ИЗЈАВЕ СВЕДОКА

У тако малом градићу какав је био Фентон Таун није било могућно да се Фентон и Дилон не упознају још првог дана. Међутим, Дилоново понашање, одмерено и хладнокрвно, наглашавало је да он не признаје Фентона за господара града и нема намеру да уђе у његов клан.

После неуспелих атентата Фентон је изгубио главу и решио да отворено нападне: успешно је извео напад на једну фарму у близини Фентон Тауна, где је украдена ергела од преко две стотине коња, а један каубој је био озбиљно рањен.

Исте вечери Фентон је желео да испровоцира Ди-

лона у своме салуну, да га оптужи за немарност, да изазове тучу и да у гужви неко од његових плаћеника ликвидира шерифа.

Међутим, Фентон није знао за Метјусове помоћнике. То су такође били веома искусни људи и они су врло брзо утврдили ко је извршио напад на фарму, поготову што је било и преживелих. Утврђена су чак и имена нападача и — само један сат пре него што ће доћи у Фентонов салун — Метјус Дилон је, на основу писмених изјава сведока, ухапсио двојицу разбојника у оближњем преноћишту Приликом суочења са преживелима, они су све признали.

Мет Дилон је закључао разбојнике у затвор, прегледао свој револвер и мирно пошао у салун.

Фентон га је чекао у салуну за шанком.

— Шерифе, вероватно сте чули за напад на Паркинсонову фарму? Чујем да је један човек озбиљно рањен...

— Добро сте обавештени, мистер Фентон — мирно је рекао шериф. — **Ваши људи Спаркс и Дик нису добро обавили свој посао: остало је и живих људи који су их препознали. Уосталом, они су ми сами изјавили да су извршили напад по вашем налогу...**

— Кад су то изјавили? — подсмешљиво је упитао Фентон.

— Пре пола сата, кад мене у канцеларији. Сада су под кључем. Биће оптужени заједно са вама, за разбојнички напад!..

Фентон је зинуо од чуда. Онда је, као немарно, погледао око себе да утврди број својих људи у салуну, али тада је, после снажног ударца у браду, пао као покошен. У часу када је хтео да се дигне, кад му је рука већ била на дршци револвера, осетио је под грлом хладњикаву цев Дилоновог колта.

Сви Фентонови људи су потегли оружје. Неки су чак почели да прилазе.

У том часу су се Стенли Дилон и Фајт — обојица са новим шерифским значкама на грудима — умешали у игру: и један и други запосели су излазе из салуна, са већ потегнутим револверима.

Било је јасно да је Фентон изгубио игру. Покорио се и мирно пошао у затвор.

Читава акција у Фентон Тауну трајала је девет дана. Толико је било довољно Метјусу Дилону да један град „доведе у ред".

J. M.

МАЛИ ВЕЛИКИ РАТНИК

УЈЕД КОБРЕ СИГУРНА ЈЕ СМРТ ЗА ЧОВЕКА ИЛИ ЖИВОТИЊУ — АЛИ НЕ И ЗА МАЛОГ МУНГОСА КОЈИ ИЗ ОКРШАЈА СА ОГРОМНОМ ОТРОВНИЦОМ ОБИЧНО ИЗЛАЗИ КАО ПОБЕДНИК.

Чудна, тугаљива музика разлеже се прашњавим тргом. Прекрштених ногу, човек седи пред округлом корпом и чека да његова свирка измами опасну животињу.

Лагано, поклопац на котарици се диже и пред занемелим гледаоцима појављује се кобра. Њена огромна глава њише се на танком, мишићавом телу. Већина посматрача не зна да је „царици" одузето њено царско оружје — отровни зуби који доносе смрт неколико сати после уједа.

У језивој игри кобра издигне једну трећину свог тела. Пратећи покрете свирача, нежно се њише као стабљика необичне биљке на чијем се крају налази смртоносни цвет — глава са очима које опасно светлуцају, танак, рачваст језик и шиштећи дах.

Опасна дремљивица

Кобра не воли дан. Проводи га у сну, обично удобно склупчана, у дубокој трави. Али „царица" не воли ни да је узнемиравају, па несрећника који то уради и усред дана муњевито напада. Исход се, обично, зна.

Ноћ је њено време. Тада кобра напушта своје скровиште и креће у лов. Храни се жабама, гуштерима, пацовима, птицама или било којом другом животињицом коју несрећа нанесе на њен пут.

Када одрасте, индијска кобра је дугачка око два метра — још ништа у поређењу са њеном рођаком, великом царском кобром која неки пут достиже дужину од готово шест метара.

Иако се углавном храни мањим змијама овај змијски цар нападаће све и свакога ко га узнемири. Деси ли се то чак и слону — и њега ће њен отров усмртити.

Па ипак, и кобра има своје непријатеље. Младунчад кобре права су посластица за дивље свиње и паунове којима као да не смета отров који од првог дана „царски" потомци носе у зубима.

Кобна несмотреност

Али, прави отров за отворну змију је једна крзната животињица шиљате главе, малих ушију и чупавог репа — мунгос.

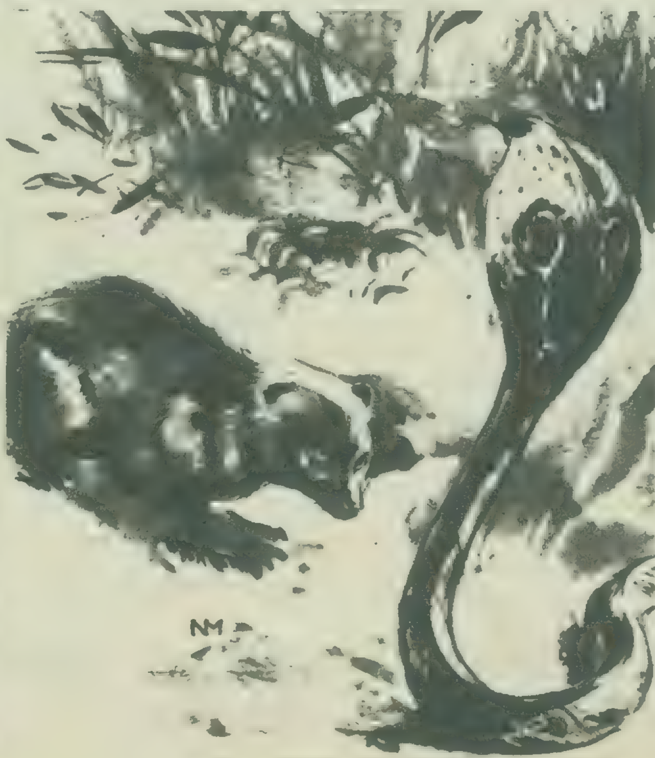
Мали мунгос је велики ратник. Кад год наиђе на кобру или неку другу отровницу, сав се накостреши, очи му се зацрвене и одмах почиње своју ратничку игру која га у вртоглавим круговима води око збуњене змије.

Није тачно мишљење да је мунгос имун на ујед страшне змије или оно друго, по коме ова паметна животињица употребљава неку траву као природни противотров. Он се једноставно вешто држи на довољној удаљености од кобре, вребајући погодан тренутак да јој се једним скоком баци за врат.

Уз страшно шиштање, разјарена кобра заузима свој одбрамбени положај — уздиже тело и ширењем вратних ребара ствара онај добро познати клобук, а језик јој злокобно палаца док безуспешно покушава да зада смртни ујед.

У чудном дуелу замори се увек прво кобра. Неуморно облетање и скокови мунгоса на крају је бацају у стање слично хипнози у којем ће, на крају, „царица" направити и своју кобну грешку — полетеће главом унапред. Тренутак неопрезности мунгос ће спремно искористити — бациће јој се за врат и једним угризом смрвити јој кости.

Ако не воли кобре, мунгос уме да воли људе. Уколико се на време припитоми, постаје одан и веран као пас.

Клеопатрина аспида

Најчувенија међу афричким кобрама је египатска аспида — историјска змија која је Клеопатри окончала живот.

Аспида има и рођаку, такође становницу Африке, змију која је у стању да свој отров избаци и на даљину од преко једног метра.

Било где живеле, кобре су обично у паровима, најчешће у близини воде Женка полаже око двадесетак јаја која затим оставља да их сунце греје. Једина од свих кобри која гради гнездо је царска кобра. Брижна будућа мама горњи део тела савија и затим њим, као куком, згрће у гомилу опало лишће и гранчице. Гнездо не чува увек мама — може то да ради и тата „цар".

Вероватно због њиховог страшног уједа, кобре су од давнина сматране божанствима. Није зато ни чудно што је опасна змија чест мотив у староегипатској уметности.

У многим крајевима света људи и данас одбијају да убију „божанско биће". Великодушно помиловање оставља у животу најотровнију од свих змија.

М. И.

ЗИГФРИД УБИЈА ЗМАЈА

ЗИГФРИД ЈЕ ИЗРАСТАО У СНАЖНОГ И НЕУСТРАШИВОГ МЛАДИЋА, ЗАХВАЉУЈУЋИ ЛУКАВОМ ПАТУЉКУ МИМУ. — НЕЋЕШ БИТИ ТАКО ПОНОСАН КАД НАУЧИШ ШТА ЈЕ ТО СТРАХ — РЕЧЕ МУ МИМ.

Сада, кад је бој прошао, вуци су чекали да падне ноћ, па да изиђу из оближње шуме. Крваво сунце је тонуло изнад бојног поља. Германи су се беспоштедно борили...

Тамне сенке су прелазиле преко неба. Богиње су односиле мртве на својим коњима, међу облаке. То су биле Валкире, кћери бога рата Одена. Односиле су најхрабрије на небеску свечаност, да уз богове стану против свих зала Пакла.

Али једна Валкира је недостајала. Брунхилда, Оденова мезимица, отказала је послушност оцу. Отац је казнио тако што је заковао за стену — да постане жена ономе ко је тамо нађе. Ватрени обруч је окруживао стену. — **Онај ко буде у стању да се до тебе пробије, заслужује те** — рекао јој је отац. — **Ниједан смртник неће имати храбрости за то** — додао је.

Истовремено, Зиглинда, несрећна удовица Зигмундова, роди дечака у шуми. Наочити патуљак Мим нађе је мртву у шуми и одмах препозна Зигмундов мач. За њега је то био предзнак да ће дечак постати велики јунак, па га узе себи да га отхрани.

Зигфрид — то је било дечаково име — израсте у неустрашивог младића, али му Мим рече да неће бити такав кад упозна страх. — **Да се плашим?** — чудио се. — **Чега?**

Ово питање је Мим и очекивао. — **Дубоко у шуми пребива Фафнир, страшни змај. Велик је као слон, бљује ватру а из канџи му капље отров** — објасни он.

Није одао да змај чува огромно благо. Међу благом је била магична капа која је све чинила невидљивим. Мим се надао да ће се домоћи капе ако Зигфрид убије змаја. Тада ће он убити безазленог Зигфрида и задржати благо за себе.

— **Значи, Фафнир ће ме научити да се плашим?** — запита Зигфрид. — **Одведи ме њему** — додаде.

Кад су стигли, Фафнир изиђе из пећине и поче да бљује ватру. — **Где је тај страх?** — весело упита Зигфрид, и једним јединим ударцем одруби главу чудовишту. Фафнирова крв пролила се по целом Зигфриду, сем између лопатица на леђима, где се задржао један липов лист. — **То је чудотворна крв** — рече један глас. Кад се Зигфрид окрете угледа птицу на грани.

— **Ти сад разумеш говор птица, и то ће те учинити нерањивим, али се чувај Мима** — рече птица.

Окренувши се, Зигфрид виде Мима са мачем у руци

како покушава да досегне чаробну капу. Испуњен презиром, Зигфрид га уби истог момента.

Захваливши се птици, Зигфрид се упути у шуму тражећи нове авантуре. Ни кад није сазнао шта је то страх. Увек је побеђивао.

Кад је стигао у двор краља Гинтера, Зигфрид је већ био познати јунак. Ту се заљуби у краљеву сестру, Кримхилду. Али краљев саветник Хаген, да би се домогао Зигфридовог блага, натовори краља да Зигфрида стави на пробу:

— **Све док најлепшу од свих девојака, Брунхилду, не ослободиш ватреног затвора, нећу ти допустити да се ожениш Кримхилдом** — рече му краљ.

Лукави Хаген био је убеђен да Зигфрид неће успети да изврши страшни задатак, али храброст и неповредивост помогоше младоме јунаку да се пробије корз ватрени обруч. Уз помоћ „невидљиве капе" он доведе Брунхилду на Гинтеров двор.

Ослобођена Брунхилда поверова да ју је краљ ослободио. Тако се она удаде за краља, Кримхилда за Зигфрида...

Али, Хагеновој злоћи ту не беше крај. Он и Брунхилда сковаше заверу против Зигфрида.

Поводљиви краљ поверова да га је Зигфрид издао и на превару измами од Кримхилде тајну јунакове рањиве тачке.

Следећег дана краљ приреди велики лов. Као и обично, први беше Зигфрид. Изморен, јунак се заустави да се напије воде на једном хладном извору.

Издајничко Хагеново копље погоди га у леђа, тачно међу лопатице и прикова га за земљу. Пољско цвеће постаде му гробом.

Зигфридова жена Кримхилда не могаше да заборави мужевљеву смрт. Решена да га освети, скривајући од свих своју тугу, удаде се за краља Хуна, Атилу.

На свадбену свечаност позове она и Германе. Иако је Хаген погађао шта она смера, морао је да се одазове позиву да не би испао кукавица.

Хуни насрнуше на њих и после три дана жестоких борби побише их све. Те ноћи Валкире поново зајахаше своје божанске коње...

Н. В.

БЕБЕ ПЛИВАЈУ

БАЦИТИ БЕБУ У ВОДУ САМО ЗАТО ДА БИ ОНА БИЛА ПРИСИЉЕНА ДА ПЛИВА, МОЖЕ ИЗГЛЕДАТИ СУРОВО, АЛИ — УСПЕВА!

Тако бар мисли ауторка књиге „Ваша беба уме да плива", Американка Бони Пруден. Она каже да бебе брзо уче, а идеју о томе да већ сасвим мале могу да пливају добила је када је њена тринаестомесечна ћеркица упала у базен. Бони се, као свака мајка, препала и заронила за њом, али дете је већ само испливало и, уместо да се загрцне или почне да плаче, грохотом се смејало! Бони је схватила да мало дете нема страха од воде пошто је девет месеци пре рођења провело у течној средини и навикло је на њу.

Бони Пруден даље излаже како бебе када се нађу у води рефлексно задржавају дах и вода тако не продире у њихова плућа, па не постоји ни могућност да се удаве. Она затим наводи пример бебе рођене на Хавајима октобра 1967. године и то два месеца пре времена. Беба је први пут пливала у топлом мору када је имала само пет дана! Не треба се чудити, каже Бони Пруден, сланкаста морска вода сасвим је слична средини у којој је беба живела до рођења...

После овог догађаја, пливачица и глумица Мери Ен Сирс отворила је на Хавајима пливачку школу за бебе која је одмах почела врло успешно да ради.

Бони Пруден даје и практична упутства мајкама које би желеле да науче своје бебе да пливају. Она каже да убрзо после рођења детета мајка прво треба да га ставља на чаршав простртни на поду собе и изводи вежбе са ручицама и ножицама, око пет минута дневно, неколико дана.

Следећи корак је уношење детета у каду. Ту мајка треба да уђе у каду заједно са бебом и првих пет-шест купања држи њену главицу изнад воде. После тога долази оно најважније: „напијање" бебе! Сама мајка треба да загњури бебину главу у воду...

М. К.

ПРЕСТОНИ

У џунглу провинције Канчанабури, у Тајланду, те 1943. године, у време напредовања јапанске царске армије кроз југоисточну Азију, доведено је око 150 хиљада заробљених Британаца, Американаца, Аустралијанаца и Новозеланђана: требало је да изграде пругу дугу око 400 километара. Овом пругом и мостом преко реке Квај Јапанци су замислили да споје Тајланд и Бурму и тако омогуће снабдевање своје армије.

Пруга и мост направљени су у рекордно кратком року, за само 8 месеци, а у току изградње, од исцрпљености, батина и разних тропских болести умрло је око 60 хиљада заробљеника, савезничких војника. Управо зато, то градилиште на коме су харале болести и глад, названо је „пруга смрти". А на основу аутентичних података, које су касније преживели испричали, снимљен је и чувени филм „Мост на реци Квај" који је остао запамћен и по истоименој мелодији, као и убедљивој глуми Алека Гиниса.

АТРАКЦИЈА У ЏУНГЛИ

Данас је град Канчанабури (носи исто име као и провинција) познато туристичко место у Тајланду. Близу њега се налази велико уређено гробље савезничких војника, а бројни туристи одседају у хотелу „Река Квај" одакле се свакодневно организују излети чамцима или на слоновима до чувеног моста. Тако су Тајланђани успели да продајући причу о „прузи смрти" и појединачним судбинама њених градитеља, као и сувенире везане за ово страшно градилиште — у срцу џунгле направе праву туристичку атракцију.

У свом делу Тајланда за туристе постоји још једна занимљивост: велико археолошко налазиште из неолитског доба. Још 1943. године открио га је холандски заробљеник, сада познати археолог Ван Хекерен. Док је радио на изградњи „пруге смрти", случајно је ископао неколико комада оруђа направљених од камена. Овај савезнички војник успео је да преживи страхоте тог принудног рада, а када се вратио у Холандију, мисао о том открићу никако га није напуштала. И одлучио је да организује експедицију и поново се врати у тајландску џунглу. Тај поход није био без успеха: у насељу које је откопао, старом око 10 хиљада година, пронашао је читав „рудник" алатки и оружја од камена који су били од неоцењиве вредности за савремену науку.

ДРЕВНО НАСЕЉЕ АНЂЕЛА

Главни град ове државе је Бангкок, што на тајландском значи „град анђела". А некадашњи назив државе Сијам значи — златна земља, док данашње име Тајланда у буквалном преводу значи — земља слободних људи. У њој живи око 50 милиона становника, на површини која је око два пута већа од Југославије.

Темељи садашње престонице Тајланда постављени су пре скоро два века, 1782. године. Оснивач је сијамски краљ Рама, чије име и сада носи једна од највећих улица. Он је желео да подигне град у коме ће оживети легенду о древном насељу анђела, па се одлучио да га сазида у сливу велике реке Ћао Праја, на терену који је два метра нижи од нивоа мора. Веровао је да ће то бити одлична заштита од непријатељских напада, јер је у периоду монсунских киша цела ова област била под дубоком водом.

Поред реке су данас подигнути многобројни насипи и изграђени канали, па у време јаких киша овај град више није под водом. Али, више од три четвртине престонице почива на каналима, а уместо у зградама око милион људи живи у џункама и чамцима.

Китњастим пагодама и статуама Буда испред храмова на које туристи лепе листиће од злата да би их у тој земљи срећа пратила, густим шумама кокоса и манго дрвета — Бангкок је до другог светског рата импресионирао путнике истинском егзотиком Далеког истока. Али послератно отварање за утицаје са Запада и жеља да се из средњег века одмах закорачи у модерно потрошачко друштво, а изнад свега нагли прираштај становништва — 4,3 милиона људи живи на површини од 150 квадратних километара — учинили су да Град анђела нимало не личи на своје име.

Бангкок је град у коме се не пешачи, барем не далеко. Домаћи свет вози се у расклиманим аутобусима без прозора или у рикшама, заправо трициклима са настрешницом, а туристи се возе у климатизованим таксијима. За разлику од већине европских градова, у свом нема центра, нити било каквог урбанистичког плана, него се улице са ниским кућама — без реда и правила — протежу километрима. Зато се странци веома тешко оријентишу, па је такси једини излаз.

ПЛАВА САМО НА РАЗГЛЕДНИЦАМА

У граду постоји тринаест великих главних канала, а многи су исушени и претворени у саобраћајнице које се гуше у хаосу аутомобила и људи. А у оним преосталим које плави река Ћао Праја — толико мутна и загађена да је плава само на разгледницама — плове чамци, џунке и тоне ђубришта. Између дереглија које служе за транспорт и становање и страћара на дрвеним стубовима са зарђалим лименим кровови ма, провлаче се моторни бродићи препуни туриста. Водич их обавештава: „Погледајте те људе како су безбрижни и смирени... Њима ништа не треба, они су срећни!"

Да ли је баш тако? С једне стране облакодери од стакла, храмови и насмејане статуе Буда, а са друге — беда и немаштина, људи који се купају у каналима и загађеној реци, перу у њима рубље, зубе... Према подацима градске управе у Бангкоку се свакодневно „производи" више од 2500 тона смећа, а возила могу да изнесу само 1600 тона. Све остало остаје на улицама, или се баца у реку и канале.

— Остајемо овде све док нам се не каже куда да идемо! — одлучно су изјавили прошле године становници плуверих сраћара, када им је влада наредила да их напусте.

Б. Јеремић

Краљевска палата подигнута је 1783. године.

ИЦА ОПКОЉЕНА КИШОМ

Прено чувеног моста на реци Квај, данас дневно пролази само један воз, зарђалом пругом зараслом у маховину и траву.

Испред ове палате налази се необичан споменик — лицемерству!

Детаљ унутрашњости ове грађевине: стубови су обложени инкрустацијама од злата, драгог и полудрагог камења.

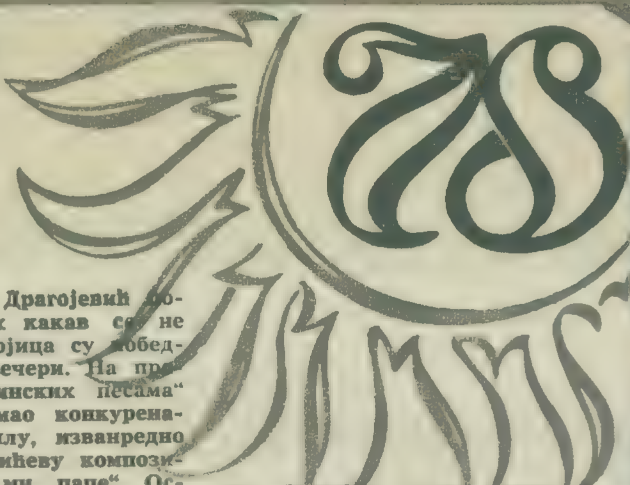
Тезге на води: продаје се све и свашта, а најчешће воће.

Према легенди, у храму Ват По спава Буда, па ту свакодневно долазе верници на поклоњење.

Ово је један од мањих будистичких храмова. Само у Бангкоку има их око три стотине, а у целом Тајланду више од 20 хиљада

По осамнаести пут окупили су се наши познати певачи, композитори, писци текстова и аранжери да се такмиче за најбољу песму сплитског фестивала. Ова велика забавно-музичка фешта трајала је три дана, од 6. до 8. јула. Путем телевизије СПЛИТ 78 пратили су и гледаоци многих европских земаља, а преко радија и слушаоци радио-станица у Сиднеју и Мелбурну, у далекој Аустралији.

Од 1960. године, када је сплитски фестивал први пут одржан, изведено је укупно 414 композиција. Од композитора највише наступа имао је Зденко Руњић који се појавио на седамнаест фестивала. Руњић је и рекордер у броју изведених песама на једном фестивалу — на СПЛИТУ 67 имао је 5 својих композиција.

На СПЛИТУ 78 Зденко Руњић и Оливер Драгојевић постигли су успех какав се не памти. Њих двојица су победници све три вечери. На програму „Далматинских песама“ Оливер није имао конкурената. У свом стилу, изванредно је отпевао Руњићеву композицију „Опрости ми, папе“. Освојио је 1374 гласа, док је другопласирани Ђорђи Перузовић освојио 88 гласова за композицију „Море је невјеста моја“, а трећепласирани Хрвоје Хегедушић и песма „Разговара земља стара“ 85 гласова. Ова разлика у бодовима најбоље показује колико су Руњићева композиција и Оливерова интерпретација били изнад осталих. Композиција „Опрости ми, папе“ добила је и награду за најбољи текст.

И на такмичењу за „Песму МИС-а“ тријумфовали су Руњић и Оливер. Композицијом „Цвит Медитерана“ освојили су највећи број гласова. Вече МИС-а снимила је телевизија и на малим екранима биће емитовано у септембру, када ће телевизијски гледаоци дати своје гласове. Тек збиром гласова гледалаца на Тргу Републике у Сплиту и оних крај малих екрана знаће се која ће композиција бити изабрана за „Песму МИС-а“. Ове композиције, које су по свом садржају везане за Медитеранске игре које ће се одржати у Сплиту 1979. године, оставиле су бледуњав утисак, пре свега због лоших текстова.

Да Оливер Драгојевић тренутно нема премца уверили смо се и треће вечери које је посвећено забавним мелодијама и које увек доноси и највише узбуђења. Отпевао је Руњићеву композицију „Поета“ која је нешто другачијег стила од „Малинконије“ и „Скалинаде“, а више слична „Галебу“. „Најзад сам и у Сплиту постао фаворит!“ — узвикнуо је сав срећан Оливер. „Сретан сам што је моја сарадња са Зденком Руњићем овако успешна“. Мики Јевремовић је изванредно отпевао композицију Никице Калођере „Једина моја“ и освојио друго место публике и награду за најбољу интерпретацију. Многи су још пре финалне вечери предвиђали прво место за Микија. „Носталгија“ Теа Трумбића у извођењу ЛИБЕРТАСА освојила је треће место и сигурно је да ће бити хит овог лета. Награда стручног жирија припала је композицији Марка Домикелија „Нека вали гинголају своје барке“. Отпевали су је НОВИ ФОСИЛИ.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ОПРОСТИ МИ, ПАПЕ

Музика: Зденко Руњић
Текст: Момчило Попадић
Пева: Оливер Драгојевић

Рекли су ми најгоре о теби
нису никад причали о себи
рекли су ми оно ча су тили
вирова сан стрији су били...

Рекли су ми да су свугди
бија,
рекли су ми да си пуно пија,
рекли су ми оно ча су знали:
вирова сан јер сан бија
мали...

Опрости ми, папе,
све те грубе ричи
и мој живот сада
на твој живот сличи.

Опрости ми, папе,
сад размин тебе,
гледам твоју слику
гледајући себе.

Рекли су ми да си женске
љуби,
на картама да си шолде губи,
рекли су ми оно ча су знали,
вирова сан јер сам бија
мали...

Рекли су ми да си сова бога,
рекли су ми приковише тога,
рекли су ми оно ча су знали:
вирова сан јер сам бија
мали...

Опрости ми, папе,
све те грубе ричи
и мој живот сада
на твој живот сличи.

Опрости ми, папе,
ча сан друге слуша,
ја сан исти, папе
јер сан живот куша.

БО ДИДЛИ (BO DIDDLEY)

БО ДИДЛИ је музичар који је одиграо велику улогу у стварању и развитку рок-музике.

Елиас Мек Дениjел, како му је право име, рођен је 1928. године у једном малом месту у држави Мисисипи. Пет година касније породица се сели у Чикаго и ту Бо Дидли почиње да свира гитару а затим оснива и своју прву групу. Почетком педесетих година у клубу 708, у Чикагу, имао је свој први важнији наступ. Одмах затим издаје и своју прву малу плочу „Бо Дидли" с песмом коју је посветио сам себи. Овај рок-ен-рол сингл постаје велики хит у Америци, а аутору доноси невероватну популарност.

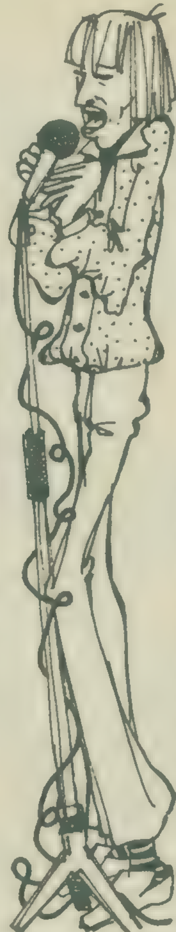
Бо Дидли је један од првих који је свирао електричну музику; користио је велик број специјално прављених инструмената од којих му је најдража гитара четвртастог облика. После хита „Бо Дидли" долазе још већи успеси „Ја сам човек" (»I' m a Man«), „Мона", „Кога волиш" (»Who do You Love«) i „Скитница" (»Roadrunner«). Већина песама је касније доживела поновни успех у аранжманима других група. Тако су РОЛИНГСТОУНСИ снимили „Мону" на својој првој плочи, чувена група ЈАРДБЕРДС (YARDBIRDS) и Џими Хендрикс снимили су песму „Ја сам човек", а Ерик Бардон и ЕНИМАЛСИ „Причу о Бо Дидлију" (»The story of Bo Didley«).

Бо Дидли свира рок-ен-рол користећи при томе паклени ритам, тако да на његовим концертима публика ретко може да дочека у столицама и

крај прве песме. Сам Дидли каже да док свира посматра само ноге и руке своје публике, а када види да она почиње да пљеска и удара ногама по такту, зна да је успех осигуран. Концерти се обично завршавају у френетичној атмосфери; и публика и Бо Дидли напуштају дворану потпуно исцрпљени али и задо- [illegible]

Бо Дидли у последње време није толико активан, нарочито је запоставио компоновање. Међутим, он и даље држи концерте. Тренутно је у Лондону где припрема материјал за снимање своје нове плоче.

Душко Локин

У издању Продукције грамофонских плоча Радио-телевизије Београд прошлог месеца се у продаји појавио ЛП популарног загребачког певача **Душка Локина.** На албуму, који носи назив „Волим те", нашло се десет композиција Ђорђа Новковића од којих свака за себе представља један хит. Аранжер плоче је Младен Јеличић, а ремикс је начињен у Минхену тако да је квалитет звука изврстан. Занимљиво је поменути и то да је крајем маја Душко Локин потписао ексклузиван уговор са Продукцијом плоча Радио-телевизије Београд на основу кога се већ овог месеца појавила сингл-плоча са композицијом Марија Михаљевића „Постала си жена" коју је Душко Локин певао на фестивалу забавне музике Сплит 78.

СЛАЂАНА МИЛОШЕВИЋ

СЛАЂАНА МИЛОШЕВИЋ, тренутно једна од најтраженијих интерпретаторки забавне музике, увелико припрема материјале за своје нове плоче. Реч је о сингл-плочи и првом ЛП-ију који би требало да се појави почетком јесени. Мада је композиција са Београдског пролећа „Ти си моја симпатија" још актуелна и радо слушана, Слађана намерава да са још неколико хитова заврши ову календарску годину. Жеља јој је да и у својим следећим диско-остварењима буде оно што публика од ње и очекује: атрактивна, занимљива и нова.

СЕНДИ ДЕНИ (SANDY DENNY)

СЕНДИ ДЕНИ је још једна звезда из света музике која више није међу нама. Почетком маја пала је низ степенице, изгубила свест и више се није опоравила.

Каријера Сенди Дени почела је по лондонским фолк-клубовима, а прву плочу снимила је са саставом СТРОБС (THE STRAWBS). На тој плочи се налази и њена најпопуларнија песма „Ко зна куда време одлази" »Who Knows Where the Time Goes«). Касније се придружила чувеној фолк-групи ФЕАРПОРТ КОНВЕНШН (FEIRPORT CONVENTION). Са њом је снимила три плоче укључујући и легендарну „Лиџ енд Лиф" »Liege and Lief«), који важи за најбољу до сада снимљену енглеску фолк-плочу. Напустила је ФЕАРПОРТ КОНВЕНШН 1969. године и основала своју групу ФОДЕРИНГЕЈ (FOTHERINGAY). Група је снимила само једну плочу која, мада је имала одређене квалитете, није постигла већи успех. После тога издала је четири соло-плоче удаљавајући се, са сваком од њих, све више од фолк-музике. Несрећа се догодила када је материјал за нову плочу био већ спреман. На жалост, љубитељи фолк-музике, који су је изузетно ценили, неће је чути. Они који њену музику не познају добро, могу је чути на четвртом албуму групе ЛЕД ЦЕПЕЛИН (LED ZEPPELIN).

Сенди је за собом оставила мужа и кћеркицу.

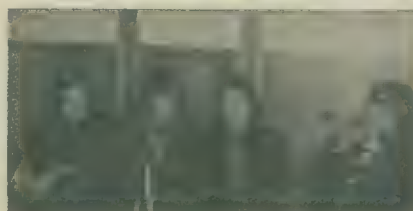
ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ..

ВЕСТИ ИЗ САРАЈЕВА

У Сарајеву је 17. августа 1977. године основана група ХАЛО 071. Састав свира рок и забавну музику и то углавном своје композиције. Њихове песме које су посебно наишле на допадање код публике су: „Изгубљени пут", „Теби што плачеш" и „Жута лептирица". Ови млади музичари желе да буду оригинални и да се за њих чује и изван Сарајева.

Чланови групе су: Стјепан Биочић (вокал), Амир Бешо (бас-гитара), Муамер Зуберовић (соло-гитара) и Далибор Доци (бубњеви).

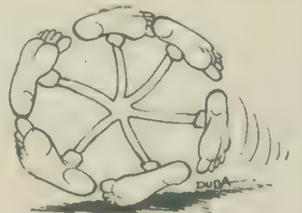
Радивоје Димић
Пере Косорића 45/II
Сарајево
(хонорар 100 дин.)

БЕРЗА ПЛОЧА

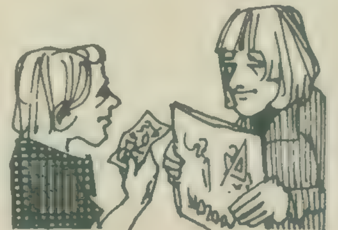
Молио бих читаоце Политикиног забавника који посједују сингл „Три морнара", Џоа Марачића Макија, да ми се јаве ради размјене или продаје.

Дражан Бакса
Мохачекова 34 а
41000 Загреб

Продјем добро очуване сингл-плоче: »Lost Angels (SWEET), »The Lies in Your Eyes« (SWEET), »Fox on the Run« (SWEET), »Starstruck« (RAINBOW), »Free Me« (URIAH HEEP), »Gypsy« (BACK SABBATH), »Rockin' All Over the World« (STATUS QUO) и »Mystery Song« (STATUS QUO). Цена по договору.

Маша Андраш
Пере Добриновца 35
23000 Зрењанин

Продајем одлично очуване ЛП плоче: »BOOM« 76«, „Шта бих дао да си на мом мјесту" (ВИЈЕЛО ДУГМЕ), „Кад бих био бијело дугме" (ВИЈЕЛО ДУГМЕ) »ABBA'S Greatest Hits« (оригинални дупли албум), »Arrival« (ABBA), »Greatest Hits« (NAZARETH), »YU група«, »Black and Blue« (THE ROLLING STONES), »Budha and the Chocolate Box« (Cat Stevens), „Поп" (Тихомир Поп Асановић), »A Night at the Opera« (QUEEN). Сви заинтересовани нека се јаве на адресу:

Вања Андрашек
А. Михановића 8
56000 Винковци

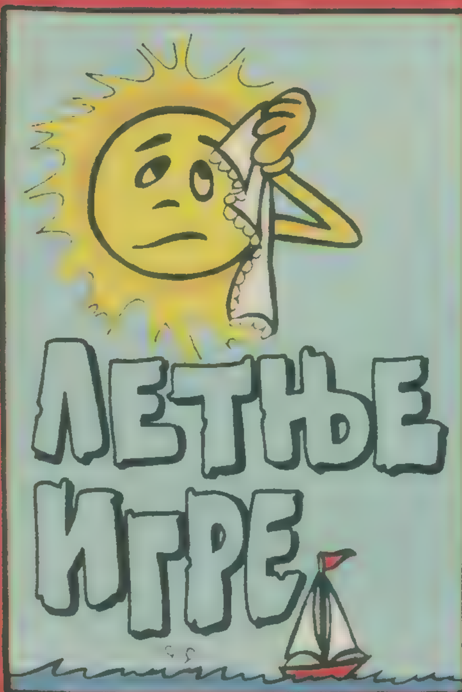

Молим читаоце Политикиног забавника који поседују плочу „Плима" (INDEXI) и желе да је продају да ми се јаве.

Силвана Матас
Карамонова 2Б/XVII
58000 Сплит

За плочу „Вики, Вики, Виолета" дајем у замену било које две плоче са списка који прилажем: „Daddy Cool« (BONEY M), »Fernando« (ABBA), „Ето баш хоћу" и „Милован" (ВИЈЕЛО ДУГМЕ), „Тако прође тко не пази кад га парни ваљак згази" (ПАРНИ ВАЉАК", »Ramaya« (Afrik Simone) и „Штап" (ТЕШКА ИНДУСТРИЈА).

Драган Ђелић
Књажевачка 159/2
18000 Ниш

1

ГУСАРЕЊЕ, игра на мору. Паран број играча (бар четири) подели се у две екипе. Једна екипа узме лопту за надуваваље па је донекле испумпа, тако да може да се стави на главу и да с ње не пада. Један играч стави лопту на главу и плива ка одређеном, унапред договореном, циљу. Играчи из друге екипе покушавају да му приђу и оборе му лопту с главе. Дозвољена су потапања, прскања и слично. Ако играч с лоптом дође до циља, екипа и даље држи лопту (друга екипа преузима лопту тек кад успе да је збаци у воду). Екипе се могу договорити до кога ће резултата ићи. Као поен рачуна се и стизање до циља и обарање лопте у воду.

2

ЛОВОКРАДИЦЕ И ШУМАР, игра у шуми. Један играч је шумар, остали су ловокрадице. Сваки ловокрадица треба да има по једно дуже парче канапа. На једно место, по договору, стави се онолико каменова (или шишарки и сл.) као циљ. Каменови представљају бесправно уловљену дивљач, а циљ склониште за које шумар не зна. Шумар лично веже сваког играча за дрво, затим се измакне (играчи се претходно договоре на ком месту шумар треба да стоји) и броји до двадесет. За то време ловокрадице се одвезују, притрчавају да узму дивљач, то јест камен, а затим трче ка циљу. Када изброји до краја, шумар има право да их јури. Кога ухвати тај у следећем кругу постаје шумар. Ако ловокрадица стигне до циља, сматра се да је побегао и шумар му не може ништа.

3

ИСПАДАЊЕ НА ПИШТАЉКУ, игра у друштву. Може да учествује велик број играча — што их је више игра је занимљивија. За игру је потребна још и једна лопта. Један играч — по договору, извучен коцком или добијен разбројавањем — узме звиждаљку и окрене се тако да не види никог од осталих играча. Остали играчи поседају у круг и почну један другом да додају лопту (или било какав предмет). Играч с пиштаљком звизне кад му је воља и тада играч код кога је лопта испада из игре. Тако се игра све док у кругу не остане само један играч — и он је победник. Ако у тренутку звиждања лопту држе два играча, из игре нико не испада и игра се наставља.

ПРОРОЧАНСТВО ВЕЛИКОГ КОРЕША

ЈОШ ПРЕ НЕКОЛИКО ДЕЦЕНИЈА СТАНОВНИЦИ ВАРОШИ ЕСТЕРО, У ФЛОРИДИ, ВЕРОВАЛИ СУ ДА СЕ СВИ КОНТИНЕНТИ И ЧИТАВ СВЕМИР НАЛАЗЕ УНУТАР ЗЕМЉИНЕ КУГЛЕ.

У Сали уметности показали су ми најнеобичнији глобус на свету.

Естеро је једна од оних сићушних америчких вароши кроз које аутомобилиста пролази а да их и не погледа. Скривен је у срцу покрајине Ли Каунти на потпуно пустом делу обале Флориде.

Нашао сам се тамо у лето 1935. године. Зауставио сам се само зато што ми је понестало бензина. За собом сам имао два сата вожње кроз суморне мочваре Евер глејдса; намеравао сам да напуним резервоар, протегнем ноге и кренем даље.

Уместо тога остао сам сатима — опчињено слушајући једну од најчуднијих прича за које знам.

ИСПРАВИО КОПЕРНИКА

Човек на бензинској станици био је стар и кретао се споро.

— **Ви сте Енглез?** — упитао ме је док је наплаћивао: — **У продавници преко пута наћи ћете једног земљака. Доселио се из Јоркшира.**

Погледао сам преко улице. Фирма на дућану гласила је „Продавница корешаноке заједнице“.

Прешао сам улицу, отворио врата и нашао се у свету Артура Мура и корешанске космологије.

Открио сам да и трговац Мур и човек на бензинској пумпи, као, уосталом, и сви грађани Естера, припадају корешанској заједници — братству чије је основно веровање да је површина Земљине кугле, коју сви сматрамо испупченом, у ствари удубљена!

Корешани не поричу да поморци опловљавају Земљу — тврде само толико да они, и не знајући, плове њеном унутрашњошћу! Човечанство не греши када мисли да обим Земље износи нешто више од 40000 километара. Међутим, Сунце и звезде нису ван Земљине кугле већ унутра, у њеној средини.

Преда мном је, дакле, стајао следбеник Кореша задужен за продавницу која је, заједно са бензинском станицом, једном штампаријом и баштом за тропске биљке, обезбеђивала братству скромне приходе.

Мур ме је повео у кантину братства смештену у тропском врту. Браћа и сестре седе овде за засебним столовима. Објаснио је да се, према законима корешанске заједнице, они који теже ка савршенству, не смеју женити и удавати. А достићи савршенство врло је важно, јер, према светој корешанској књизи, с њим иде и бесмртност — и то не само духовна бесмртност на неком далеком небу, већ и вечити живот тела на Земљи, боље рећи у Земљи.

— **Ето зашто сам потегао чак из Јоркшира у Естеро** — поверио ми је Артур Мур. — **Хтео сам да надвладам смрт.**

Истина, признао је он, људи у Естеру још умиру — као доказ може да послужи гробље. Чак ни велики вођа Кореш, на неизмерну тугу својих ученика, није остао да живи вечито.

— **Једног дана у Енглеској** — наставио је Мур — **дошао ми је до руку неки амерички часопис посвећен духовном и телесном здрављу. Прелиставајући га, нашао сам на чланак о корешанском просветитељу. Одувек ме је занимало здравље и религија и изгледало ми је да корешани много чуде на оба поља. Велики пророк Кореш није само исправио Коперникову погрешну слику свемира већ је и проповедао да ће људски сој, кад достигне савршенство. постати бесмртан.**

ДОКАЗ ПОМОЋУ ЖИЦЕ

Артур је био очаран. Одмах је писао у Естеро да му пошаљу литературу. Кореш је, како је установио, било јеврејско име за Киру, то јест. Сајруса у америчкој верзији, а тако се звао оснивач и месија братства, доктор Сајрус Рид Тид.

У то време Мур се бавио уносним послом трговачког путника. Али, искушење је било неодољиво. Продао је кућу у Енглеској и отпутовао за Естеро. Купио је карту за један правац.

Када је Кореш Тид умро. 1908. године, његови следбеници дуго су дежурали крај посмртних остатака пуни наде. Али, после неколико дана процес труљења постао је очигледан и велики вођа је сахрањен у бетонској гробници на острвцету такође званом Естеро. у близини обале. На жалост, чак ни гробница није преживела. Године 1921. западну обалу Флориде опустошио је торнадо и подивљали таласи збрисали су бетонску грађевину. Тело је нестало без трага.

Артур Мур повео ме је у оближњу дрвену зграду звану Сала уметности где су се чланови братства окупљали да певају корешанске песме и наглас читају списе свог пророка.

Насред дворане стајао је најчуднији глобус на свету. Споља је био сасвим бео а када га је Мур отворио видео сам на унутрашњој површини мапу света. У средини је о једва видљивој нити висила мања кугла небо са звездама — а у њој, опет, једна још мања, светлећа лопта: сунце.

Још загонетније од овога изгледало је неколико дрвених направа у облику двоструког слова „Т“ повезаних и наслаганих по три. То су, објаснио ми је Мур, били „ректилинеатори“ — инструменти помоћу којих је „геодетска екипа“ доктора Тида на обали нешто јужније од Естера доказала тачност његове јединствене теорије.

Замисао је била да се помоћу „ректилинеатора“ испали дугачка жица која ће, не мењајући правац ни за длаку, летети паралелно са морском површином. Кад је то учињено, кажу списи, жица је после нешто мање од пет километара улетела у воду пошто се Земљина површина извија ка правој линији по стопи од око 14 сантиметара на сваки километар. Тиме је, каже се. поуздано утврђено да је Земљина површина удубљена а не испупчена! Сумњичавом читаоцу списи поручују да се у овом експерименту није могла употребити либела (инструмент који служи за утврђивање водоравног положаја). пошто и она слеши облину Земље и стога вара. С друге стране. жица испаљена из „ректилинеатора“, путовала је „механички правом линијом“ и то је омогућило да се утврди истина!

СРЕДИШТЕ СВЕМИРА

Када је Кореш, деведесетих година прошлог века, довео своје ученике у ово забачено место да оснује заједницу Естера, обала је била прекривена џунглом. Путева није било и верници су дошли чамцима.

Зашто је Тид изабрао такво место? Зато, рекао је својим следбеницима, што је у визији сазнао да ће после поплава и земљотреса који ће изменити лик Земље Естеро постати средиште свемира.

Према Тидовом пророчанству, требало је да се овде слије 288000 људи. На једном од зидова Сале умет ности висила је величанствена слика великог града Естера онаквог какав би био да се Корешово пророчанство обистинило. Али, било је тешко отети се утиску да се доктор Тид као пророк није нарочито показао. Не само што се у предсказано време у Естеру није стекло 288000 људи, већ је заједница са свог врхунског броја од две стотине из најбољих дана покрета спала на свега четрдесетак оданих али постаријих следбеника.

Занимао ме је даљи развој догађаја и по повратку у Енглеску почео сам преписку са Естером. Братство је преживело ратне године, а 1949. је поносно објавило како је доктор Сајрус Тид предсказао атомску бомбу.

Наредне године, међутим, стигла је вест да је заједница спала на свега туце стараца. А онда је уследио последњи ударац. Издавачка кућа „Звезда водиља“, највећи извор прихода становника Естера, изгорела је у пожару.

С њом је у пламену нестала и последња нада коре шана да ће на обали Флориде основати заједницу од 288000 бесмртних људи.

Хари Хопкинс

КОМПЈУТЕР У КОЗМЕТИЧКОМ САЛОНУ

У циљу привлачења што већег број клијената, један козметички салон у главном граду Холандије почео је да користи у свом раду рачунарску технику. У компјутер се уводи програм с основним подацима о клијенту: старости, тену лица, боји косе, о типу коже и сл. и већ после неколико секунди машина даје препоруку о томе који лак, крем, пудер или боја за косу оптимално одговара овом или оном клијенту.

12 СПОРТСКИХ ПР

1

ЗА ВРЕМЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА НИКАКО НЕ ВАЉА ПИТИ ВОДУ

Ништа погрешније од овога! Напротив, добро је чак попити чашу воде пре вежбања, пошто дехидрација (недостатак воде) спречава правилно функционисање ћелија у нашем организму, па се срце замара, а мишићи теже подносе напор.

2

КОЦКА-ДВЕ ШЕЋЕРА ПРЕ ВЕЖБАЊА ДАЈЕ СНАГУ

Напротив, пре се може догодити да шећер проузрокује више штете него користи. Треба га узети евентуално после сат и по напорног вежбања, рецимо после трчања или дуготрајне партије тениса.

3

НЕКЕ НАМИРНИЦЕ ЈЕ ПОТРЕБНО ИЗБЕГАВАТИ ПРЕД ФИЗИЧКО ВЕЖБАЊЕ

Ово је спорно. Чак је утврђено да су спортисти који су пред такмичење узимали оброке тешке, масне и надимајуће хране, какав се сматра шкодљивом, имали исте резултате као и обично.

4

ОПАСНО ЈЕ ЈЕСТИ ПРЕ ОДЛАСКА НА ПЛИВАЊЕ

Једна позната пливачица на Олимпијади 1968. године појела је пљескавицу и четири табле чоколаде пре него што је ускочила у базен да би — оборила светски рекорд. Ипак, то не доказује ни да је добро јести пре пливања. У сваком случају, грчеви мишића, од којих се већина аматера боји, не настају као последица јела.

5

ДА БИ СЕ СПРЕЧИО ЗАМОР, ВАЉА ЈЕСТИ СО

Нипошто! Чак и у случају претераног знојења, боље је имати мањак соли у организму, него је јести без друге хране. Со може да проузрокује муку и повраћање. Зато, ако се плашите због знојења, евентуално мало више посолите храну коју узимате.

6

ВИШЕ ПРОТЕИНА ЈАЧА ОРГАНИЗАМ И ДАЈЕ СНАГУ

Ово је заблуда и многих спортиста који због тога »бацају паре« на такозвану »обогаћену« храну. Треба јести нормално, свакодневна количина животињских и биљних протеина сасвим је довољна и за такмичења.

ЕДРАСУДА

ЛЕПО ВРЕМЕ МАМИ У ПРИРОДУ И НА БАВЉЕЊЕ СПОРТОМ. АЛИ, ПОСТОЈИ НИЗ УКОРЕЊЕНИХ ЗАБЛУДА О ТОМЕ ШТА ТАДА ВАЉА, А ШТА НЕ ВАЉА ЧИНИТИ, ЈЕСТИ ИЛИ ПИТИ. ПРОВЕРИТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ ПОМОЋУ ОВОГ ТЕСТА. И НЕ ЧИТАЈТЕ ОДГОВОР ПРЕ НЕГО ШТО ДАТЕ СВОЈ!

7

ПРЕ ТАКМИЧЕЊА, КАО И ПОСЛЕ ВЕЛИКОГ ЗАМОРА, ВАЉА ДУЖЕ СПАВАТИ

Не може се прикупити »залиха сна«, баш као што није могуће надокнадити сан! Боље је спавати осам часова него дванаест (наравно, ово важи за одрасле), због тога што прекомерно задржавање у постељи успорава активности нашег организма: срчани ритам, метаболизам, циркулацију крви и омлитављује мишиће. Укратко, уколико се спава дуже од 9 сати, све се више — слаби . . .

8

ПРЕ НАПОРА ДОБРО ЈЕ ДУБОКО ДИСАТИ

Боље је истуширати се хладном водом! Пре физичке активности потребно је, без сумње, загрејати мишиће, пошто не ваља из мировања одмах кренути на већи напор. Али, то треба чинити постепено, пошто знојење празни хранљиве залихе.

9

ПОСЛЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА ПОТРЕБНО ЈЕ ОДМАХ ОБУЋИ ТРЕНЕРКУ

Није тачно. Да би се организам вратио у нормално стање, није му потребно да остане загрејан у некаквој одећи. Исто тако није тачно да ће се назепсти чим се смањи загрејаност тела, него када престане знојење. Зато тек тада треба обући тренерку!

10

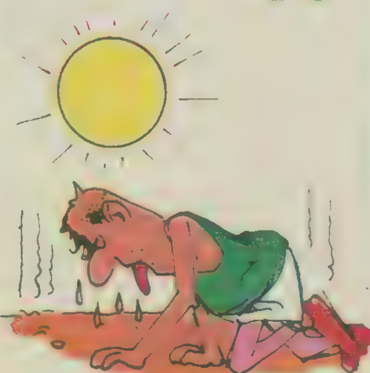
ПОСЛЕ ТОПЛОГ ТУША ПОТРЕБНО ЈЕ ОДМАХ ПУСТИТИ ХЛАДАН, КАКО БИ СЕ ПОРЕ ЗАТВОРИЛЕ

Ово је сасвим непотребно, ако не и опасно, пошто хладна вода нагло стеже крвне судове срца. Осим тога, поре уопште није потребно »затварати«!

11

НЕ ТРЕБА ВЕЖБАТИ НА ПОДНЕВНОМ СУНЦУ

У ствари, ако није превелика врућина, подне је најбољи тренутак за физичко вежбање! Ујутру и по подне тело је изложено косим сунчевим зрацима, а у подне се можете једноставно заштитити — шеширом.

12

ШТО СУ МИШИЋИ ВЕЋИ, ЧОВЕК ЈЕ ЈАЧИ

И ово је погрешно. Данас је позната ствар да се снага може повећати и без надуравања мишића, док, напротив, повећање мишића не мора значити и повећање снаге. Чак изузетно велики мишићи могу и да сметају, пошто повећавају тежину, баш као и сало.

М. К.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ДИВЉАК

МИРИЈАМ АЛЕН ДЕ ФОРД

Слободан, Џони Њусон ће у Ваздушној флоти привући истомишљенике и завршити као међугалактички бандит.

Ми колонисти, који водимо порекло са Земље, на Алфа Кентауру IV — који зовемо Албија — нисмо много надарени за спортове или било каква физичка надметања. Сувише је тешко дисати на овом мршавом ваздуху. Због тога смо, без сумње, најкултурнија земаљска колонија у галаксији.

Сви, изузев Џонија Њусона. Џони је био заостао у развоју. Примећујете да говорим о њему у прошлом времену. Џонија више нема. Дозволите да вам испричам шта се догодило.

Џони је желео борбу, али није било никога ко би се борио са њим. Због тога је открио лов. Пошто је био заостао, поново је измислио лук и стрелу. Све потпуно тајно, наравно; чувао је своју тајну док год је могао.

На Албији има веома мало дивљачи, а и то што има је безопасно и заштићено.

Џони се вратио из шуме вукући тело ксенофера. Ксенофер је животиња са вуненим крзном, нешто као огромна овца, биљождер као и све наше животиње. Трчи прилично брзо; покушали смо и да је јашемо али, иако је послушна, сувише је глупа да извршава наређења. Животиња је, сигурно, мирно стајала када ју је Џони Њусон убијао.

Казна

То је било у години када сам изабран за Главног чувара наше насеобине. Мој посао је био да учиним нешто са Џонијем. Па, нисам могао да поставим Џонија и убијем га његовим луком и стрелом. А шта је требало да радим са мртвим ксенофером? Ми смо, углавном, јели органско поврће и воће и синтетичко месо. У сваком случају, не овдашње животиње.

Увео сам Џонија. Није сео, стајао је поред мог стола и зурио у мене. Рекао сам:

— Прво, Џони, мораш да ископаш велику рупу и закопаш то створење, пре него почне да заудара.

Тужно је изгледао а, кунем се, био је поносан што је хладнокрвно искасапио беспомоћну животињу.

— Хтео сам да препарирам главу и обесим је — промрмља.

Осећао сам да бих могао да га обесим.

— Закопај га — понових.

— Где? — запита зловољно.

— Не занима ме где, далеко одавде. Закопај га у сопственом дворишту ако хоћеш. Онда се врати овамо.

Вратио се када је старо АК — наше сунце — залазило, веома знојав, прљав и зловољан. Изгледа да је копање гроба за ксенофера напоран посао.

— Шта сада? — зарежа.

Размишљао сам док је био одсутан.

— А сада — рекох — показаћеш своје јунаштво у добре сврхе. Шаљем те на рад у библиотеку.

— Библиотеку! — Изгледао је као да сам га осудио на тамницу.

— Да. Није потребно ништа да читаш. Има тамо довољно тешког посла: гурање колица, чишћење пода и остало. А да те подсетим да живиш у цивилизованом свету, ево још једног захтева. Називаћемо га „искушењем". Следећих осам недеља, до краја сезоне, одлазићеш на симфонијске концерте — сваке недеље увече.

Тада је Џони одиста изгледао утучен; и желео сам да се тако осећа.

— Али, недеља ми је дан за шетњу — бунио се.

— За следећа два месеца није. Имаћеш доста вежбе у библиотеци. А можда ћеш се — додадох подмукло — једног дана опаметити и погледати књигу др Макинона о животињском свету на Албији и схватити зашто не убијамо животиње које, пасући, штите равнице од ватре и чије ђубре сакупљамо за органске фарме.

Казна баш није одговарала злочину, али је, ипак, одговарала злочинцу.

— Ако се још једном овако нешто догоди — закључио сам отпуштајући га —одузећу ти лук и стрелу и уништити их. И нека ти небо помогне ако направиш још какво смртоносно оружје.

То га је дотукло. Изишао је без речи.

Био је прилично добар извесно време после овога. Слушао је наређења, а библиотека и симфонијска дворана су пријављивале да ни дана није изостао. Знао је да га посматрају. Почео сам да мислим да ћемо преобратити нашег јединог заосталог

Авај, Џони Њусон се није могао тако лако излечити.

Заљубио се. Не на прикладан, одмерен начин, како се ми заљубљујемо на Албији. Ох, не: Џони Њусон је и у љубави био заостао. А предмет света овога није била слободна, млада девојка, него жена пет година старија и супруга нашег поштованог Главног медицинског саветника.

Љубав и смрт

Џералдина Траск је била малена, плавокоса жена, танана и нежна. Изгледала је млађа него што јесте. Али, она није била плавокоса шупљоглавица. Била је старији рачуновођа у Финансијском административном одсеку. На несрећу, компјутери су јој више значили него удварачи, а осим тога, била је сасвим задовољна својим нежним, поузданим Малколмом.

Направила је велику грешку што је удварање Џонија Њусона схватила као шалу.

Томе су се свугде смејали: код куће, у канцеларији, у сваком друштву. То је постао најсмешнији догађај сезоне. Један од наших популарних певача је направио забавну баладу о томе — „Ох Џони, зашто?" И, сви смо купили плочу.

Неколико наших руководилаца и службеника долазило је код мене да похвали мој начин решавања случаја. Али, мој стари пријатељ др Траск отишао је најдаље. Предложио је да узме Џонија Њусона у сопствену кућу и започне психолошки поступак, намеравајући да преобрати његову неуравнотежену природу у нешто подобније албијским приликама.

Џони је још био под мојим надлештвом, због случаја са ксенофером, и био сам задовољан што га скидам с врата. Тако сам захвално прихватио понуду др Траска и Џони му је, без питања, уручен.

Можете замислити јавно запрепашћење, а покушајте да замислите и моје, када је једног јутра Џералдина Траск нападнута из заседе, на путу између куће и канцеларије. Оборена је, нападнута с леђа и дивљачки претучена до смрти.

То је било прво убиство у историји Албије, још од дана хаоса. Само је једно људско биће, ако се размисли, могло да буде криво.

А Џони је нестао.

Учинио сам све што сам могао. Пребирајући Џонијеве ствари у Трасковој кући, нашао сам лук и гомилу стрела, што сам одмах заплению. Било је и других ствари, плод његових слободних часова, које су ми биле несхватљиве, изузев као доказ његове склоности да прави бесмислице од дрвета и гвожђа и покушаја да изради тајанствене направе чију сврху и употребу нико није схватао. Довољан доказ његове заосталости. Претпостављам, никад у животу, својевољно, није прочитао књигу.

Као што су касније догађаји доказали, Малколм Траск је био прво муж па онда лекар. О томе шта је мислио није говорио ни мени, ни било коме другом. Око недељу дана после Џералдинине смрти, нестао је. Изненадно и недокучиво, исто као Џони Њусон.

После три недеље, Малколм Траск се увезао у насеље. На задњем седишту његовог спортског аутомобила, везан и бесан, седео је Џони Њусон као бала памука припремљена за пресу.

Џони је ћутао и попреко гледао. Траск је био љут, али му је бол нестао из очију. Припремао сам питања.

— Позови помоћника и побрини се за њега — рече показујући главом на свог заробљеника.

Џони се ослободио на тренутак. Одбио је да иде и двојица људи су га однела из канцеларије.

— Где си га нашао? Како?

— Где? — изговори Траск равно. — У пећини, наврх планине. А како? То је предност психолошког искуства.

Тврдо се осмехнуо.

— Сви сте ви тражили криминалца — човека. Ја сам гонио дивљу животињу.

Нагнуо се напред.

— Зар не схваташ? Џони Њусон није само заостали члан наше овдашње заједнице. Он је потпуни повратак врсти дивљака који су насељавали Земљу у њеним лошим данима. Врста од које су наши прародитељи побегли овамо. Ох, он је, свакако, људско биће. Нећу говорити романтичне глупости о вукодлацима и бесмислицама. Али, и без околности које су учиниле од Земљана оно што јесу, игром гена (сећаш се његове мајке Земљанке), он је тако створен да се, у ствари, осећа одлично у насиљу, рату, непријатељству и самоистицању. То су његови природни чиниоци.

— Све: наша разумност, благост и интелектуална интересовања, годинама су га излуђивали. То сам открио, делимично, кад сам почео да се старам о њему. Али био сам самоуверен, а било је и касно. Све што сам учинио — дубоко је уздахнуо — било је то да се услови за експлозију испуне. А жртва, прва његова изопачена „љубав", а касније и мржња, била је моја јадна Џералдина.

— Ти ниси могао то предвидети — рекох журно. Нисам могао да поднесем да Главни медицински саветник криви себе за неуспех.

Шта са дивљаком?

— Потребан ми је твој савет. Шта да учинимо са њим?

Малколм Траск је тихо седео, борећи се са мислима. Онда, лагано, рече:

— Ти знаш шта не можемо да учинимо. Немамо судова, затвор и, свакако, највише казне. Не можемо га просто испустити: он је неизлечив.

— Приметио сам твоју збуњеност када си открио да сам га везао. Морао сам. Он је отишао без свога јадног оружја, али чекао ме је са тојагом коју је издељао од гране. Срећом, очекивао сам да почне да се бори и припремио сам се. Просуо сам му воду из чутурице у лице док је био, тренутно, заслепљен, заскочио сам га и везао ужетом које сам понео. Настала је туча. Борио се као ђаво, али савладао сам га и убацио у кола.

— Моји људи ће моћи са њим — уверио сам га. — А шта сада? Не можемо га, заувек, држати везаног.

— Тачно — сложи се. — Имам предлог.

— Да чујем.

— Када је следећа испорука Земљи?

— Знаш исто тако као и ја — збуњено одговорих. — Једном у три године. Мислио си да га укрцамо?

— Тешко — рече горко. —Слободан, Џони Њусон ће у Ваздушној флоти привући истомишљенике и завршити као међугалактички бандит. Не. Моја идеја је да га испоручимо планети наших предака. Тамо и припада. Тамо ће завршити у затвору, или ће га убити. Али, рођен је да живи такав живот.

— Не можемо — приметио сам. — Немамо такав уговор са Земљом. Никаквих досељавања овамо, никаквих повратника са Албије тамо.

— Знам, исто тако добро као и ти — рече Малколм Траск мрзовољно. — Зато ћемо се користити мозгом. Знамо каква је Земља данас. Зар никад не укључиш Интеркомуникациони систем? Пренасељена, загађена, злочини, вечити ратови, политички преврати. Шта мислиш, шта су учинили са просеком земаљске интелигенције до сада? Ох, они још имају технологију, али ментално, ми смо толико надмоћни да то личи на психоанализу детета.

— Када је Џони Њусон рођен? — запита изненада.

— Како бих се сећао? Нађи ћу.

— Нађи. Преправи тако да буде девет месеци после одласка неког земаљског брода.

— Мислиш?

— Препусти то мени. Кад стигне следећи брод, отићи ћу до капетана. Пре него што завршим, биће убеђен да је Џони Њусон један од њихових.

— Другим речима, он никада није припадао овде и могу да га узму.

— Можда ће успети.

— Хоће. Чак ће и Џони бити очаран. Он мрзи све за шта се ми боримо. Док сам радио са њим, хтео је да говори само о томе како се у Старом дому све боље чини.

Џони је остао веран себи докраја. Када је, после онога које га је одвео, дошао следећи брод, видео сам да је капетан исти. Мене су поново изабрали за Главног чувара и тако сам још представљао власт. Питао сам га како се Њусон сналази на Земљи.

Погледао ме подругљиво.

— Да наша трговина са вама није толико уносна — рече осорно — рекао бих Вам да гледате своја посла. Не, нисам смео да Вам дозволим да ме убедите да тој дивљој животињи дозволим укрцавање на брод.

Прешао сам преко његовог изазивачког тона; видео сам да сам га, не знајући, погодио у живац.

— Шта хоћете да кажете? Шта се догодило? — питао сам...

— После три дана, Њусон је извукао некакво лудо оружје које је прокријумчарио са собом; неку врсту примитивног ласерског пиштоља. Мислио сам да ви овде не производите оружје.

— Не производимо. Мора да га је сам направио.

— Хтео је да преузме брод. Отворена побуна. Морали смо да се заштитимо. Није било избора: морао сам да га убијем. То је све што је стигло од вашег Џонија Њусона на Земљу.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Људи старе, али не сазревају.

(А. Доде)

укрштене речи

СПОРТОВИ

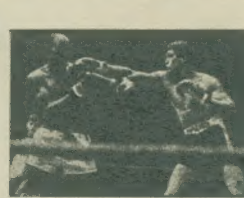
1. Спортска игра лоптом између два тима који се боре за голове, лопта се додаје руком; **2.** Спортска игра лоптом две екипе са по 11 играча а игра се два пута по 45 минута, ногомет; **3.** Борилачки спорт, вештина борбе песницама, односно рукавицама у границама правила, племенита вештина.

1

2

3

ПРЕТЕРАНО СТРОГА ОСОБА		БЕОГРАДСКА ФИЛМСКА ГЛУМИЦА	СТРАНО Ж. ИМЕ / АРАНЖИР. ЦВЕЋА	▼	АРАПСКИ ВЛАДАРИ	▼	БОКСЕР. УЗВИК / ДВА СУГЛ.	ЖЕНСКИ ГЛАС / АТОМ	▼
СВЕОБУХВАТНО									
1								ОЗНАКА БАРИЈУМА	
РЕГИСТАР / КОМАНДА							БЕЛГИЈА / ЈЕВРЕЈСКИ СВЕШТЕНИК		2
▶				ПРЕЧНИК / СЛОВЕН. КЊИЖЕВ. ИВАН		ДЕНИСОВ ПАС / ЕЛЕК. ЧЕСТИЦЕ			
▶								УРАН / ПРВО СЛОВО	
ПОБОЉШАЊЕ / ЧАЈНА БИЉКА					ВРСТА МУШИЦЕ / ДРЖАВА У АЗИЈИ				
▶								КЛАПА, САВЕЗ	
ИТАЛИЈ. ВИОЛИНИСТА / ЦАНКАР ИВАН			ЖЕНСКО ИМЕ						
БИНА, СЦЕНА	ОСМИ ТОН		АД АКТА / ЕЛ. ОТПОР			СТАНОВНИК ИРАНА	ИСТИ СУГЛАСНИЦИ / ГРАНИЧНЕ КОНТРОЛЕ		
▶									ИМЕ КАРЕЊИНЕ
ХОЛАНД. АВИОКОМПАН. / ОТАЦ (СЛОВ.)				ИВАНГРАД	ОЗЛЕДА / 3				
▶			НАША РЕКА / УМЕТНОСТ (ЛАТ.)					АЗОТ / СТРАНО М. ИМЕ	
▶									
ОБЛАСТ У ЈУЖН. АМЕРИЦИ / МЕСТО ВАРЕЊА				БОЈА ЗА КОСУ					ЕВРОПА
БРАЦО		ВОКАЛ / СУМПОР		ПОЗОРНИЦЕ, БИНЕ					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Д, КОПЕРНИК, епицентар, првак, Арт, лек, л, Ли, еманација, три, Амијен, терасаст, Пинд, е, р, ГАЛИЛЕЈ, Ања, Арес, чудовиште, Ватикан, Ро, нн, Лабин.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523, Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132.00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Претплата се врши на жиро-рачун 60801-603-16915 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА", ООУР „Политикин забавник". Годишња претплата у страној валути: Долар 29, ДМ 68, Ффр 143, СФрс 73, Шкр 125. Уплате из иностранства примају се на девизни рачун НИП „Политика" код Инвест банке — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054 са обавезном назнаком за „Политикин забавник". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

НАСТАНАК ПАРНЕ МАШИНЕ

Молио бих те да ми нешто више кажеш о првој парној машини, о првом пароброду и локомотиви.

Петар Николић,
Николе Алковића 16,
Рашка

Прву парну машину изумео је 1769. године енглески механичар Џ. Ват (1736–1819).

Пре овога проналаска било је више остварења, која су у мањој или већој мери имали сличности са данашњом парном машином, али сви ови уређаји били су врло неекономични. Године 1690. Енглез Томас Савери конструисао је једну машину која је користила пару, а служила је за извлачење воде из рударских јама. Овај уређај био је врло нерентабилан, а није имао сличности са данашњом

парном машином. Француски физичар Денис Папен конструисао је 1706. године парну машину са цилиндром која је имала извесне сличности са данашњом парном машином. Енглез Томас Њукомен направио је атмосферску парну машину која је такође имала цилиндар изнад парног котла.

Али тек изум Џемса Вата био је уређај који је економично претварао топлотну енергију у механички рад и имао је све главне особине данашње парне машине. До свога изума Ват је дошао поправљајући парне машине Њукомена и уочавајући њихове недостатке. Прва парна машина према Ватовом изуму конструисана је 1777. године.

После изума парне машине дошло се до разних проналазака у којима је искоришћено Ватово откриће. Тако је 1803. године амерички инжењер Р. Фултон саградио први парни брод, а енглески инжењер Џ. Стивенсон изградио је 1829. године парну локомотиву која је постигла брзину од око 55 км на час.

ШТА ЈЕ КАЛИБАР?

Надам се да ћеш ми одговорити шта је то калибар.

Саша Закић,
Ђаковица

Калибар је унутрашњи пречник цеви мерен на устима између два супротна поља олученог или двеју супротних тачака глатких цеви ватреног оружја, па служи за класификацију оружја и оруђа. У Европи се изражава у милиметрима, у САД у инчима.

ДЕТЕКТОР ЛАЖИ

Интересује нас на ком принципу ради машина за откривање лажи и да ли је има у Југославији?

Гојко Ђоровић
и Срђан Бурић,
21000 Нови Сад

Детектор за откривање лажи ради на принципу мерења крвног притиска, откуцаја срца, дисања... Заправо, за тело човека који се испитује, а сумња се да је учинио неко кривично дело, привезују се посебни апарати, па се резултат чита са специјалних монитора: ако испитаник лаже, крвни притисак му нагло „скаче", срце почиње убрзано да му куца, а дисање је испрекидано и неравномерно. После низа питања, којима се од општег долази до посебног — а саставили су их психолози, социолози, криминалистички инспектори — системом елиминације долази се до истине. Ови апарати употребљавају се и код нас али наше

кривично законодавство стоји на позицијама да докази који се добијају на тај начин, не могу бити једини и пресудни у кривичном поступку против оптуженог.

О НАОЧАРИМА

Молим те, реци ми, ко и када је измислио наочаре?

Татјана Видман,
Булевар Бориса Кидрича 3/IX
Сарајево

Не зна се тачно када су се појавиле прве наочаре. Према неким подацима чак се и Нерон, римски император, служио смарагдом за посматрање гладијаторских борби. Такође се помињу неки арапски алхемичари који су користили стакло (сочива) за увећање лика предмета. Изум првих наочара у данашњем смислу приписује се непознатом млетачком стаклару у 13. веку (највероватније између 1280. и 1285). Најстарији типови наочара били су састављени од овалних стаклених сочива уокви-

рених танким рамовима повезаних међу собом мостићем (који се стављао преко носа). Изгледа да је први рам за наочаре (направљен од дрвета) почео да употребљава Италијан Сервано Армати. Са напретком оптике (у првом реду захваљујући радовима Кеплера) и наочари су се временом усавршавале све до савремених врста и облика.

КУНГ-ФУ

Можете ли да објавите адресе издавача књига о кунг-фуу и како се оне могу набавити? Пишем у име неколицине каратиста из Скопља.

Дамир Вишњић,
ВП 5266/9 Скопље

Недавно се појавила књига „Кунг-фу, тајне кинеског каратеа", Бранимира Шегвића и Станка Стојиљковића, у издању „Спортске књиге" из Београда. Шегвић је боравио у Хонгконгу и Сингапуру, где је учествовао на семинарима кунг-фуа. Цена књиге је 100 динара.

САМ У АВИОНУ

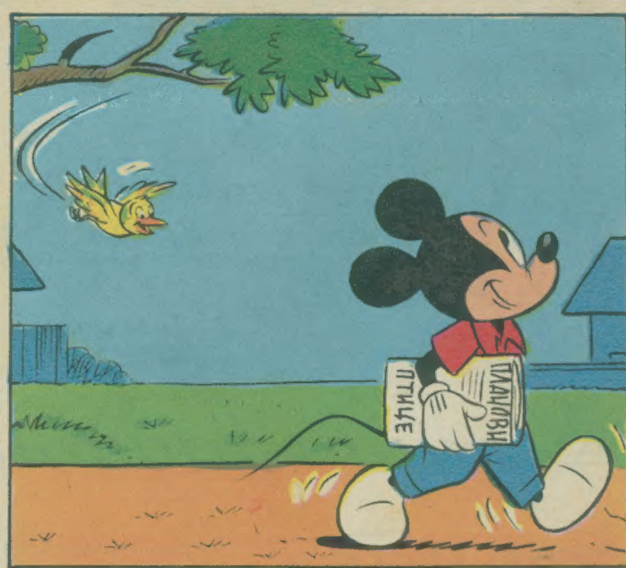
Ученик сам I разреда средње школе, а мој друг VII основне школе, па нас интересује да ли можемо сами да путујемо авионом?

Баја и Лоле,
Пожега

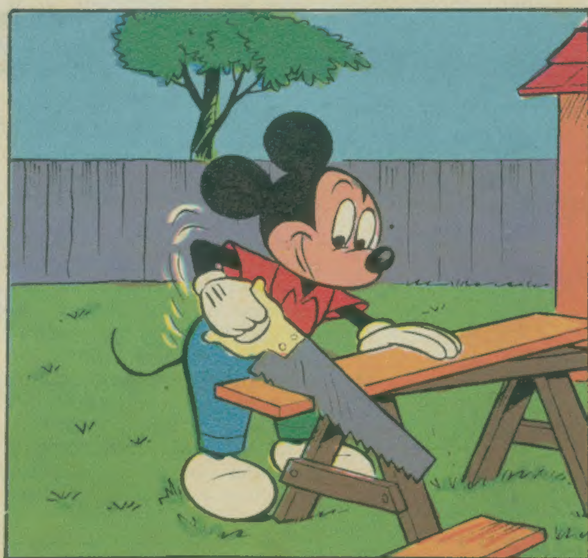
Деца са навршених 12 година старости могу сама, и без родитеља, да путују авионом. Млађима је то дозвољено само ако имају документе са потврдама да су их родитељи или старатељи пустили на пут и да их, уз њихову сагласност, нико не прати.

WALT DISNEY
МИКИ

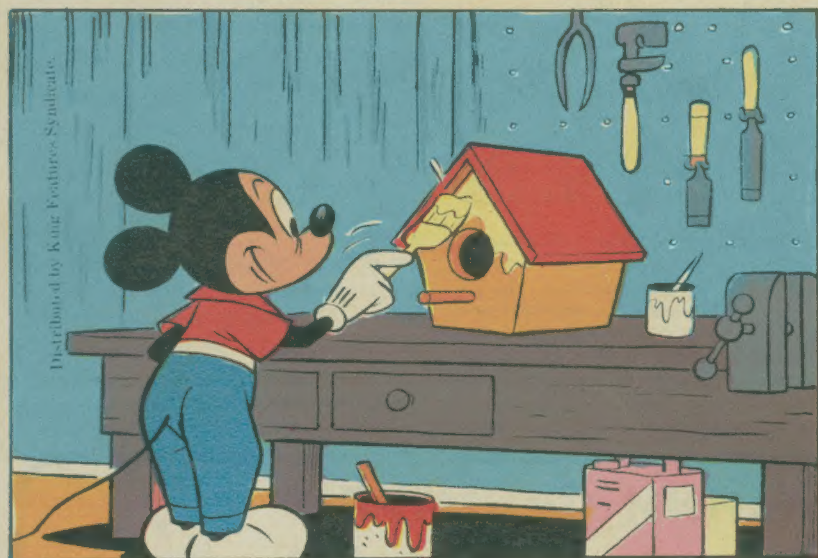

ДОМАЋИ ЉУБИМЦИ
ПЛАНОВИ
КАКО ДА НАПРАВИТЕ КУЋИЦУ ЗА ПТИЦЕ
ПТИЦЕ
ПЛАНОВИ

ПТИЦЕ
ПЛАНОВИ

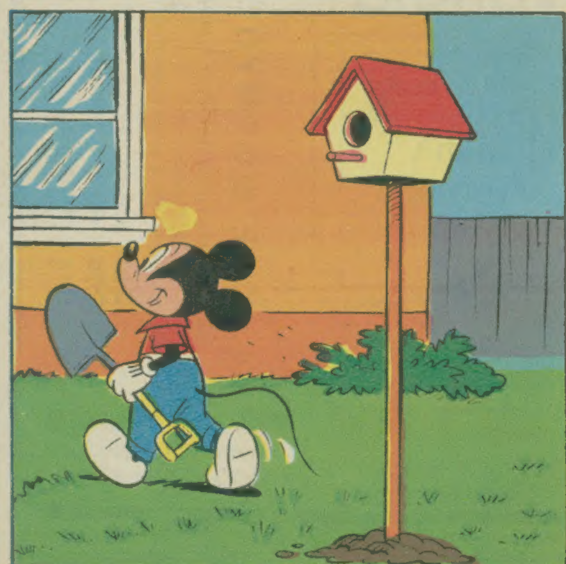

КАКО ДА САГРАДИТЕ КУЋИЦУ ЗА ПТИЦЕ
A
B
ФАЗА 2

Copyright © 1978
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

3-19

?

